

Nr 110

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1960/61 m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges slutliga anslagsäskanden beträffande de anslag under fjärde huvudtiteln som i förslaget till riksstat upptagits med allenast beräknade belopp.

Förslag framlägges i vissa organisationsfrågor m. m. Sålunda föreslås, att den nu försvarsgrensvis organiserade militärmusiken sammanföres i en enhetlig organisation och att flygvapnets nuvarande musikkår i Stockholm indrages. I övrigt föreslås, bland annat, förflyttning av vissa militära staber m. m. samt ändrad ordning för ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen samt såvitt avser punkten 2 med chefen för ecklesiastikdepartementet och punkten 10 med chefen för kommunikationsdepartementet anför chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, följande.

I de anslagsäskanden som framlagts i årets statsverksproposition vid anmälan av fjärde huvudtiteln har vissa anslag upptagits med allenast beräknade belopp. Jag får nu anmäla de anslag som återstår att slutligt äska. I sammanhang härmed upptager jag till behandling vissa andra försvarsfrågor av ekonomisk betydelse eller mera allmän räckvidd.

[1] Ändrad lokalisering av vissa militära institutioner m. m.

Enligt vad jag inhämtat avser chefen för finansdepartementet att i särskild proposition redovisa vissa förslag av *lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet*. Därvid kommer bland annat att behandlas utredningens förslag angående flyttning av IV. militärbefälsstaben från Stockholm till Strängnäs. För närmare upplysningar om ifrågakvarande förslag torde jag få hänvisa till nämnda redogörelse samt till utredningens betänkande (nr 6).

Vid sina undersökningar angående lämpligheten av att utflytta IV. militärbefälsstaben från Stockholm har lokaliseringsutredningen särskilt beaktat stabens fredsverksamhet och beredskapsfrågorna. Även om stabens nuvarande lokalisering i hög grad underlättar det fredsmässiga arbetet, anser jag dock icke detta arbete vara av den art, att en förläggning av staben till Stockholm i fred är nödvändig. Av beredskapsskäl finner jag det vidare vara en fördel, om staben förlägges annorstädes inom militärområdet än i huvudstaden. Jag ansluter mig därför till utredningens, av de militära myndigheterna biträdda förslag att staben flyttas. Jag har icke heller några invändningar att göra mot Strängnäs som ny förläggningssort för staben.

Då lämpliga lokaler för staben ej finnes disponibla i Strängnäs, blir nybyggnad erforderlig. Preliminärt har byggnadskostnaderna för stabsbyggnad beräknats uppgå till omkring 1 500 000 kronor. De nya lokalerna beräknas kunna vara färdiga den 1 april 1962. Jag räknar därför med att flyttningen skall ske vid denna tidpunkt. Vid bifall till förslaget måste byggnadsarbetena projekteras och igångsättas redan under budgetåret 1960/61. Uppkommande kostnader härför under nämnda budgetår bör bestridas från det under Försvarets fastighetsfond, Arméns delfond, uppförda investeringsanslaget Vissa byggnadsarbeten för armén, vilket anslag bland annat avses skola utnyttjas för byggnadsarbeten, som erfordras för genomförande av fredsorganisatoriska förändringar (prop. 1960: 1, bil. 26, s. 9 f).

Vid remissbehandlingen av utredningens förslag har fortifikationsförvaltningen erinrat om att militärbefälhavaren för IV. militärområdet är lokal förvaltningsmyndighet för Järvafältet och pansarskjutfältet å Utö m. m. Jag delar ämbetsverkets uppfattning att dessa uppgifter bör åläggas andra myndigheter sedan staben flyttat från Stockholm. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser här- om. Jämväl i övrigt — såsom t. ex. i fråga om militärbefälhavarens bibehållande såsom överkommendant för Stockholms garnison — bör Kungl. Maj:t äga att utfärda de bestämmelser som kan erfordras i anledning av IV. militärbefälsstabens flyttning.

De vid militärbefälsstabens flyttning frigjorda lokalerna i Stockholm — omkring 2 700 kvadratmeter i förutvarande Livregementets till häst etablissement vid Lidingövägen — bör i första hand utnyttjas för att tillgodose det mest trängande lokalbehovet för centrala staber och förvaltningsmyndigheter inom försvaret.

I förevarande sammanhang finner jag det även lämpligt att lämna en kort redogörelse för lokalbehovet för till Stockholm förlagda centrala staber och förvaltningsmyndigheter inom försvaret. Som i korthet anmälts till årets statsverksproposition (bil. 6, s. 35) har 1956 års försvarsförvaltnings-sakkunniga med skrivelse den 16 juli 1959, efter samråd med fortifikationsförvaltningen och byggnadsstyrelsen, inlämnat dels redogörelse för lokalbehovet för nämnda staber och förvaltningsmyndigheter, dels ock förslag till lokalfrågans lösning. Enligt de sakkunnigas uppfattning kan en del av föreliggande lokalbehov tillgodoses genom vissa omdisponeringar och omflyttningar inom och mellan redan tillgängliga lokaler. Sålunda föreslås bland annat, att tredje flygeskaderstaben, som för närvarande disponerar 17 rum i Tre Vapen på Gärdet, skall flyttas till Svea flygflottiljs etablissement i Barkarby, där lokaler friställes i samband med den beslutade indragningen av flottiljen (jfr prop. 1958:110). För egen del tillstyrker jag, att eskaderstaben flyttas till Barkarby, varvid de i Tre Vapen frigjorda lokalerna i första hand bör få disponeras av flygstaben.

Sedan en del av behovet tillgodosetts inom tillgängliga lokaler återstår emellertid enligt de sakkunnigas beräkningar likväl ett relativt stort behov av nya lokaler, nämligen totalt omkring 335 rum om sammanlagt cirka 5 500 kvadratmeter. Detta behov hänför sig huvudsakligen till armétygförvaltningen och flygförvaltningen.

Fortifikationsförvaltningen har sedermera i annat sammanhang upplyst, att ämbetsverket räknar med ett ytterligare lokalbehov om 2—3 000 kvadratmeter, därest bland annat militära högskoleutredningens den 30 november 1959 avgivna förslag om ökad kursverksamhet bifalles. På grund av den s. k. nedre norrmalmsregleringen kan det vidare bli nödvändigt att inom en nära framtid söka ersättningslokaler för fortifikationsförvaltningen, som nu disponerar lokaler om cirka 6 000 kvadratmeter i två komplex vid Tegelbacken.

Försvarsförvaltnings-sakkunniga har undersökt olika möjligheter att tillgodose det av dem beräknade lokalbehovet. Av flera skäl, bland annat i avbidan på resultaten av lokaliseringsutredningens pågående arbete, anses en tillbyggnad till Tre Vapen på Gärdet eller nybyggnad för närvarande icke utgöra en lämplig lösning. Av kostnadsskäl anses byggande av baracker ej böra komma i fråga. De sakkunniga har vidare övervägt, huruvida icke de vid Svea flygflottilj i Barkarby frigjorda lokalerna skulle kunna utnyttjas även för andra organ än tredje flygeskaderstaben men har icke ansett sig kunna föreslå detta bland annat på grund av det relativt

stora avståndet och de jämförelsevis dåliga förbindelserna med militärstabsbyggnaden, Tre Vapen m. m. Olägenheterna för den berörda personalen anses inte heller kunna lämnas ur räkningen, varjämte försvårad rekrytering väntas uppstå. I stort sett samma skäl talar enligt de sakkunniga emot ett utnyttjande av infanteriets kadettskolas etablissement vid Ulriksdal, sedan kadettskolan enligt riksdagens beslut flyttats till Halmstad.

Lokaliseringsutredningens förslag om flyttning av IV. militärbefälsstaben har föranlett de sakkunniga att överväga, huruvida icke lokaler skulle kunna ställas till förfogande inom f. d. Livregementets till häst kaserner. Närheten till militärstabsbyggnaden och Tre Vapen och de goda kommunikationerna anses göra en lösning efter den linjen tilltalande. Men blott en del av behovet kan tillgodoses genom de lokaler som frigöres genom IV. militärbefälsstabens förflyttning. I detta sammanhang uttalar emellertid de sakkunniga, att flyttning av de inom etablissementet förlagda förbanden, nämligen Livgardesskvadronen och Stockholms stabskompani, sannolikt skulle kunna lösa lokalfrågan åtminstone i huvudsak men att en sådan flyttning förutsätter organisatoriska förändringar, som de sakkunniga icke ansett sig behöriga att ingå på.

Efter bland annat dessa överväganden har de sakkunniga bedömt den enda praktiskt hållbara lösningen ligga i förhyrning av erforderliga lokaler. Eftersom tillfälle härtill yppats i ett under byggnad varande kontorshus i Farsta, föreslås att lokalfrågan för det närmaste tiotalet år löses på detta sätt. De sakkunniga har bedömt, att de minsta olägenheterna ur arbetsynpunkt m. m. uppstår, om försvarets civilförvaltning samt armétygförvaltningens tygförråds- och ammunitionsförrådsbyråer flyttar från Tre Vapen till Farsta samt armétygförvaltningens fordonsbyrås biluttagningssektion och arméintendenturförvaltningens drivmedelsbyrås bränslesektion flyttas till Farsta från nuvarande lokaler.

Vid remissbehandlingen av försvarsförvaltningssakkunnigas förslag har cheferna för armén, marinen och flygvapnet, arméintendenturförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen i princip tillstyrkt den föreslagna utflyttningen med hänsyn till att något annat godtagbart alternativ icke framkommit. Överbefälhavaren, försvarets civilförvaltning och armétygförvaltningen har framhållit, att staber och förvaltningar bör hållas i största möjliga utsträckning samlade. Bland annat möjligheterna att uppföra baracker bör därför närmare undersökas. Enligt överbefälhavaren kan det icke anses uteslutet, att en kombination av utnyttjandet av IV. militärbefälsstabens lokaler jämte uppförande av baracker skulle utgöra den bästa lösningen på lokalfrågan. Lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet har anfört, att de delar av försvarets centrala förvaltningsmyndigheter, som enligt förslaget avses bli förlagda till Farsta, i stället bör placeras i lokaler, som kan bli disponibla, om de av utredningen förordade utflyttningarna genomföres.

Med anledning av försvarsförvaltningssakkunnigas i det föregående redovisade uttalande att lokalfrågan förmodligen skulle kunna lösas, om f. d. Livregementets till häst kaserner vid Lidingövägen helt friställdes, har — som i korthet anmälts i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 35) — *chefen för armén* erhållit i uppdrag att utreda möjligheterna att indraga eller förflytta livgardesskvadronen samt att förlägga Stockholms stabskompani till annan plats. Med skrivelse den 14 januari 1960 har chefen för armén fullgjort ifrågavarande uppdrag. Enligt arméchefens uppfattning kan frågorna om livgardesskvadronens indragning eller flyttning samt Stockholms stabskompanis flyttning icke avgöras isolerade utan måste ses i sammanhang med övriga fredsorganisatoriska förändringar inom Stockholmsområdet, vilka kan bli aktuella inom en nära framtid. Förband och skolor som beröres av dessa förändringar anges vara Svea artilleriregemente, tygförvaltningsskolan, arméns skyddsskola, gymnastik- och idrottsskolan, krigsskolans övningskompani, krigshögskolan samt artilleri- och ingenjörofficersskolan. Härtill kommer de redan beslutade förflyttningarna av infanteriskjutskolan vid Rosersberg och infanteriets kadettskola vid Ulriksdal. Skjutskolans etablissement avses dock enligt riksdagens beslut utnyttjas som civilförvarsskola.

Arméchefens utredning har bland annat utförts under förutsättning, att Svea artilleriregemente flyttas till Linköping i samband med Östgöta luftvärnsregementes beslutade indragning den 1 april 1962, varvid artilleriregementets nuvarande etablissement i Sundbyberg friställes och kan disponeras för andra ändamål inom försvaret. Livgardesskvadronen och stabskompaniet bör enligt arméchefen emellertid kvarbliva i nuvarande förläggning. I den mån lokaler eventuellt kan friställas inom etablissementet vid Lidingövägen säges främst försvars- och arméstabernas samt högskolornas lokalbehov böra tillgodoses. Möjligheterna att för förvaltningsmyndigheterna utnyttja övriga militära etablissement, som blir disponibla genom den pågående utflyttningen av förband och skolor från Stockholmsområdet, bör emellertid enligt arméchefen närmare undersökas.

I avvaktan på resultatet av 1959 års skjutfältsutrednings arbete är jag för egen del icke för närvarande beredd att taga ställning till Svea artilleriregementes framtida förläggning. Med hänsyn härtill anser jag mig icke heller för närvarande kunna pröva frågorna angående livgardesskvadronens indragning eller skvadronens och stabskompaniets organisation och förläggning. Jag avser att framdeles återkomma med förslag härom, varvid samtidigt lokalfrågorna för staber och förvaltningar bör lösas. Enligt min mening bör emellertid eftersträvas att etablissementet vid Lidingövägen i största utsträckning utnyttjas för kontorsändamål.

Vissa av de av arméchefen föreslagna omflyttningarna bör emellertid kunna prövas oberoende av att Svea artilleriregementes förläggning icke slutligt avgjorts. Den beslutade förflyttningen av infanteriskjutskolan aktu-

aliserar frågan om förläggningen av arméns skyddsskola, som för närvarande är administrativt knuten till infanteriskjutskolan vid Rosersberg. Jag har icke funnit anledning till erinran mot arméchefens förslag att skyddsskolan förläggas till Svea livgardes etablissement och administrativt anslutes till detta regemente. Ej heller har jag något att invända mot att gymnastik- och idrottsskolan flyttas från krigsskolan och förläggas till Svea ingenjörregemente.

Såsom framgått av det föregående tillstyrker jag försvarsförvaltnings-sakkunnigas förslag, att tredje flygeskaderstaben flyttas till Barkarby.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående föreslagit i fråga om lokaliseringen av vissa militära institutioner m. m.

[2] Förändringar beträffande försvarets musikorganisation

Nuvarande musikorganisation för försvaret fastställdes vid 1956 års riksdag (prop. 110; SU 121; rskr 279). Organisationen omfattar en musikkår, arméns musikkår i Stockholm, bestående av musikdirektör och sammanlagt 37 underofficerare och furirer, samt 25 musikkåarer, envar bestående av musikdirektör och 24 underofficerare och furirer (typ II). Vid varje musikkår finnes härutöver musikaspiranter och musikelever. Såsom ansvarig för utbildningen av musikpersonalen och såsom rådgivare i personalfrågor m. m. finns en inspektör för militärmusiken. Inberäknat inspektören uppgår musikpersonalen till sammanlagt 796 man. Militärmusiken, som är organiserad försvarsgrensvis, uppdelas i armé-, marin- och flygmusiken. Av musikkåarerna tillhör 19 armén, 3 marinen och 4 flygvapnet.

Inom varje försvarsgren är musikpersonalen underställd en särskild, av försvarsgrenschefen utsedd personalkårchef. Beträffande utbildningsgången för musikpersonalen gäller, att musikelev anställs vid lägst 16 års ålder. Efter genomgång av erforderlig utbildning under elev- och aspiranttiden, som sammanlagt omfattar tre år, sker befordran till musikfurir. För befordran till musikunderofficer erfordras enligt gällande bestämmelser genomgång av tvåårig utbildning vid musikhögskolan. Sistnämnda utbildning har hittills icke kunnat påbörjas.

Kostnaderna för nuvarande musikorganisation, vilka bestrides från försvarsgrenarnas avlönings-, rese-, inventarie- m. fl. anslag, beräknas till drygt 11 miljoner kronor. Hänsyn har härvid icke tagits till föreliggande vakanser i nuvarande personalorganisation. Härtill kommer kostnaderna för den ännu icke igångsatta underofficersutbildningen, vilka beräknas uppgå till 240 000 kronor.

För genomförandet av den nya militärmusikorganisationen har tillsatts

en särskild nämnd — organisationsnämnden för militärmusiken. Enligt vad nämnden redovisat har organisationen nu i huvudsak genomförts.

Under innevarande år har vissa förändringar i militärmusikorganisationen aktualiserats. Sålunda har i en inom försvarsdepartementet i januari 1960 upprättad promemoria framlagts förslag angående anpassning av försvarets musikorganisation till beslutade ändringar i försvarets organisation m. m. Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av överbefälhavaren, cheferna för armén, marinen och flygvapnet, försvarets civilförvaltning, statskontoret, musikaliska akademiens styrelse, organisationsnämnden för militärmusiken, 1959 års besparingsutredning för försvaret, Sveriges orkesterföreningars riksförbund, statstjänstemännens riksförbund (SR) och tjänstemännens centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S). Vidare har organisationsnämnden för militärmusiken i samråd med överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna i skrivelse den 11 januari 1960 framfört förslag rörande vissa ändringar i musikorganisationen. Över sistnämnda förslag har utlåtanden avgivits av försvarets civilförvaltning, statskontoret och riksräkenskapsverket samt TCO-S.

Jag anhåller att nu få anmäla förevarande ärenden och redogör därvid först för framlagda förslag och däröver avgivna yttranden.

Förslag angående anpassning av musikorganisationen till beslutade ändringar i försvarets organisation m. m.

I promemorian erinras bland annat om att vid utformningen av nuvarande musikorganisation hänsyn togs icke endast till försvarets behov utan även i stor utsträckning till det civila musiklivets intressen. Organisationen ansågs därvid böra utformas så att de enskilda militärmusikernas betydelsefulla insatser i det allmänna musiklivet skulle möjliggöras även framdeles. Med hänsyn härtill ökades antalet musikkårer i förhållande till vad som föreslagits av 1955 års militärmusikutredning med fyra, vilka kårer placerades i Västerås, Örebro, Jönköping och Växjö.

I promemorian hävdas, att musikorganisationen i första hand bör anpassas med hänsyn till beslutade förbandsindragningar. För att inom given kostnadsram erhålla ett så effektivt försvar som möjligt måste alla besparingsmöjligheter utnyttjas. I detta läge anses det icke möjligt att bibehålla samtliga de musikkårer som tillkommit främst med hänsyn till det civila musiklivets intressen. I sammanhanget upptas även frågan om bestridande av kostnaderna för den förutsatta musikunderofficersutbildningen. I promemorian utsäges, att underofficersutbildningen är en förutsättning för den nya musikorganisationen med dess förbättringar avseende stämbesättning och befordringsförhållanden och att den med hänsyn härtill bör komma till stånd hösten 1960. Därför anses det nu böra undersökas, om förutsättningar finns att genomföra utbildningen, därest kostnaderna för densamma bestrides från fjärde huvudtiteln. Medel för denna utbildning

inom försvarets kostnadsram säges i princip endast böra erhållas genom reducering av musikorganisationen.

Utifrån i det föregående angivna utgångspunkter synes det enligt promemorian nödvändigt, att en reducering av musikorganisationen motsvarande i stort sett indragning av tre musikkårer vidtages. När flera av de beslutade förbandsindragningarna m. m. berör Stockholmsområdet, anses det rimligt, att en musikkår inom detta område indrages. Härvid bör ur skilda synpunkter flygvapnets musikkår i Stockholm komma i fråga, vilken kår nu är förlagd till den under avveckling varande Svea flygflottilj (F 8). Med hänsyn till den omfattande garnisonstjänsten i Stockholm anses dock vid indragning av förenämnda kår arméns musikkår i Stockholm böra förstärkas, så att den i flertalet fall kan uppträda delad. Förstärkningen synes böra utgöra 11 man (en biträdande musikdirektör, 8 underofficerare eller furirer samt en aspirant och en elev). De gjorda övervägandena har vidare lett fram till att arméns musikkår i Jönköping och flygvapnets musikkår i Västerås bör indragas. Härvid har enligt promemorian hänsyn tagits till förläggningen av försvarets förband efter genomförandet av beslutade organisationsförändringar och vidare har det civila musiklivets intressen i möjligaste mån beaktats.

Enligt förslaget i promemorian minskas musikorganisationens uppsättning med 79 man till (796 — 79 =) 717 man. Minskningen omfattar 2 musikdirektörer, 21 musikfanjunkare, 21 musiksergeanter, 22 musikfurirer, 8 musikaspiranter och 5 musikelever. I förhållande till kostnaderna för nuvarande musikorganisation (drygt 11 miljoner kronor), beräknas förslaget medföra en kostnadsbesparing av drygt en miljon kronor. Härvid har hänsyn tagits till den ökning av resekostnaderna som antages uppkomma vid indragning av tre musikkårer. Med utgångspunkt i nuvarande personalläge och under beaktande av den takt, i vilken nu föreslagna organisationsförändringar bör genomföras med hänsyn till personalens berättigade intressen, beräknas i promemorian de omedelbara anslagsmässiga besparingarna under de närmaste budgetåren uppgå till ungefär det belopp som erfordras för att genomföra musikunderofficersutbildningen (för budgetåren 1960/61 och 1961/62 95 000 respektive 240 000 kronor).

Den föreslagna indragningen av musikkårer anses böra ske under budgetåret 1960/61. Övertalig personal bör härvid förflyttas till andra musikkårer, i första hand sådana där vakanser föreligger, varvid emellertid vissa kårer övergångsvis får större personalstyrka än normalt. Vid indragningen bör det eftersträvas att så snart som möjligt antalsmässigt nedbringa musikpersonalen till 717 man. Övertaliga beställningar (motsvarande) bör indragas vid uppkommande vakanser. För att förebygga förändring av befodringsförhållandena för musikpersonalen anses Kungl. Maj:t böra inhämta riksdagens bemyndigande att tillfälligt få utbyta lägre beställningar mot högre. Genomförandet av organisationsförändringarna föreslås skola anförtros åt organisationsnämnden för militärmusiken.

Yttranden

Statskontoret och besparingsutredningen för försvaret biträder föreslagen anpassning av musikorganisationen. *SR* accepterar motvilligt den ifrågasatta nedskärningen av musikorganisationen som en mer eller mindre ofrånkomlig, ehuru personellt och kulturellt ytterligt beklaglig, konsekvens av 1958 års försvarsbeslut.

Överbefälhavaren, som framhåller att det militära behovet omfattar en musikorganisation med 13 musikkårer, förordar i första hand att nuvarande musikorganisation bibehålles men att kostnaderna delas mellan fjärde och åttonde huvudtitlarna. Skulle en sådan kostnadsfördelning ej komma till stånd, anser sig *överbefälhavaren* nödgad föreslå en minskning av musikorganisationen av sådan omfattning att besparingar enligt departementspromemorian erhålles. Om anpassningen av musikorganisationen härvid bör ske på sätt i promemorian angivits anses kunna bedömas först efter närmare undersökningar. Sålunda bör underlag framläggas för en förnyad avvägning mellan kårernas numerär och antalet kårer, en närmare översyn göras av kårernas tjänstgöringsräjonger och omprövning ske av stämbesättning m. m. I sammanhanget bör jämväl prövas hur personalens intressen skall beaktas. Kostnaderna för underofficersutbildningen förutsättes även enligt detta alternativ belasta åttonde huvudtiteln. Liknande synpunkter har framförts av *chefen för flygvapnet, försvarets civilförvaltning* och *organisationsnämnden för militärmusiken*.

Under förutsättning att besparingar enligt promemorian nu måste företagas anser *överbefälhavaren, civilförvaltningen* och *organisationsnämnden för militärmusiken* dels att flygvapnets musikkår i Stockholm — i avvaktan på ställningstagande i fråga om utflyttning av vissa staber och förband m. m. inom Stockholms garnison — bör bibehållas och arméns musikkår i Stockholm i stället minskas till kår av typ II, dels ock att det inte är mindre olägligt att indraga andra än de föreslagna kårerna i Jönköping och Västerås.

Chefen för marinen vill inte motsätta sig indragning av flygvapnets musikkår i Stockholm. För att motverka olägenheterna härav beträffande musiktjänsten i Stockholm föreslås, att såväl arméns som marinens musikkårer i Stockholm förstärkes. Marinchefen uttalar också, att det bör undersökas om icke tre musikkårer av typ II skulle kunna bibehållas i Stockholmsområdet.

Med hänsyn till att de indirekta återverkningarna på musikorganisationen blir mycket ogynnsamma avstyrker *chefen för armén* indragning av musikkåren i Jönköping. Kostnaderna för musikunderofficersutbildningen vid musikhögskolan förutsättes icke belasta fjärde huvudtiteln.

TCO-S föreslår, att den nu ifrågasatta ändringen i försvarets musikorganisation får anstå i avvaktan på att ytterligare klarhet vinnes om försvarets utformning under närmast förestående tidsperiod.

Musikaliska akademiens styrelse tillstyrker indragning av flygvapnets musikkår i Stockholm men avstyrker bestämt, att musikkårerna i Jönköping och Västerås indrages, något som skulle ödelägga musikodlingen i dessa städer med omnejd. I stället bör dels någon förstärkning av arméns musikkår i Stockholm icke ske, dels personalkategorien underofficerare och furirer vid var och en av de å annan ort än Stockholm förlagda musikkårerna minskas med en man. Även *Sveriges orkesterföreningars riksförbund* avstyrker indragning av musikkårerna i Jönköping och Västerås. För att skapa möjligheter för bibehållande av nämnda musikkårer anvisas följande utvägar, nämligen indragning av flygvapnets musikkår i Stockholm, bestridande av kostnaderna för musikunderofficersutbildningen från åttonde huvudtiteln samt indragning av en befattningshavare vid samtliga musikkårer. Vidare anses någon förstärkning av arméns musikkår i Stockholm icke motiverad.

För att vid en eventuell indragning av musikkårer bäst tillgodose musikpersonalens intressen är det enligt *överbefälhavaren* att föredraga, att en särskild stat skapas för underofficerare och musikfurirer till det antal som motsvarar indragna beställningar inom militärmusiken. Personalen på denna stat bör tillförsäkras befordran i takt med på ordinarie stat kvarstående personal. Även *chefen för armén, statskontoret* och *TCO-S* förordar inrättande av någon form av särskild stat för den övertaliga musikpersonalen.

Förslag rörande gemensam musikorganisation för försvaret

Organisationsnämnden för militärmusiken anför bland annat, att försvarsväsendets underbefälsförbund i skrivelse till nämnden föreslagit, att militärmusiken sammanföres i en gemensam personalkår och därvid såsom huvudsakligt motiv framhållit den befordringsutjämnande effekt en sådan anordning skulle medföra för musikpersonalen. För egen del anser nämnden starka skäl tala för att musikpersonalen utgör en enda, för försvaret gemensam personalkår. Skälen sammanfattar nämnden sålunda: 1. en planmässig rekrytering och utbildning främjas; 2. omplacering av personal underlättas, varigenom kraven på önskvärd stämbesättning och nödvändig spelbarhet lättare tillgodoses; 3. en vidare överblick över de personella resurserna erhålles; 4. befordringsmöjligheterna för musikunderofficerare och musikunderbefäl kan göras jämnare och rättvisare; samt 5. genomförandet av eventuella framtida organisationsändringar kan ske på ett smidigare sätt än eljest.

Å andra sidan är nämnden medveten om att såväl organisatoriska som psykologiska skäl kan åberopas mot en gemensam personalkår för samtlig musikpersonal inom försvaret. Sålunda synes en sådan åtgärd, åtminstone formellt, verka inskränkande på de befogenheter försvarsgrenschef hittills haft med avseende å försvarsgrenens musikkårer och musikpersonal. Erfä-

renheterna i fråga om god samverkan över försvarsgrensgränserna beträffande frågor rörande musikkårernas användning och musikpersonalens rekrytering, utbildning och utnyttjande gör det emellertid enligt nämnden sannolikt, att olägenheter icke skall behöva uppkomma av att musikorganisationen ställes under gemensam ledning. I avseende på inre tjänst, allmän ordning och tjänstgöringsförhållanden i övrigt förutsättes, att musikkåreerna också i fortsättningen skall underställas chefen för det förband till vilket kåreerna är anslutna.

Efter avvägning mellan för- och nackdelar har nämnden kommit till den uppfattningen, att de nuvarande musikorganisationerna (armé-, marin- och flygmusiken) bör sammanslås till en, för försvaret gemensam musikorganisation. Förutsättningar att låta denna organisation stå helt vid sidan av befintliga organ anses icke föreligga, då en fristående organisation skulle bli personalkrävande och öka totalkostnaderna för militärmusiken. Med hänsyn till att av nuvarande tre personalkårer arméns är den största och mest arbetskrävande synes det nämnden vid ett val mellan de tre försvarsgrensledningarna mest naturligt, att den gemensamma musikorganisationen anknytes till armén, att den administreras genom arméledningen med utnyttjande av befintlig personal samt att beställningshavare inom arméstaben utses till personalkårchef. Överbefälhavaren, som icke velat motsätta sig förevarande förslag, har i sammanhanget bland annat erinrat om att han tidigare framhållit, att militärmusiken i första hand vore ett led i personalvårdsverksamheten och av väsentlig betydelse för kontakten mellan krigsmakten och det civila samhället samt att det därför borde vara ändamålsenligt att knyta dess centrala ledning till personalvårdens ledningsorgan. Ett genomförande av nämndens förslag bör enligt överbefälhavaren endast ske under förutsättning att chefen för försvarsstaben och den för krigsmakten gemensamma personalvårdsbyrån får möjlighet att samordna militär musikverksamhet med övrig personalvårdsverksamhet, att erhålla bistånd av inspektören för militärmusiken i vissa musikfrågor m. m. samt att lämna direktiv för militärmusikens lämpliga utnyttjande vid beredskap och krig. Mot vad överbefälhavaren sålunda anfört har nämnden icke funnit anledning till erinran.

Beträffande uniformeringen av musikpersonalen uttalar nämnden, att den omständigheten att några musikkårer är anslutna till marina enheter eller flygvapenförband utgör icke tillräckligt skäl för att räkna med olikheter i uniformeringen. Såväl rent principiellt som med hänsyn till organisationsformen för och utnyttjandet av försvarets musikkårer bör enligt nämnden musikpersonalen erhålla enhetlig uniformering. Då emellertid från försvarsgrensledningarna invändningar rests mot en sådan enhetlighet, vill nämnden icke nu framlägga förslag i ämnet utan räknar med att musikpersonalen alltjämt skall uniformeras efter i stort sett samma regler som gäller för motsvarande militära personal vid det förband, till vilket vederbörande musikkår är ansluten.

Sammanfattningsvis innebär nämndens förslag att de nuvarande tre musikorganisationerna inom försvaret sammanslås till en för försvaret gemensam musikorganisation, i vilken jämväl inspektören för militärmusiken ingår, samt att denna organisation anknytes till armén och administreras genom arméledningen.

Med hänsyn till att militärmusiken redan nu utnyttjas gemensamt av försvarsgrenarna och dess sålunda gemensamma funktion blir än mer markant vid bifall till föreliggande förslag anser nämnden, att kostnaderna för militärmusiken bör uppföras under ett avlönings- och ett omkostnadsanslag under avsnittet »Vissa för försvaret gemensamma ändamål». Omkostnadsanslaget synes böra omfatta kostnader för reseersättningar och musikmateriel. Övriga kostnader av omkostnadsnatur såsom expenser, tillhandahållna motorfordon och drivmedel anses liksom hittills böra bestridas av vederbörliga anslag under respektive försvarsgrenar. Så bör jämväl vara fallet med sjukvårdskostnader samt kostnader för inkvartering, beklädning och förplägnad m. m. för därtill berättigad personal. Avlöningsanslaget beräknas för budgetåret 1960/61 böra upptagas till 10 000 000 kronor och omkostnadsanslaget till 475 000 kronor. Av sistnämnda belopp anses 138 000 kronor böra avses för musikmateriel, vilket är samma belopp som för innevarande budgetår anvisats för ändamålet under försvarsgrenarnas inventarieanslag.

Nämnden erinrar om att pensionsåldern nu är 50 år för musikunderofficer vid armé- och flygmusiken och 55 år för motsvarande beställningshavare vid marinmusiken. Pensionsåldern bör emellertid som en följd av förslaget om gemensam personalkår göras lika för kårens underofficerare. Nämnden har vidare förutsatt, att personalen i den gemensamma kåren skall få ensartade tjänstebenämningar.

Yttranden

Huvudpunkterna i organisationsnämndens förslag tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser.

I likhet med organisationsnämnden anser statskontoret att en enhetlig pensionsålder bör fastställas för den gemensamma kårens underofficerare. Ämbetsverket erinrar om att 1947 års musikutredning ansett — med hänsyn bland annat till de krav i fråga om hälsotillstånd som finge ställas på militärmusikerna — att möjlighet borde beredas dylik personal att avgå vid 55 års ålder. Mot bakgrunden härav håller statskontoret före att hinder icke bör möta att fastställa pensionsåldern till 55 år för samtliga musikunderofficerare. Ämbetsverket utgår härvid från att beträffande nuvarande innehavare av musikunderofficersbeställningar särskilda föreskrifter i pensionshänseende icke är påkallade utöver dem som innefattas i 4 § 4 mom. statens allmänna tjänstepensionsreglemente. Statskontoret har vidare uttalat, att musikunderofficerare som blir övertaliga därest i det föregående

redovisade förslag om indragningar av musikkårer genomföres bör bibehålla nuvarande pensionsålder. TCO-S hävdar, att frågan om pensionsåldern bör lösas genom direkta förhandlingar mellan civildepartementet och vederbörande personalorganisation.

Civilförvaltningen anser det mest fördriktigt att den för militärmusiken gemensamma personalkåren erhåller en enhetlig uniformering. Härigenom skulle förflyttning av personal mellan olika musikkårer underlättas och vidare kunde den nuvarande dubbeluniformeringen av marinens musikkår i Göteborg bortfalla. Enligt ämbetsverket bör självfallet redan i bruk varande uniformsmodeller användas. En lösning anses vara att musikpersonalen som daglig dräkt använder arméuniformen och som högtidsdräkt blå uniform av flygvapnets modell.

Såväl *riksräkenskapsverket* som *civilförvaltningen* anser, att det för musikorganisationen föreslagna omkostnadsanslaget endast bör omfatta resekostnader samt att ett särskilt reservationsanslag bör uppföras för anskaffning och underhåll av musikmateriel.

Departementschefen

I den departementspromemoria för vilken redogjorts i det föregående har ifrågasatts indragning av tre musikkårer, flygvapnets musikkårer i Stockholm och Västerås samt arméns musikkår i Jönköping, och en utökning av arméns musikkår i Stockholm med 11 man. Som motiv för förslaget, vilket på längre sikt skulle ge årliga besparingar om cirka en miljon kronor, har främst anförts att musikorganisationen bör anpassas till beslutade rationaliseringar av krigsmaktens fredsorganisation. Vikten av att tillvarata alla besparingsmöjligheter har också understrukits. Slutligen har pekats på att man borde undersöka förutsättningarna för att bestrida kostnaderna för musikunderofficersutbildning vid musikhögskolan från anslag under fjärde huvudtiteln.

I flertalet remissyttranden har med skärpa framhållits, att en indragning av musikkårerna i Västerås och Jönköping kommer att medföra allvarliga konsekvenser för det civila musiklivet på dessa orter. Remissmyndigheterna har emellertid samtidigt i allmänhet uttalat förståelse för att en minskning av musikorganisationen kan vara befogad. Musikaliska akademiens styrelse har i detta sammanhang föreslagit, att antalet man för stäm��ättningen i musikkårerna utanför Stockholm skall minskas från 24 till 23 man. Även andra myndigheter har givit uttryck för den uppfattningen att förutsättningarna för någon motsvarande begränsning bör närmare undersökas. I fråga om musikunderofficersutbildningen har allmänt hävdats, att kostnaderna härför bör bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln.

För egen del ansluter jag mig till den uppfattningen att de beslutade rationaliseringarna i krigsmaktens fredsorganisation aktualiserar en viss

minskning jämväl i fråga om musikorganisationen. I enlighet härmed tillstyrker jag, att flygvapnets musikkår i Stockholm indrages; någon menligare inverkan på det civila musikkivet har en sådan åtgärd icke. Med hänsyn till de allvarliga ingrepp i det civila musikkivet som skulle uppkomma vid indragning av musikkårerna i Västerås och Jönköping är jag däremot icke beredd föreslå en sådan åtgärd. Vid mitt ställningstagande har jag förutsatt, att kostnaderna för musikunderofficersutbildningen från och med budgetåret 1961/62 skall bestridas från anslag under åttonde huvudtiteln. Jag avser vidare att uppdraga åt organisationsnämnden för militärmusiken att närmare undersöka förutsättningarna för att — med oförändrat antal kårer — begränsa det totala antalet militärmusiker.

Rörande militärmusikorganisationen i Stockholm vill jag ytterligare anföra följande. Flera av de år 1958 beslutade rationaliseringsåtgärderna har avseende å Stockholmsområdet. Antalet förband kommer enligt detta beslut att nedgå med fyra. Vidare framlägges för årets riksdag förslag avseende flyttning från Stockholm av bland andra fjärde militärbefälsstaben. På längre sikt torde ytterligare förflyttningar komma att aktualiseras. Mot bakgrunden härav och då musikkårer finnes i Strängnäs, Västerås och Uppsala, vilka kårer vid behov bör kunna fullgöra viss musiktjänst i Stockholm, synes indragningen av flygvapnets musikkår i Stockholm kunna äga rum utan att arméns musikkår i Stockholm samtidigt förstärkes. I detta sammanhang vill jag vidare hänvisa till önskvärdheten av att den militära verksamheten vid F 8 i görligaste mån begränsas. Till denna fråga återkommer jag senare vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag.

Den av mig föreslagna indragningen av flygvapnets musikkår i Stockholm bör verkställas under budgetåret 1960/61, varvid övertalig personal bör förflyttas till andra musikkårer, i första hand sådana där vakanser föreligger. Härvid bör beställningar (motsvarande) för en musikdirektör i Ao 21 eller Ao 17/13, 8 musikfanjunkare i Ao 13, 8 musiksergeanter i Ao 11, 8 musikfurirer i Ae 8/7, 3 musikaspiranter i Af 5/4 samt 2 musikelever indragas. För att icke försämra musikpersonalens befordringsförhållanden bör — såsom föreslagits i vissa remissyttranden — en särskild stat tillskapas för musikunderofficerare och musikfurirer till högst det antal som motsvarar indragna beställningar för sådan personal. Beställningshavare på denna stat bör befordras i takt med personal på ordinarie stat. Tjänstgöringsförhållandena för personal på övertalig stat bör vara desamma som för annan musikpersonal vid försvaret. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta vilken personal som skall överföras till den särskilda staten. För övrig övertalig personal erfordras med hänsyn till rådande vakansläge icke några särskilda åtgärder. I den utsträckning så kan ske utan att furirsbefordran enligt fastställd befordringgång för i tjänst varande musikaspiranter hindras bör ett mot antalet beställningshavare på särskild stat svarande antal furirsbeställningar vakanthållas.

Organisationsnämnden för militärmusiken har föreslagit, att armé-, marin- och flygmusiken sammanslås till en för försvaret gemensam musikorganisation samt att denna organisation anknytes till armén och administreras genom arméledningen. Häremot har vid remissbehandlingen icke rests några invändningar. För egen del finner jag, att starka skäl talar för att en gemensam musikorganisation skapas. Det synes vidare lämpligt, att ledningen av denna organisation knytes till arméledningen. Mot vad överbefälhavaren anfört beträffande önskvärdheten av att chefen för försvarsstaben och den för krigsmakten gemensamma personalvårdsbyrån får möjlighet att samordna den militära musikverksamheten med övrig personalvårdsverksamhet m. m. har jag icke funnit anledning till erinran. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera hur en sådan samordning skall ske.

I likhet med organisationsnämnden räknar jag med att pensionsåldern göres lika för den gemensamma musikorganisationens underofficerare samt att tjänstebestämmningarna för musikpersonalen göres enhetliga. Pensionsåldern för underofficer bör bestämmas till 55 år. Tjänstebestämmningarna bör överensstämma med dem som nu tillämpas vid armé- och flygmusiken.

Organisationsnämnden och civilförvaltningen har uttalat sig för att musikpersonalen erhåller enhetlig uniformering. Från försvarsgrensledningarna har invändningar rests häremot. För egen del finner jag det naturligt, att personalen i den för försvaret gemensamma musikorganisationen har enhetlig uniform. Beslut i denna fråga ankommer på Kungl. Maj:t. Det torde också få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder av övergångsnatur.

Genomförandet av här föreslagna organisationsförändringar synes lämpligen kunna äga rum under ledning av organisationsnämnden för militärmusiken. I samband härmed bör en överarbetning av militärmusikreglementet ske.

Medel för avlöningskostnaderna för den gemensamma musikorganisationen bör såsom föreslagits från och med budgetåret 1960/61 anvisas under ett särskilt anslag, benämnt Militärmusiken: Avlöningar. Anslaget synes i huvudtiteln böra upptagas under D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål. Övriga kostnader för musikorganisationen bör emellertid tills vidare belasta försvarsgrenarnas anslag.

I samband med att ett särskilt avlöningsanslag tillkommer för musikorganisationen torde samtliga på försvarsgrenarnas personalförteckningar upptagna beställningar för musikpersonal vid armé-, marin- och flygmusiken få utgå. De totala kostnadsminskningarna å försvarsgrenarnas avlöningsanslag genom överföringen torde uppgå till för armén omkring 7 400 000 kronor, för marinen omkring 1 050 000 kronor och för flygvapnet omkring 1 400 000 kronor.

I det föregående har jag föreslagit, att vissa beställningar utgår i samband med indragning av en musikkår samt att en särskild stat för övertalig musikpersonal inrättas. Personalbehovet för den av mig förordade musikorganisationen uppgår till [inom parentes anges minskningar i förhållande till det sammanlagda antalet beställningar (motsvarande) som nu finns på försvarsgrenarnas personalförteckningar m. m.] en inspektör för militärmusiken i Ao 24, en musikdirektör av 1. graden i Ao 21, 24 (—1) musikdirektörer av 1. eller 2. graden i Ao 21 eller Ao 17/13, 205 (—8) musikfanjunkare i Ao 13, 204 (—8) musiksergeanter i Ao 11, 204 (—8) musikfurirer i Ae 8/7, 76 (—3) musikaspiranter i Af 5/4 och 51 (—2) musikelever. Av beställningarna för musikdirektör i Ao 21 eller Ao 17/13 bör högst 12 få vara placerade i Ao 21. För övertalig musikpersonal bör å särskild stat uppföras högst 24 beställningar för alternativt musikfanjunkare, musiksergeant eller musikfurir i Ao 13/11 eller Ae 8/7.

Anslaget Militärmusiken: Avlöningar beräknar jag för budgetåret 1960/61 till 9 800 000 kronor med fördelning enligt följande.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 5 800 000 kronor;

Avlöningar till icke-ordinarie personal 2 390 000 kronor;

Rörligt tillägg 1 450 000 kronor;

Kompensation för höjda folkpensionsavgifter 160 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) besluta, att försvarets musikorganisation skall utformas i enlighet med vad jag i det föregående föreslagit;

b) fastställa följande personalförteckning för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Personalförteckning

Tjänstemän å ordinarie stat

	Lönegrad
1 inspektör för militärmusiken	Ao 24
1 musikdirektör av 1. graden	Ao 21
24 musikdirektörer av 1. eller 2. graden	Ao 21 el. Ao 17/13
205 musikfanjunkare	Ao 13
204 musiksergeanter	Ao 11

Tjänstemän å särskild stat för övertaliga

24 musikfanjunkare el. musiksergeanter el. musikfurirer	Ao 13 el. Ao 11 el. Ae 8/7
---	----------------------------------

c) fastställa följande avlöningsstat för militärmusiken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 800 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 390 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 450 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	160 000
	Summa kronor 9 800 000

d) till *Militärmusiken*: *Avlöningar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 9 800 000 kronor.

[3] **Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret**

Liksom skett tidigare år torde i detta sammanhang få lämnas en översikt av det aktuella läget beträffande den rationaliseringsverksamhet inom försvaret som bedrivs genom statens organisationsnämnds försorg.

Vid anmälan av propositionen 1959:110 (s. 20) berördes den fortlöpande översyn av stabs- och förvaltningstjänsten i fred vid arméns förband, som verkställes av organisationsnämnden. Denna översyn har i första hand till ändamål att klarlägga behovet av jämkningar — inom ramen för fastställda personalstater — såväl i organisationen som beträffande personal för olika berörda verksamhetsområden. Efter förslag, som chefen för armén på grundval av en av nämnden gjord principutredning avgivit i samråd med nämnden, har Kungl. Maj:t i brev den 18 november 1955 meddelat allmänna bestämmelser om ändringar i organisationen av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid arméns förband. Ändringarna skall enligt dessa bestämmelser successivt genomföras vid de olika förbanden, sedan organisationsnämnden verkställt kompletterande undersökningar vid vederbörande förband.

I propositionerna 1957:110 (s. 96), 1958:110 (s. 159) och 1959:110 (s. 20) anmäldes att Kungl. Maj:t under 1956, 1957 och 1958, på grundval av förslag från chefen för armén i samråd med organisationsnämnden, fastställt ändrad organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid vissa i propositionerna angivna förband m. m.

Under 1959 och februari 1960 har Kungl. Maj:t, efter det organisationsnämnden verkställt kompletterande undersökningar och chefen för armén i samråd med nämnden avgivit på undersökningarna grundade förslag, meddelat beslut i nämnda hänseende beträffande följande förband m. m., näm-

ligen Västerbottens regemente med Norrlands dragoner och kavalleriets kadettskola ävensom beträffande staberna för Kalmar—Växjö försvarsområde, Älvsborgs försvarsområde och Linköpings försvarsområde. Ett av chefen för armén, efter samråd med organisationsnämnden, avgivet förslag till viss ändring av stabs- och förvaltningstjänsten vid Norrbottens regemente med Norrbottens pansarbataljon och Norrlands signalbataljon är för närvarande under beredning i försvarsdepartementet.

Chefen för armén har vidare på grundval av organisationsnämndens kompletterande undersökningar avgivit förslag till organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid Livgardesskvadronen med Stockholms stabskompani. Något beslut i ärendet har emellertid icke meddelats, enär såsom anmälts i det föregående fråga uppkommit om indragning av Livgardesskvadronen eller förläggning av densamma och stabskompaniet till andra i Stockholmsområdet befintliga militära etablissemang.

Organisationsnämnden har vidare verkställt kompletterande undersökningar och avgivit därpå grundade förslag till chefen för armén beträffande Upplands signalregemente med arméns signalskola och signaltruppernas kadettskola, arméns underofficersskola samt staben för Uppsala—Västerås försvarsområde.

I propositionerna 1958: 110 (s. 298 f och 372 ff) och 1959: 110 (s. 21) lämnades redogörelse för vissa personalförändringar i samband med organisation av Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden jämte Göteborgs kustartilleriförsvaret och av Älvsborgs försvarsområde ävensom för vissa förändringar av III. militärområdets indelning i försvarsområden. Såsom av sistnämnda proposition (s. 21) framgår har Kungl. Maj:t den 18 juni och den 29 augusti 1958 meddelat beslut om organisation m. m. av nu berörda enheter. Beträffande organisation av stabs- och förvaltningstjänsten vid Vaxholms försvarsområde och Stockholms kustartilleriförsvaret anmälde i sistnämnda proposition (s. 21), att Kungl. Maj:t den 6 februari 1959 meddelat beslut i berörda hänseende.

Ytterligare anmälde i samma proposition (s. 21 ff) att undersökningar genom organisationsnämndens försorg pågick vid flottans skolor i Karlskrona, vid flottans centrala personalorganisation för underofficerare, underbefäl och meniga samt vid marininstaben, såvitt anginge expeditionstjänsten inom staben, varjämte vissa kompletterande undersökningar, huvudsakligen berörande förrådstjänsten, pågick vid intendentur- och sjukvårdsförvaltningen inom marinkommando Syd. Sedan undersökningarna numera slutförts, har chefen för marinen ingivit på dessa grundade förslag till organisation av nämnda enheter. Kungl. Maj:t har numera genom särskilda beslut den 5 juni 1959 meddelat beslut om organisation av staben hos chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga ävensom meddelat provisoriska bestämmelser om personalorganisationen i fred vid nämnda stab. Till ett av marinchefen på grundval av organisationsnäm-

dens undersökningar avgivet förslag till ny organisation av Gotlands kustartilleriförsvaret och Gotlands kustartillerikår, vilket förslag är under beredning i försvarsdepartementet, återkommer jag i det följande vid anmälan av arméns och marinens allmänna avlöningsanslag. Beträffande organisationen av expeditionstjänsten inom marinstaben har chefen för marinen, sedan organisationsnämnden slutfört sina undersökningar vid staben, ingivit därav föranlett förslag. Kungl. Maj:t har emellertid genom beslut den 11 december 1959 anbefallt marinchefen att företaga ytterligare utredning beträffande vissa organisationsenheter inom staben och att avge därav betingat förslag före utgången av maj 1960. I avvaktan härpå har ställning till det ingivna förslaget ännu icke kunnat tagas. Beredningen av övriga förslag har ännu icke givit underlag för något ställningstagande.

Undersökningar genom organisationsnämndens försorg pågår vid Hemsö kustartilleriförsvaret.

I propositionen 1959: 110 (s. 22) anmäldes, att vid flygvapnet påginge undersökningar beträffande flottiljorganisationen. Grundundersökningar jämte vissa försök vore huvudsakligen förlagda till Blekinge flygflottilj. Sedan undersökningarna numera slutförts, har organisationsnämnden avgivit därpå grundat förslag till chefen för flygvapnet.

Den fortlöpande rationaliseringsverksamheten och andra organisationsförändringar har efter den 6 februari 1959 som resultat givit endast smärre besparingar av lönededel. I detta sammanhang bör följande personalförändringar redovisas. Av extra ordinarie tjänster har 1 tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål indragits, varjämte 1 dylik heltidstjänst omvandlats till halvtidstjänst. Vidare har 1 tjänst för vaktmästare i Ag 7 indragits. Den härav uppkommande besparingen i lönededel beräknas till ungefär 27 000 kronor. Vid uppkommande ledighet kan tjänster för 1 kansliskrivare i Ao 10, 1 kontorist i Ao 9 och 2 förrådsförmän i Ae 9 indragas. De uppkommande besparingarna av lönededel beräknas till ungefär 52 000 kronor. Å andra sidan har det befunnits ofrånkomligt att inrätta en för pensionerad personal avsedd arvodesbefattning i A: 16. Avlöningskostnaden härför beräknas till ungefär 6 000 kronor.

Möjligheterna att besluta om organisationsändringar med tillämpning under budgetåret 1960/61 beträffande de förband m. m., i fråga om vilka förslag framdeles inkommer till Kungl. Maj:t, bör tillvaratagas. Jag förutsätter därför att — liksom varit fallet för innevarande och tidigare budgetår — Kungl. Maj:t jämväl för budgetåret 1960/61 skall äga vidtaga de jämkningar i fråga om personalorganisationen, som blir erforderliga med anledning av beslut om organisationsändring, givetvis dock alltjämt icke såvitt avser personalstaterna för ordinarie personal, samt bereda särskild ersättning åt personal, som med bibehållen löneställning bestrider göromål, vilka vid ny organisation ankommer på innehavare av högre tjänst.

I detta sammanhang torde jag få anmäla fråga om tillsättning av ar-

vodesbefattningar, avsedda för pensionerad personal inom försvaret, med befattningshavare, som eljest skulle entledigas i samband med förbandsindragningar eller andra omorganisationer. Som princip bör alltså gälla att personal i reserv, som med ålders- eller förtidspension avgått från beställning på aktiv stat, övergångsstat eller reservstat, skall äga företräde till sådan befattning, förutsatt givetvis att vederbörande bedömes lämplig för densamma. Då emellertid alla möjligheter att ge övertalig personal ny sysselsättning bör tillvaratagas bör hinder icke möta att dylik personal undantagsvis i mån av lämplighet förordnas i här avsedda arvodesbefattningar även om lämplig pensionerad f. d. beställningshavare anmält sig såsom sökande.

Åberopande det anförda hemställer jag

att Kungl. Maj:t måtte bereda riksdagen tillfälle avgiva yttrande med anledning av vad sålunda anförts.

[4] **Dispositionen av armétygförvaltningens och arméintendenturförvaltningens rörelsekapital**

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1943:344 anvisade 1943 års riksdag för budgetåret 1943/44 till Rörelsekapital för krigsmaterielverket ett investeringsanslag av 75 miljoner kronor under fonden för förslag till statsverket. Anslaget i fråga avsågs för sådana utgifter i krigsmaterielverkets rörelse, vilka icke från början kunde hänföras till bestämda anskaffningsanslag. Av rörelsekapitalet beräknades 25 miljoner kronor för gemensamma inköpsorder och 50 miljoner kronor för anskaffningar av råvaror, som måste tillhandahållas leverantörer. I anslutning härtill föreskrevs, att för inköp av råvaror icke fick användas större belopp än som motsvarade högst 50 % av värdet av beställningar, som utlagts eller väntades komma att utläggas av krigsmaterielverket på grund av till förfogande ställda anslag.

Genom beslut den 8 april 1949 bemyndigade Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande (prop. 1949:73), krigsmaterielverket att taga i anspråk det för verket anvisade rörelsekapitalet — förutom för likvidering av beställningar som verket utlagt enligt anskaffningsuppdrag från vederbörande myndigheter på grund av till förfogande ställda anslag eller meddelade beställningsbemyndiganden — *dels*, intill ett belopp av 10 miljoner kronor, för planeringsköp av sådan materiel för försvaret som regelbundet återanskaffades i mån av förbrukning och av materialier till dylik materiel, *dels ock* för lagerköp av beredskapslager av råmaterial, halvfabrikat och detaljer för krigstillverkning av vapen och ammunition.

Genom beslut den 24 september 1954 förordnade Kungl. Maj:t vidare, efter riksdagens hörande (prop. 1952:1, bil. 6, p. 9), *dels* att krigsmaterielverkets rörelsekapital icke vidare fick tagas i anspråk för lagerköp, *dels ock* att rörelsekapitalet skulle minskas med 10 miljoner kronor, vilket be-

lopp genom återbetalning skulle tillgodoföras fonden för förslag till statsverket.

I samband med 1954 års omorganisation av försvarets centrala förvaltning — vilken omorganisation bland annat innebar, att krigsmaterielverket indrogs och dess uppgifter fördelades på övriga centrala försvarsförvaltningar samt att arméförvaltningen uppdelades på två ämbetsverk, armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen — bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att i de hänseenden som närmare berördes i propositionen 1954: 109 vidtaga de åtgärder som betingades av övergången till den nya organisationen. Vid anmälan av propositionen framhölls (s. 86), att huvudförvaltningsprincipen aktualiserade vissa redovisningsfrågor. Sedan försvarets civilförvaltning i samråd med berörda myndigheter utrett dessa redovisningsfrågor och inkommit med av utredningen betingade förslag meddelade Kungl. Maj:t den 30 juni 1955 beslut i ämnet. Därvid har Kungl. Maj:t från det till krigsmaterielverkets förfogande stående rörelsekapitalet, 65 miljoner kronor, ställt 50 miljoner kronor till armétygförvaltningens och 5 miljoner kronor till arméintendenturförvaltningens förfogande. Beloppen avsågs ursprungligen skola utnyttjas såsom förlagskapital endast för de anskaffningar som dessa myndigheter i egenskap av huvudförvaltningsmyndigheter har att utföra för annan myndighets räkning. Arméintendenturförvaltningen bemyndigades dock att taga det för verket anvisade rörelsekapitalet i anspråk för planeringsköp av sådan materiel för försvaret som regelbundet återanskaffas i mån av förbrukning och materialier till dylik materiel samt meddelade för dessa planeringsköp vissa särskilda föreskrifter. I överensstämmelse med de principer som gällt för utnyttjandet av det till krigsmaterielverkets förfogande stående rörelsekapitalet föreskrevs vidare, att — med nyss angivet undantag — rörelsekapital, som ställts till armétygförvaltningens och arméintendenturförvaltningens förfogande, endast finge anlitas för att bestrida kostnaderna för sådana gemensamma inköpsorder som icke omedelbart kunde hänföras till bestämda anskaffningsanslag.

I anslutning till ifrågavarande beslut föreskrevs även, att armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen hade att före den 1 september 1959 till Kungl. Maj:t inkomma med uppgift om i vilken utsträckning det anvisade rörelsekapitalet utnyttjats för avsett ändamål samt om behovet av rörelsekapital i fortsättningen.

Återstående belopp av krigsmaterielverkets rörelsekapital (65 — 50 — 5 =) 10 miljoner kronor har i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 16 november 1956 återbetalats till fonden för förslag till statsverket.

Efter förslag i propositionen 1956: 110 (s. 83 f) medgav riksdagen, att armétygförvaltningen under budgetåret 1956/57 övergångsvis fick utnyttja det till verkets förfogande stående rörelsekapitalet jämväl i övrigt som förlagskapital för andra anskaffningar av materiel än dem verket i enlighet

med vad som anförts i det föregående hade att ombesörja i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet. I anslutning härtill meddelade Kungl. Maj:t den 1 juni 1956 bestämmelser i ämnet, innebärande i huvudsak att rörelsekapitalet fick utnyttjas för anskaffningar inom då löpande tioårsplans ram, som enligt den närmast före år 1954 gällande organisationen av försvarets centrala förvaltning skolat ske genom krigsmaterielverket. För budgetåret 1957/58 medgav Kungl. Maj:t, efter riksdagens hörande (prop. 1957: 110, s. 100 f), att ett belopp av 40 miljoner kronor av det till armétygförvaltningens förfogande stående rörelsekapitalet fick utnyttjas — förutom för anskaffningar, som verket har att utföra i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet — jämväl i övrigt såsom förlagskapital vid anskaffningar, som verkställdes med stöd av lämnade beställningsbemyndiganden för anskaffning av tygmateriel m.m. I förenklande syfte slopades i samband härmed den för budgetåret 1956/57 gällande begränsningen att endast sådana anskaffningar skulle få företagas som tidigare skolat ske genom krigsmaterielverkets försorg.

För budgetåren 1958/60 har Kungl. Maj:t slutligen med stöd av riksdagens beslut (jfr prop. 1958: 110, s. 359) medgivit, att — under samma förutsättningar som budgetåret 1957/58 — ett belopp av 30 miljoner kronor av det till verkets förfogande stående rörelsekapitalet får utnyttjas för anskaffningar utöver dem, som verket har att utföra i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet.

I enlighet med åläggandet i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 30 juni 1955 har *armétygförvaltningen* och *arméintendenturförvaltningen* med skrivelser den 27 augusti respektive den 21 augusti 1959 inkommit med redogörelser för i vilken utsträckning det för respektive ämbetsverk anvisade rörelsekapitalet utnyttjats för avsett ändamål samt om behovet av rörelsekapital i fortsättningen.

Över ifrågavarande skrivelser har *försvarets civilförvaltning*, *riksräkenskapsverket* och *statens sakrevision* avgivit yttranden.

Armétygförvaltningen framhåller, att ämbetsverket till och med budgetåret 1955/56 finansierat anskaffningar för andra myndigheters räkning genom debitering av försträckningstitel (diversemedelstitel). Först sedan armétygförvaltningen för budgetåret 1956/57 medgivits rätt att utnyttja rörelsekapitalet även för egna anskaffningar, övergick verket till att belasta rörelsekapitalet för nytulagda beställningar. Utnyttjandet av försträckningstiteln minskade successivt och upphörde helt under budgetåret 1957/58.

Omfattningen av ämbetsverkets anskaffningsverksamhet för andra myndigheters räkning under den tid rörelsekapitalet stått till ämbetsverkets förfogande framgår därför endast, om ämbetsverkets båda konton för rörelsekapitalet och för försträckning ses i ett sammanhang. Följande

sammanställning visar in- och utgående balansvärdena (= fordringar å andra myndigheter) samt rörelsen under nämnda båda konton från och med budgetåret 1955/56. Beloppen har angivits i tusental kronor.

Budgetår	Ing. balans	Debet	Kredit	Utg. balans
1955/56	— 1 816	13 991	11 229	— 4 578
1956/57	— 4 578	13 380	12 408	— 5 550
1957/58	— 5 550	23 395	18 079	— 10 866
1958/59	— 10 866	17 398	23 625	— 4 639

Med ledning enbart av detta siffermaterial torde det enligt armétygförvaltningen kunna ifrågasättas, om ämbetsverket är i behov av att disponera rörelsekapitalet även i fortsättningen. Armétygförvaltningen påpekar emellertid, att — därest rörelsekapitalet indrages — måste verket förskottera för andra myndigheters räkning gjorda inköp genom att ånyo belasta försträckningstitel. Dessutom hävdas, att kapitalet stått till armétygförvaltningens förfogande alltför kort tid för att det framtida behovet av rörelsekapital med någorlunda säkerhet skall kunna bedömas. Trots att rörelsekapitalet alltså utnyttjats i jämförelsevis ringa utsträckning, anser ämbetsverket med hänsyn härtill, att det även fortsättningsvis bör stå till ämbetsverkets förfogande.

I fråga om rörelsekapitalets utnyttjande för armétygförvaltningens egna anskaffningar uppger ämbetsverket, att belastningen å kapitalet under budgetåren 1956/59 varierat och tillhoppa uppgått till i runt tal 45 miljoner kronor. Under hand har upplysts, att av detta belopp drygt 34 miljoner kronor hänför sig till budgetåret 1956/57 och drygt 10 miljoner kronor till budgetåret 1957/58. Medgivandet att utnyttja rörelsekapitalet för ämbetsverkets egna anskaffningar säges ha medfört en ökad ekonomisk handlingsfrihet inom den för ämbetsverkets anskaffningsverksamhet fastställda kostnadsramen och underlättat möjligheterna att möta fluktuationer i betalningsutfallen. Då det dessutom visat sig, att möjligheterna att erhålla särskilt önskvärd materiel från utlandet i vissa fall förutsätter snabb likvid, har det befunnits vara av stort värde för ämbetsverket att vid behov kunna utnyttja rörelsekapitalet jämväl för egna anskaffningar. Medgivandet att i mån av behov utnyttja rörelsekapitalet även för armétygförvaltningens egna anskaffningar bör alltså enligt ämbetsverkets uppfattning kvarstå.

Storleken av rörelsekapitalet anges däremot med hänsyn till hittills vunna erfarenheter framdeles kunna begränsas till 30 miljoner kronor.

Arméintendenturförvaltningen lämnar följande redogörelse för dispositionen under budgetåren 1955/59 av det för ämbetsverket anvisade rörelsekapitalet, vilket endast hänför sig till s. k. planeringsköp för verkets eget behov. Huvuddelen av dessa planeringsköp avser beklädnadsmateriel.

Budgetår	Disponerat belopp kronor
1955/56	3 275 000
1956/57	1 525 000
1957/58	4 600 155
1958/59	3 203 700

Arméintendenturförvaltningen framhåller, att enligt ämbetsverkets erfarenheter är tillgång till ett särskilt rörelsekapital av mycket stort värde för den kontinuerliga anskaffningen av intendenturmateriel. Det framhålles, att direkt påvisbara fördelar har kunnat erhållas vid inköpsverksamhetens planering och genomförande genom att utnyttja rörelsekapitalet på sätt som hittills skett för planeringsköp av sådan intendenturmateriel som årligen måste nyanskaffas. Arméintendenturförvaltningen hemställer därför att få disponera rörelsekapital enligt samma grunder som hittills.

I anslutning till detta yrkande anför ämbetsverket vidare följande.

Genom planeringsköpens utläggning i god tid före varans användning kan relativt långa leveranstider erbjudas. Tillverkaren får på detta sätt större frihet att placera in tillverkningen i perioder med låg arbetsbelastning. Tillvägagångssättet innebär sålunda ömsesidiga fördelar: Säljaren erhåller jämnare arbetsbelastning, minskade risker för periodvisa personalpermitteringar, och kan härigenom erbjuda konkurrenskraftigare priser. Köparen erhåller lägsta möjliga priser, underlättad planering på längre sikt, jämnare fördelning av arbetet över hela året för såväl inköps- som kontrollverksamheten samt möjlighet att utnyttja tillfälliga, icke förutsedda nedgångar i arbetsbeläggningen inom industrin.

Yttranden

I huvudsak innebär remissmyndigheternas yttranden följande. *Försvarets civilförvaltning* föreslår, att myndigheternas rörelsekapital övergångsvis intill budgetåret 1962/63 endast skall få användas för anskaffningar verkställda för andra myndigheters räkning. *Riksräkenskapsverket* anser, att ingen ändring bör ske i nuvarande regler för arméintendenturförvaltningens utnyttjande av rörelsekapital, medan armétygförvaltningens disposition av kapitalet bör begränsas till att avse endast anskaffningar enligt huvudförvaltningsprincipen. *Statens sakrevision* tillstyrker fortsatt medgivande i enlighet med nuvarande regler. Remissmyndigheterna utvecklar sina synpunkter närmare på följande sätt.

Försvarets civilförvaltning framhåller, att eftersom armétygförvaltningen endast behövt taga i anspråk en mindre del av rörelsekapitalet för anskaffning enligt huvudförvaltningsprincipen och arméintendenturförvaltningen ej alls utnyttjat medlen för detta ändamål, bör övervägas, om icke dessa ämbetsverks anskaffningar i egenskap av huvudförvaltnings-

myndigheter bör finansieras på annat sätt än genom utnyttjande av rörelsekapital från anslag å kapitalbudgeten. Antingen kan därvid uppdragsgivande förvaltning till vederbörande huvudförvaltningsmyndighet från riksstatsanslag inbetala vad som erfordras för täckande av kostnaderna för ordern eller också kan huvudförvaltningsmyndigheten förskotta erforderligt belopp från försträckningstitel. Sedan uppdraget fullgjorts, sker slutavräkning med uppdragsgivaren.

Med hänsyn till vad armétygförvaltningen framhållit om att huvudförvaltningsprincipen tillämpats alltför kort tid för att behovet av rörelsekapital i framtiden med någorlunda säkerhet skall kunna bedömas, vill civilförvaltningen dock inte motsätta sig, att ett visst reducerat rörelsekapital fortfarande — förslagsvis intill utgången av budgetåret 1962/63 — får utnyttjas för anskaffningsverksamhet enligt huvudförvaltningsprincipen. Ämbetsverket föreslår vidare, att armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen åläggas att före utgången av nämnda budgetår inkomma med redogörelse över rörelsekapitalens utnyttjande.

Vidare bör enligt civilförvaltningens uppfattning planeringsköp och andra anskaffningar för ämbetsverkens eget behov inte efter utgången av innevarande budgetår få ske med ianspråktagande av rörelsekapital. Ämbetsverket erinrar om att armétygförvaltningens rörelsekapital för närvarande inte alls utnyttjas för anskaffning av tygmateriel för verkets eget behov. Arméintendenturförvaltningen däremot utnyttjar rörelsekapitalet endast för planeringsköp för eget behov, men med hänsyn till dessa köps begränsade omfattning i förhållande till reservationsbehållningen å anslaget Armén: Beklädnad m. m. bör de enligt civilförvaltningen kunna inrymmas inom löpande riksstatsanslag. Eftersom rörelsekapitalet alltså bör utnyttjas endast för anskaffning enligt huvudförvaltningsprincipen kan beloppet för armétygförvaltningens del minskas till 20 miljoner kronor. Arméintendenturförvaltningens rörelsekapital bör däremot vara oförändrat 5 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverket förklarar, att arméintendenturförvaltningens förslag att rörelsekapital i fortsättningen skall få disponeras enligt hittills gällande grunder inte givit verket anledning till erinran. I fråga om armétygförvaltningen anser riksräkenskapsverket dock, att ur budgettekniska och redovisningstekniska synpunkter är en förstärkning av materielanslagen att föredraga framför ett fortsatt bemyndigande för armétygförvaltningen att använda rörelsekapitalet även för egna anskaffningar. Med hänsyn härtill och till att medgivandet att använda kapitalet för egna anskaffningar måste betraktas som en övergångsanordning, som nu bör avvecklas, förordar riksräkenskapsverket därför, att dispositionen av armétygförvaltningens rörelsekapital begränsas till att i fortsättningen endast avse sådana materielanskaffningar som armétygförvaltningen i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet har att utföra för andra myndigheters räkning.

Statens sakrevision tillstyrker, att armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen enligt nu gällande regler även i fortsättningen får disponera rörelsekapital, för armétygförvaltningens del dock minskat till 30 miljoner kronor. Med hänsyn till att sakrevisionen dock inte anser det uteslutet, att rörelsekapitalet i framtiden kan reduceras ytterligare allteftersom bland annat huvudförvaltningsprincipens tillämpning vinner ökad stadga, bör medgivande lämnas för begränsad tid, förslagsvis tre år.

Departementschefen

Efter förslag i propositionen 1954:109 fattade riksdagen beslut om omorganisation av försvarets centrala förvaltning, innebärande bland annat att krigsmaterielverket indrogs och dess uppgifter fördelades på övriga centrala försvarsförvaltningar samt att arméförvaltningen uppdelades på två ämbetsverk, armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen. I samband härmed bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att i de hänseenden som närmare berördes i propositionen vidtaga de åtgärder som betingades av övergången till den nya organisationen. Med anledning härav ställde Kungl. Maj:t den 30 juni 1955 från det till krigsmaterielverkets förfogande stående rörelsekapitalet 50 miljoner kronor till armétygförvaltningens och 5 miljoner kronor till arméintendenturförvaltningens förfogande. Beloppen avsågs skola användas såsom förlagskapital för de anskaffningar dessa myndigheter i egenskap av huvudförvaltningsmyndigheter har att utföra för annan myndighets räkning. Arméintendenturförvaltningen medgavs dock att utnyttja rörelsekapitalet jämväl för planeringsköp av sådan materiel för försvaret som regelbundet återanskaffas i mån av förbrukning och materialier till dylik materiel. Vidare föreskrevs, att — med angivet undantag — rörelsekapital, som ställts till ifrågavarande myndigheters förfogande, endast finge utnyttjas för att bestrida kostnaderna för sådana inköpsorder som icke omedelbart kunde hänföras till bestämda anskaffningsanslag. Efter riksdagens hörande har Kungl. Maj:t sedermera medgivit, att armétygförvaltningen under budgetåren 1956/60 övergångsvis fick utnyttja rörelsekapitalet jämväl i övrigt som förlagskapital för andra anskaffningar av materiel än dem verket har att ombesörja i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet. För budgetåret 1957/58 begränsades detta bemyndigande dock till 40 miljoner kronor och för budgetåren 1958/60 till 30 miljoner kronor av det till armétygförvaltningens förfogande stående rörelsekapitalet.

Armétygförvaltningen har i fråga om anskaffningsverksamheten för andra myndigheters räkning upplyst, att rörelsekapitalet härför utnyttjats i relativt liten utsträckning. Ämbetsverket påpekar emellertid, att om rörelsekapitalet indrages måste verket förskotta för andra myndigheters räkning gjorda inköp genom att belasta försträckningstitel. Med hänsyn härtill och till att kapitalet stått till ämbetsverkets förfogande alltför kort

tid för att det framtida behovet därav med säkerhet skall kunna bedömas anser armétygförvaltningen, att det även i fortsättningen skall få utnyttjas. Befogenheten att utnyttja rörelsekapitalet för egna anskaffningar anses likaså böra kvarstå. Det säges ha medfört en ökad ekonomisk handlingsfrihet inom den för ämbetsverkets anskaffningsverksamhet fastställda kostnadsramen. Storleken av rörelsekapitalet anses dock kunna begränsas till 30 miljoner kronor. Även arméintendenturförvaltningen anser, att fördelar erhålles i inköpsverksamheten genom att rörelsekapitalet kan utnyttjas som hittills skett för planeringsköp av intendenturmateriel som årligen nyanskaffas.

För egen del finner jag det ur många synpunkter fördelaktigt, att såväl armétygförvaltningen som arméintendenturförvaltningen jämväl fortsättningsvis äger möjlighet att disponera rörelsekapital. För rörelsekapitalets fortsatta utnyttjande bör tillämpas hittillsvarande regler; dock med det undantaget att armétygförvaltningen framdeles icke bör få disponera sitt rörelsekapital för andra anskaffningar än dem verket i egenskap av huvudförvaltningsmyndighet utför för andra myndigheters räkning. Önskemålet om erforderlig rörelsefrihet för den för eget behov bedrivna anskaffningsverksamheten bör enligt min mening tillgodoses genom att verket söker hålla en viss anslagsreservation på liknande sätt som för närvarande sker inom flygförvaltningen vid planeringen av inköpsverksamheten. Däremot finner jag det lämpligt, att arméintendenturförvaltningen jämväl fortsättningsvis medgives att utnyttja rörelsekapital för de s. k. planeringsköpen.

Med hänsyn till hittills vunna erfarenheter anser jag, att det till armétygförvaltningens förfogande stående rörelsekapitalet från och med nästa budgetår kan minskas från 50 miljoner kronor till 30 miljoner kronor. Frågan om utnyttjandet av återstående belopp, 20 miljoner kronor, avser jag att upptaga i annat sammanhang. Arméintendenturförvaltningens rörelsekapital anser jag böra bestämmas till oförändrat belopp, 5 miljoner kronor.

I enlighet med vad civiltförvaltningen och sakrevisionen föreslagit bör frågan om behovet av rörelsekapital ånyo prövas om ett antal år. Jag anser det sålunda lämpligt, att ett fortsatt bemyndigande för armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen att disponera rörelsekapital begränsas till att gälla längst till och med budgetåret 1964/65. Före den 1 september 1964 bör respektive ämbetsverk ånyo inkomma med redogörelse för kapitalets utnyttjande och uppgift om det framtida behovet därav.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva att armétygförvaltningen och arméintendenturförvaltningen fortsättningsvis må utnyttja rörelsekapital i enlighet med vad jag i det föregående föreslagit.

[5] Organisationsförändring inom försvarets fabriksstyrelse

Enligt beslut av 1943 års riksdag (prop. 1943: 180; första särskilda utsk. 1943: 2; rskr 1943: 319) ombildades den provisoriskt inrättade försvarsväsendets verkstadsnämnd till ett permanent ämbetsverk, benämnt försvarets fabriksstyrelse. Enligt beslutet skulle verksamheten inom ämbetsverket bedrivas på två byråer, fabriksbyrån och administrativa byrån. Byråerna skulle indelas i vardera tre sektioner, varav för fabriksbyråns del bland annat en anläggningssektion. Det förutsattes emellertid, att Kungl. Maj:t med ledning av erfarenheterna från den första tidens verksamhet skulle äga vidtaga erforderliga jämkningar i denna organisation. Ändringar i sektionsindelningen har därefter vidtagits vid skilda tillfällen. Genom beslut den 14 mars 1952 har Kungl. Maj:t medgivit, att byråernas indelning i sektioner tills vidare finge ske enligt fabriksstyrelsens närmare bestämmande. Genom beslut den 8 december 1944 har Kungl. Maj:t medgivit, att inom fabriksstyrelsen finge för tiden från och med den 1 januari 1945 tills vidare högst intill den 1 juli 1946 finnas inrättad — i stället för den till fabriksbyrån hörande anläggningssektionen — en särskild tillfällig byrå, anläggningsbyrån. Medgivandet att ha denna byrå inrättad har sedermera förlängts, senast genom beslut den 17 april 1959 avsende budgetåret 1959/60.

I skrivelse den 14 januari 1960 har *försvarets fabriksstyrelse* hemställt, att anläggningsbyrån måtte bli fast inplacerad i fabriksstyrelsens organisation.

Fabriksstyrelsen lämnar till en början vissa uppgifter rörande den tillfälliga anläggningsbyrån. Denna är för närvarande organiserad med sekretariat, fastighetssektion, program- och ritkontor samt ett antal projekteringsgrupper. Byrån, vid vilken för närvarande 30 befattningshavare är anställda, har följande arbetsuppgifter:

tekniskt-ekonomiska utredningar och förundersökningar för anläggningsverksamheten,

planering, projektering, upphandling och kontroll av nybyggnadsarbeten, utredningar, förundersökningar samt projektering, utförande och kontroll av med rationaliseringsverksamheten sammanhängande ändrings- och utbyggnadsarbeten,

upprättande av erforderliga avtal för vatten, avlopp och energileveranser samt rationalisering och driftkontroll av VVS-installationer och elanläggningar, samt

underhåll och förvaltning av de fabriks- och bostadsfastigheter samt markområden som administreras av styrelsen.

Sedan fabriksverkets tillkomst har, anför fabriksstyrelsen, dess verksamhet avsevärt vidgats. Av styrelsen administreras nu sex nytillverkande fabriker och nio tvätterier, varav två — i Karlstad och Ödeshög — uppförts för landstingsmedel men drivs av styrelsen. Därjämte beräknas ett

tvätteri, som för närvarande är under uppförande, kunna tagas i bruk under sommaren 1960. Ytterligare två eller tre tvätterier samt en sammansättningsverkstad för ammunition beräknas komma att påbörjas under de närmaste åren. Vidare har utvecklingen inom det drifttekniska området vid fabriksverkets lokalförvaltningar under de senaste åren medfört ökade krav på rationalisering och anpassning av produktionen till ändrade av-sättningsförhållanden. Sålunda har produktionsstrukturen vid de nytillverkande fabriker, som tidigare kännetecknats av att ett fåtal produkter tillverkats i mycket långa serier, ändrats så att produktionen nu i huvudsak inriktats på tillverkning av ett större antal produkter i kortare tillverkningsserier. Detta gör det enligt fabriksstyrelsen bland annat nödvändigt att med minsta möjliga tidsutdräkt vidtaga av driftsförhållandena betingade ändrings- och byggnadsarbeten. För att i största möjliga utsträckning undvika att den pågående produktionen störes, är ett nära samarbete nödvändigt mellan driftsledningen och de organ, som har att projektera och genomföra ändrings- och byggnadsarbetena. Därjämte har tvätterierna, som med hänsyn till den komplicerade värmetekniska utrustningen fordrar en omfattande driftservice från anläggningsbyråns sida, ökat kraftigt i antal. Slutligen har det långa dröjsmål, som uppstått med avgörandet av frågan om anläggningsbyråns ställning, vållat svårigheter att behålla till anläggningsbyrån knuten personal. Under de senaste tolv månaderna har sålunda tretton befattningshavare övergått till annan verksamhet. — Styrelsen hyser den uppfattningen, att behovet av anläggningsbyrån kommer att bli bestående. Det anses därför vara synnerligen angeläget, att anläggningsbyrån nu blir fast inplacerad i organisationen, så att byråns möjligheter att utföra förestående mycket omfattande byggnadsprojekt och löpande underhålls- och förvaltningsarbeten på ett tillfredsställande sätt säkerställs.

Departementschefen

I propositionen 1943: 180 föreslog Kungl. Maj:t bland annat att verksamheten inom försvarets fabriksstyrelse skulle bedrivas på två byråer, fabriksbyrån och administrativa byrån, indelade i ett antal sektioner. Riksdagen beslöt, att styrelsen skulle organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget.

Såsom framgått av den förut lämnade redogörelsen har efter medgivande av Kungl. Maj:t en fristående anläggningsbyrå sedan flera år provisoriskt funnits inrättad inom försvarets fabriksstyrelse. Såsom chef för byrån har tjänstgjort en överingenjör, numera i Be 1. Behovet av en fristående anläggningsbyrå har under de senaste åren ökat alltmer. Anledningen härtill torde, såsom fabriksstyrelsen framhållit, vara att söka i förändringar i fabriksverkets produktionsinriktning. Erinras må också om på-

gående utbyggnad av tvätterier och beslutat uppförande av en fabrik för sammansättning av ammunition.

Mot bakgrunden av denna expansion synes det angeläget att åtgärder vidtages för att minska olägenheterna till följd av personalavgång. Såsom framgått av fabriksstyrelsens framställning medför den omsändigheten att anläggningsbyråns ställning är oklar svårigheter att behålla personal.

De anförda omständigheterna talar enligt min mening bestämt för att beslut nu fattas att anläggningsbyrån må finnas inrättad tills vidare vid fabriksstyrelsen. Denna fråga bör underställas riksdagens prövning. I samband härmed bör även tjänsten för överingenjör i Be 1 ordinariesättas.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna vad i det föregående föreslagits rörande ändring i försvarets fabriksstyrelsens organisation;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försvarets fabriksverk som föreslagits i det föregående.

[6] Tjänstgöring i vakanta beställningar m. m.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande (SU 1957: 93; rskr 1957: 249) i anledning av riksdagens revisorers berättelse för år 1956 uttalade statsutskottet, att erinringar i åtskilliga hänseenden kunde göras mot det sätt varpå anställning skedde i vissa vakanta beställningar inom försvaret. En översyn av gällande bestämmelser i ämnet framstod enligt utskottet därför såsom påkallad. Arbetet därmed borde, ansåg utskottet, lämpligen anförtros försvarets civilförvaltning och grundas på de allmänna principer åt vilka ämbetsverket givit uttryck i sitt remissutlåtande över revisorernas anmärkning. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juli 1957 i enlighet med utskottets rekommendation åt försvarets civilförvaltning att i samråd med vederbörande militära myndigheter verkställa den ifrågasatta översynen och att till Kungl. Maj:t inkomma med därav föranlett förslag. Med skrivelse den 11 december 1959 har civilförvaltningen överlämnat en utredning i ämnet av en på ämbetsverkets föranstaltande tillsatt arbetsgrupp, bestående av representanter för försvarsstaben, försvarsgrensstaberna och civilförvaltningen. Utredningen har ej begränsats till en undersökning av bestämmelserna om tjänstgöring i vakanta beställningar och därmed sammanhängande frågor utan har utvidgats till att omfatta all frivillig tjänstgöring inom försvaret. Civilförvaltningen, som förklarar sig i allt väsentligt kunna ansluta sig till tankegångarna i arbetsgruppens förslag, hemställer i samråd med chefen för försvarsstaben och

försvarsgrensheferna, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att införa nya regler för ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring i huvudsaklig överensstämmelse med grunderna i utredningsförslaget.

Över förslaget har yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och statens lönenämnd.

Innan jag övergår till att redogöra för utredningens förslag, lämnar jag en översiktlig framställning av nu gällande bestämmelser på området. Efter redogörelsen för arbetsgruppens förslag kommer jag att redovisa de yttranden som avgivits över förslaget. Slutligen framlägger jag mina egna synpunkter och förslag.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 27 februari 1953 kan för tjänstgöring i vakant beställning till det antal som motsvarar förefintliga vakanser i beställningar för officerare, underofficerare och underbefäl samt mariningenjörer på aktiv stat enligt gällande personalförteckningar efter frivilligt åtagande tagas i anspråk officerare, underofficerare och underbefäl i reserven, officerare och underofficerare på övergångsstat eller reservstat eller tillhörande försvarets övertaliga personal, officerare i väg- och vattenbyggnadskåren, värnpliktigt befäl, personal i mariningenjörkårens reserv samt mariningenjörkåren tillhörande övertalig personal. Syftet med dessa bestämmelser, som i sina huvuddrag varit gällande sedan år 1937, har i första hand varit att söka avhjälpa den brist på befäl som alltsedan 1936 års försvarsbeslut började tillämpas rått inom de flesta av försvarets verksamhetsområden. Härutöver har Kungl. Maj:t genom beslut den 13 augusti 1948 i fråga om marinen och den 25 april 1952 i fråga om flygvapnet meddelat vissa bestämmelser, enligt vilka löner å vakanta löjtnantsbeställningar kan tagas i anspråk för avlönande av ett mot högst en tredjedel av vakanserna inom löjtnantsgraden svarande antal kaptener i reserven eller värnpliktiga kaptener vid fullgörande av frivillig tjänstgöring i befattning, avsedd att i varje fall företrädesvis bestridas av beställningshavare i lägst löjtnants grad. För marinens del finns därjämte enligt Kungl. Maj:ts medgivande möjligheter att anställa civil personal som ersättare för militär sådan med vakanthållande av ett antal beställningar för underofficerare och underbefäl vid flottan och kustartilleriet.

Hur möjligheterna att anställa personal i vakanta beställningar utnyttjats under år 1958 framgår av följande sammanställning. I denna har antalet vakanta beställningar omräknats till tjänstgöringsmånader.

Försvarsgren (vapenslag)	Löjtnanter		Sergeanter		Underbefäl	
	Tjänstgöringsmånader					
	Disponibla	Utnyttjade	Disponibla	Utnyttjade	Disponibla	Utnyttjade
Armén	1 452	717	1 284	423	13 963	2 130
Flottan	504	334	1 836	183	5 568	299
Kustartilleriet	228	84	108	70	1 752	317
Flygvapnet	864	254	528	64	192	0

I överensstämmelse med 1942 års försvarsbeslut tillgodoses viss del av det beräknade minimibehovet av befäl i kompaniofficers- och underofficersgraderna inom armén och marinen genom ianspråktagande av reservpersonal. Sålunda skall av reservpersonalen för ständig fredstjänstgöring få ianspråktagas vid armén 1 kapten, 1 löjtnant och 1 sergeant vid varje regemente samt 1 löjtnant och 1 underofficer vid varje kår, vid flottan 10 officerare och 65 underofficerare samt vid kustartilleriet 14 officerare, av vilka 2 regementsofficerare, och 24 underofficerare. Vid flygvapnet förekommer ej anställning av reservpersonal enligt 1942 års försvarsbeslut. Chefen för flygvapnet har i stället av Kungl. Maj:t bemyndigats disponera visst antal tjänstgöringsmånader per budgetår (för närvarande 492) för att anställa personal i flygvapnets reserv samt vid flygvapnet krigsplacerade officerare ur armén och marinen. Såsom skäl för dessa bestämmelser om ianspråktagande av reservpersonal har åberopats bristen på personal, de lägre kostnaderna, önskvärdheten av en snabb rekrytering till erforderliga befattningar, möjligheterna att bereda reservpersonalen tillfälle att erhålla trupprutin samt kravet på elasticitet i personalorganisationen.

Hur möjligheterna att anställa personal enligt 1942 års försvarsbeslut utnyttjats under år 1958 framgår av följande sammanställning. I denna har antalet för reservpersonal avsedda beställningar omräknats till tjänstgöringsmånader.

Försvarsgren (vapenslag)	Officerare m.fl.		Underofficerare m.fl.		Summa	
	Tjänstgöringsmånader					
	Disponibla	Utnyttjade	Disponibla	Utnyttjade	Disponibla	Utnyttjade
Armén	1 008	806	600	445	1 608	1 251
Flottan	120	34	780	90	900	124
Kustartilleriet	168	77	288	98	456	175
Flygvapnet	—	272	—	55	492	327

Enligt av Kungl. Maj:t den 24 maj 1957 utfärdade bestämmelser om frivillig tjänstgöring vid försvaret kan på anmodan av militär myndighet för viss tjänstgöring — efter frivilligt åtagande — tagas i anspråk beställningshavare på övergångsstat, reservstat eller disponibilitetsstat, anställ-

ningshavare i reserven eller i väg- och vattenbyggnadskåren, den som är anställd såsom övertalig eller är värnpliktig eller krigsfrivillig samt medlemmar av vissa frivilliga försvarsorganisationer. Tjänstgöringen skall fullgöras i vederbörandes krigsbefattning eller avse specialutbildning eller utbildning som utgör villkor för förordnande eller bibehållande av förordnande i viss tjänstegrad eller tjänsteklass. Vidare kan ianspråktagande ske för annan ur militär synpunkt erforderlig tjänstgöring, under förutsättning att i tjänst varande personal icke kan utnyttjas för de arbetsuppgifter som det är fråga om eller utnyttjandet av sådan personal skulle medföra högre kostnader för statsverket. Under 1958 har personal tjänstgjort enligt dessa bestämmelser inom armén under sammanlagt 2 009 tjänstgöringsmånader, inom marinen under 244 tjänstgöringsmånader och inom flygvapnet under 882 tjänstgöringsmånader. Såsom framgår av i anslutning till brevet meddelade order är bestämmelsernas syfte närmast att tillgodose personalbehovet i samband med krigsförbandsvis anordnade repetitionsövningar.

Vidare har flygvapenchefen bemyndigats att i fred inkalla — efter eget åtagande — viss personal, nämligen flygförarutbildade officerare och underofficerare i flygvapnets reserv, förutvarande fältflygare (stamflygförare), värnpliktiga flygförare eller stridsledare i jaktcentral samt officerare i luftbevakningstjänst i flygvapnets reserv till s. k. frivillig korttidstjänst under tillhoppa 1 890 dagar eller 63 tjänstgöringsmånader för budgetår. Korttidstjänstgöring får ifrågakomma för att underhålla tidigare förvärvade färdigheter såsom flygförare eller stridsledare — särskilt i vad avser uppträdande under strid — samt för omskolning med avseende på ny materiel eller nya arbetsuppgifter. Under ett och samma utbildningsår får antalet tjänstgöringsdagar för varje enskild person uppgå till högst 30. Under år 1958 har personal tillhörande dessa kategorier tjänstgjort under tillhoppa 1 770 dagar eller 59 tjänstgöringsmånader.

I fråga om avlöning och andra förmåner gäller samma bestämmelser för tjänstgöring i vakant beställning, tjänstgöring för reservpersonal enligt 1942 års försvarsbeslut och tjänstgöring vid flygvapnet enligt bestämmelserna om tjänstgöringsmånad. Bestämmelserna innebär i huvudsak, att fast anställd personal äger åtnjuta arvode motsvarande lönen i viss lönegrad och löneklass enligt statens allmänna avlöningsreglemente. Värnpliktigt befäl erhåller arvode motsvarande lönen i den lönegrad och löneklass enligt avlöningsreglementet, som han skulle ha hänförs till om han innehaft sådan beställning på aktiv stat, som motsvarar hans tjänstegrad såsom värnpliktig. Enligt de av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelserna om frivillig tjänstgöring vid försvaret åtnjuter under sådan tjänstgöring personal i reserven och värnpliktiga avlöning och övriga förmåner enligt samma grunder som gäller vid vederbörandes författningsenligt åliggande tjänstgöring. Krigsfrivilliga erhåller lön och övriga förmåner som värn-

pliktig, vilken fullgjort tjänstgöring under 304 dagar. Sammanlagda beloppet av penningbidrag och i förekommande fall familjebidrag skall alltid utgöra minst tio kronor för dag. Övriga frivilligt tjänstgörande såsom lottor och hjälpsystrar erhåller fri förplägnad och inkvartering, fria resor, fri sjukvård samt visst arvode för dag.

Arbetsgruppens förslag m. m.

Såsom jag inledningsvis anfört framförde statsutskottet i yttrande över statsrevisorernas erinringar den åsikten att arbetet med den ifrågasatta översynen av gällande bestämmelser om anställning i vakanta beställningar inom försvaret lämpligen borde anförtros försvarets civilförvaltning och grundas på de allmänna principer, åt vilka ämbetsverket givit uttryck i sitt remissutlåtande. I detta anfördes i huvudsak följande.

Medgivandet att utnyttja vakanta beställningar har tillkommit för att göra det möjligt att med anlitan av reservutnämnd personal m. fl. söka provisoriskt fylla fastställda befälskadrer och därigenom bereda någon lättnad i det på grund av rekryteringssvårigheterna trängda arbetsläget. Lika med riksdagens revisorer ansåg civilförvaltningen det nödvändigt, att under dåvarande förhållanden möjligheter funnes att ianspråktaga reservutnämnd personal och värnpliktigt befäl. Civilförvaltningen förutsatte emellertid, att de vakanta beställningarna utnyttjades för de ändamål för vilka de inrättats, att de i första hand anlidades för att täcka bristen på utbildningsbefäl, att — i de fall vakanta beställningar anlidades för att inkalla personal för tjänstgöring i stabs- eller förvaltningstjänst — aktiv personal härigenom friställdes för utbildning av trupp, samt att inkallande av reservpersonal för frivillig tjänstgöring enligt 1942 års försvarsbeslut icke borde få ske annat än om så erfordrades för att fylla vakanserna bland truppbefälet inom kompaniofficers- och underofficersgraderna. Personal av högre tjänstegrad borde icke inkallas med utnyttjande av beställningar avsedda för personal av lägre tjänstegrad. I åtskilliga sammanhang hade vakanta beställningar utnyttjats för sådana ändamål där med tillämpning av sedvanliga normer personalbehovet bort tillgodoses genom exempelvis arvode i ett för allt, ersättning enligt kommittékungörelsen eller genom inrättande av särskild tjänst. Enligt civilförvaltningens mening vore den nuvarande tillämpningen av bestämmelserna om utnyttjande av vakanta beställningar icke fullt tillfredsställande. En blivande översyn av nu gällande bestämmelser angående tjänstgöring i vakanta beställningar borde söka att bättre anpassa anordningen till bestämmelsernas syfte. Här avsedd anordning borde enligt civilförvaltningens mening betraktas såsom ett provisorium, betingat av rekryteringsläget. Efterhand som förbättringar härutinnan åstadkomes borde möjligheterna att utnyttja vakanta beställningar begränsas.

I enlighet härmed har arbetsgruppen inriktat sitt arbete på att befrämja kontrollen av att till frivillig tjänstgöring inkallad personal utnyttjas på det sätt som statsmakterna avsett, att samordna bestämmelserna inbördes och försvarsgrenarna emellan, att göra bestämmelserna överskådliga samt att införa kostnadskontroll.

Enligt arbetsgruppens mening bör möjligheter fortfarande finnas att taga i anspråk befäl av olika kategorier för frivillig tjänstgöring inom försvaret. Det föreslås dock, att vakanta beställningar och arvoden enligt 1942 års försvarsbeslut ej längre skall få utnyttjas för detta syfte. I stället bör försvarsgrenschef — såsom nu är fallet vid flygvapnet — tilldelas visst antal tjänstgöringsmånader för budgetår. Systemet med tjänstgöringsmånader som ersättning för de nuvarande anordningarna med tjänstgöring i vakanta beställningar och mot arvode enligt 1942 års försvarsbeslut medför — förutom en önskvärd likformighet försvarsgrenarna emellan — enligt arbetsgruppen bland annat de fördelarna att försvarsgrenschef blir ansvarig för kostnaderna för den extra arbetskraft som anställes utom ramen för den personalorganisation som fastställts för rationaliserat truppförbands stabs- och förvaltningstjänst, att sammanslagning av löner icke längre behöver tillgripas för att avlöna anställningshavare i reserv eller värnpliktiga, som har högre grad än som svarar mot disponibel vakant beställning eller ledigt arvode, samt att möjlighet till kontroll åstadkommes.

De personalkategorier som enligt den lämnade redogörelsen för gällande bestämmelser på området kan komma ifråga för frivillig tjänstgöring föreslås få tagas i anspråk även när det gäller tjänstgöring enligt förslaget.

Förutsättning för sådan frivillig tjänstgöring bör i fråga om reservpersonal, värnpliktigt befäl och manlig krigsfrivillig, som anlitas för utbildning av trupp (motsvarande), enligt arbetsgruppen vara att dels det aktuella personalbehovet ej kan tillgodoses med anlitan av personal på aktiv stat eller till författningens tjänstgöring inkallad reservpersonal eller värnpliktiga eller utnyttjande av sådan personal skulle medföra högre kostnader, dels ock bristen på befäl för utbildning av trupp (motsvarande) därigenom avhjälpes. I samband härmed föreslås att tjänstgöringsmånad icke skall få anlitas för att tillgodose tillfälligt personalbehov för stabs- och förvaltningstjänst om inte personal därigenom friställes för utbildningsarbetet i minst den omfattning som svarar mot tilldelad tjänstgöringsmånad. I fråga om övriga värnpliktiga, krigsfrivilliga och personal tillhörande frivilligorganisationerna bör, anser arbetsgruppen, förutsättningen för frivillig tjänstgöring vara att det gäller antingen egen utbildning i vederbörandes krigsbefattning eller fortsatt befäls- eller specialutbildning, som erfordras för vederbörandes krigsbefattning, eller tjänstgöring, som är villkor för förordnande i viss tjänstegrad eller för anställning såsom krigsfrivillig.

Det antal tjänstgöringsmånader, som bör tilldelas respektive försvarsgrenschef, bör enligt arbetsgruppens mening icke vara konstant utan anpassas för budgetår med utgångspunkt i gällande av statsmakterna fastställd organisation samt oundgängligt personalbehov, som ej kan tillgodoses genom de i gällande personalförteckningar uppförda tjänsterna. Hänsyn bör därvid tagas bland annat till rekryteringsutfallet, planerade övningar

och andra förhållanden, som kan påverka behovet. Det förutsättes, att försvarsgrenschef skall efter prövning av föreliggande behov och inom ramen av för ändamålet anvisat belopp kunna tilldela underställd chef visst antal tjänstgöringsmånader för budgetår att disponeras för avlöning i samband med mera kortvarig tjänstgöring. Värnpliktiga och krigsfrivilliga tages nämligen ofta i anspråk under mycket korta perioder, varför det ej anses vara praktiskt genomförbart, att förbandschef skall göra framställning till försvarsgrenschef i varje sådant fall. Antalet tjänstgöringsdagar per budgetår bör icke utan försvarsgrenscheFs särskilda medgivande få överskrida sammanlagt 45 för varje enskild person. Förbandschef föreslås skola åläggas att redovisa i vilken utsträckning och för vilket ändamål tilldelade tjänstgöringsmånader förbrukats. Redovisningarna förutsättes skola bilda underlag för behovsprövningen av antalet tjänstgöringsmånader för budgetår inom respektive försvarsgren.

Det föreslås, att försvarsgrenschef årligen skall avlämna redogörelse för i vilken omfattning samt för vilket ändamål tilldelade tjänstgöringsmånader tagits i anspråk.

Behovet av tjänstgöringsmånader för budgetåret 1960/61 har av arbetsgruppen beräknats på följande sätt.

Med utgångspunkt i att de föreslagna anordningarna genomföres från och med den 1 juli 1960 räknar försvarsgrenscheferna med att behovet av tjänstgöringsmånader för budgetåret 1960/61 skall för befäl uppgå till 6 085 inom armén, 1 776 inom marinen och 806 inom flygvapnet samt för övriga värnpliktiga, krigsfrivilliga m. fl. till 394 inom armén, 330 inom marinen och 1 215 inom flygvapnet. Härvid har hänsyn tagits endast till den del av de disponibla vakanserna, som faktiskt utnyttjats under år 1958.

Viss del av de försvarsgrenarna tilldelade tjänstgöringsmånaderna bör enligt arbetsgruppens mening disponeras av försvarsstabschefen för tillgodoseende av oundgängligt behov av personalförstärkning. Gruppen anför härom.

Under en följd av år har försvarsstaben fått disponera vakanta beställningar och arvoden enligt 1942 års försvarsbeslut från armén och, i fråga om arvoden, från marinen samt tjänstgöringsmånader från flygvapnet. Löne-medlen har disponerats för att anställa pensionsavgångna respektive reservutnämnda officerare och underofficerare för att biträda vid bland annat utredningar. Under år 1958 har 14 personer tjänstgjort vid försvarsstaben under hela året med avlöning enligt något av dessa system, varjämte några personer tjänstgjort kortare tid än ett år. Försvarsstabens behov av extra personal i detta avseende bör enligt arbetsgruppens förslag tillgodoses genom att två procent av försvarsgrenarna för anställande av befäl tilldelade tjänstgöringsmånader disponeras av försvarsstabschefen. Varje försvarsgren förutsättes bidra i procentuellt lika stor utsträckning. Den föreslagna tidsbegränsningen att anställa en person under högst sammanlagt 45 dagar per budgetår anses icke böra gälla försvarsstabschefen.

I fråga om lön och övriga förmåner under frivillig tjänstgöring föreslås i huvudsak samma bestämmelser skola gälla som de vilka intagits i Kungl. Maj:ts brev den 24 maj 1957 om frivillig tjänstgöring vid försvaret.

Arbetsgruppen tar i detta sammanhang bland annat upp frågan om reglerna för löneklassplacering av personal i reserven. Enligt reservbefälsförfattningarna erfordras för löneklassuppflyttning 875 dagars fullgjord tjänst under den senast förflutna treårsperioden. Tjänsteman å vilken statens allmänna avlöningsreglemente är tillämpligt äger däremot (Saar 21 § 2.) rätt till löneklassuppflyttning först sedan 976 tillgodoräkningsbara dagar kan redovisas inom den senast förflutna treårsperioden.

Lönetursreglerna för den reservanställda personalen kvarstår från perioden 1939—1947, då löneklassplaceringsbestämmelserna i 1939 års avlöningsreglemente för ordinarie militär personal var normgivande för reservpersonalens placering. Det finns enligt arbetsgruppen i och för sig ingen anledning till att reservpersonalen skall åtnjuta förmånligare lönetursregler än personalen på aktiv stat för närvarande åtnjuter. Arbetsgruppen föreslår därför, att avlöningsbestämmelserna för reservpersonal i denna del anpassas till motsvarande regler i statens allmänna avlöningsreglemente.

Slutligen föreslår arbetsgruppen, att kostnaderna för till frivillig tjänstgöring ianspråktagen reservpersonal samt värnplikligt befäl och manlig krigsfrivillig, som anlitas för utbildning av trupp (motsvarande), skall bestridas av vederbörande försvarsgrens anslag till avlöning av reservpersonal. Kostnaderna för övriga värnpliktiga samt krigsfrivilliga ävensom för personal tillhörande frivilligorganisationerna bör enligt arbetsgruppen — såsom nu är fallet — bestridas av vederbörande värnpliktsanslag. Enligt arbetsgruppens uppfattning bör för detta ändamål ytterligare en anslagspost uppföras under vardera av dessa anslag för att kostnaderna för frivillig tjänstgöring skall kunna avläsas. Arbetsgruppen anför härom följande.

Såsom framgår av Kungl. Maj:ts kungörelse angående bestridande av vissa avlöningskostnader (SFS 1954: 832, punkt 9) avföres kostnader för tjänstgöring mot 1942-års arvode från anslagen till avlöningar till personal i arméns respektive marinens och flygvapnets reserver. Från dessa anslag bestrides även kostnaderna för personalens författningssenliga tjänstgöring. Till följd härav kan icke utläsas om belastningen på anslagen hänför sig till kostnader för frivillig eller författningssenlig tjänstgöring. Anslagen är förslagsvis uppförda och får alltså överskridas.

Yttranden

Statskontoret har i sitt yttrande framhållit, att förslaget såvitt ämbetsverket kan finna innebär, att enhetliga och förenklade bestämmelser rörande frivillig tjänstgöring och utbildning vid försvaret skall ersätta samtliga nu gällande föreskrifter på området, samtidigt som kontroll av avlöningskostnaderna för till dylik tjänstgöring inkallad personal möjlig-

göres. Ämbetsverket, som i likhet med försvarets civilförvaltning förklarar sig i allt väsentligt kunna ansluta sig till tankegångarna i förslaget, anser sig icke ha något att erinra mot att detsamma — på sätt civilförvaltningen föreslagit — lägges till grund för föreskrifter i ämnet.

Riksräkenskapsverket framhåller, att kostnaderna för den till frivillig tjänstgöring inkallade personalen bör bestridas från vederbörande försvarsgrens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., eftersom de inkallelser till frivillig tjänstgöring av reservpersonal och värnpliktigt befäl, varom här är fråga, är föranledda av rådande svårigheter att rekrytera personal till beställningar på aktiv stat. De för ändamålet erforderliga medlen bör i avlöningsstaterna till dessa anslag uppföras under en särskild post, förslagsvis benämnd »Avlöningar till viss personal vid frivillig tjänstgöring i vakanta beställningar m. m.». En motsvarande anslagspost bör upptagas i försvarsstabens avlöningsstat.

Statens lönenämnd anser, att förslaget bör överarbetas i syfte att giva bestämmelserna på området en mer överskådlig och lättillgänglig form. Härvid bör det enligt nämnden övervägas huruvida icke all den personal som ianspråktagas på grund av förefintliga vakanser bör anställas såsom extra befattningshavare.

Departementschefen

Såsom framgått av den i det föregående lämnade redogörelsen tillgodoses enligt 1942 års försvarsbeslut viss del av det beräknade minimibehovet av befäl i kompaniofficers- och underofficersgraderna inom armén och marinen genom ianspråktagande av reservpersonal. Härutöver finns enligt vissa av Kungl. Maj:t meddelade beslut möjlighet att för frivillig tjänstgöring taga i anspråk bland annat reservpersonal och värnpliktig personal samt medlemmar av vissa frivilliga försvarsorganisationer. Syftet med dessa anordningar för ianspråktagande av frivillig personal har i första hand varit att avhjälpa den brist på befäl som under de senaste årtiondena rått inom försvaret. Därjämte har den frivilliga tjänstgöringen haft till syfte att utbilda den som ianspråktagas för tjänstgöring i krigsbefattning eller dylikt.

Riksdagens revisorer anförde i sin berättelse för år 1956 erinringar beträffande hittillsvarande ordning för anställning i vakanta beställningar m. m. Sedan riksdagen uttalat sig för att en översyn borde komma till stånd, har Kungl. Maj:t anbefallt försvarets civilförvaltning att verkställa en dylik. I det föregående har redogjorts för resultaten av den översyn som utförts av en med anledning härav på civilförvaltningens föranstaltande tillsatt arbetsgrupp.

Arbetsgruppens förslag innebär sammanfattningsvis följande. Nuvarande anordning med tjänstgöring i vakanta beställningar och ständigt inkallad reservpersonal enligt 1942 års försvarsbeslut avvecklas. I stället bör för

varje försvarsgren bestämmas ett visst antal tjänstgöringsmånader inom vilket frivilligt tjänstgörande personal högst må tagas i anspråk för tillgodoseende av försvarsgrenens behov av personal utöver fastställda stater. De personalkategorier som skall kunna tagas i anspråk för frivillig tjänstgöring förutsättes vara desamma som enligt nu gällande bestämmelser. Ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring skall få ske antingen för att tillgodose behovet av utbildningsbefäl eller för att den ianspråktagne själv skall utbildas. Tjänstgöringsmånad skall inte få anlitas för att tillgodose tillfälligt personalbehov för stabs- och förvaltningstjänst om inte personal därigenom friställes för utbildningsarbete i minst den omfattning som svarar mot tilldelad tjänstgöringsmånad. Antalet tjänstgöringsmånader bestämmas budgetårsvis. Det förutsättes, att försvarsgrenschef skall kunna tilldela underställd chef visst antal tjänstgöringsmånader för tillgodoseende av behovet av mera kortvarig tjänstgöring. Även försvarsstabschefen avses skola tilldelas tjänstgöringsmånader genom att två procent av vad som tilldelats försvarsgrenscheferna skall få disponeras av honom. I fråga om avlöningsförmåner under frivillig tjänstgöring föreslås i huvudsak samma bestämmelser skola gälla som dem som nu gäller enligt Kungl. Maj:ts brev om frivillig tjänstgöring vid försvaret. Bestämmelserna i reservbefälskungörelserna om uppflyttning i löneklass bör ändras till överensstämmelse med vad som gäller för personal på aktiv stat. Kostnaderna för avlöning åt frivilligt tjänstgörande personal anses i fråga om reservpersonal, värnpliktigt befäl och manlig krigsfrivillig, som anlitas för utbildning av trupp, böra bestridas från särskild anslagspost under vederbörande försvarsgrens anslag till avlöning av reservpersonal. Kostnaderna för övriga värnpliktiga, krigsfrivilliga och personal tillhörande frivilligorganisationerna föreslås däremot skola bestridas från särskild anslagspost under vederbörande värnpliktsavlöningsanslag.

Av de tre myndigheter som yttrat sig över arbetsgruppens förslag har statskontoret och riksräkenskapsverket ställt sig i huvudsak positiva till förslaget. Riksräkenskapsverket anser dock, att kostnaderna för den till frivillig tjänstgöring inkallade personalen bör bestridas från en särskild anslagspost under respektive försvarsgrens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Statens lönenämnd anser, att arbetsgruppens förslag bör överarbetas i syfte att giva bestämmelserna en mer överskådlig och lätt-tillgänglig form.

För egen del anser jag det med hänsyn till det aktuella personalläget nödvändigt förutsätta att personal i reserven m. fl. alltjämt får tagas i anspråk för frivillig tjänstgöring. En dylik anordning medverkar också till att befälsbehovet vid större övningar, t. ex. repetitionsövningar, kan tillgodoses på ett smidigt sätt.

Jag kan i huvudsak ansluta mig till de principer för ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring vid försvaret som föreslagits av arbets-

gruppen. I det följande redovisar jag min inställning till huvudpunkterna i förslaget. Den detaljmässiga utformningen av bestämmelserna bör däremot — vilket även förutsatts av civilförvaltningen — överarbetas ytterligare. Dessa frågor är emellertid icke av beskaffenhet att böra underställas riksdagen.

I anslutning till arbetsgruppens förslag anser jag, att den frivilliga tjänstgöringen bör ha till syfte antingen att tillgodose föreliggande behov av utbildningsbefäl eller egen utbildning för tjänstgöring i krigsbefattning eller dylikt. Då emellertid tjänstgöring i stabs- och förvaltningstjänst kan bidra till att annat befäl frigöres för trupptjänst, bör även sådan tjänstgöring få förekomma. Härvid förutsätter jag dock, att av Kungl. Maj:t fastställd organisation för rationaliserat truppförbands stabs- och förvaltningstjänst icke mot Kungl. Maj:ts bestämmelser utökas genom ianspråktagande av frivilligt tjänstgörande personal. Vid centrala och regionala staber bör sådan personal få tagas i anspråk endast efter medgivande av försvarsgrenschef. Vid de centrala förvaltningsmyndigheterna förutsättes frivillig tjänstgöring av här äsyftat slag icke skola förekomma. I fråga om frivillig tjänstgöring i försvarsstaben har arbetsgruppen föreslagit, att försvarsstabschefen skall tilldelas viss del av de försvarsgrenarna tilldelade tjänstgöringsmånaderna för tillgodoseende av oundgängligt behov av personalförstärkning. Detta förslag anser jag mig inte kunna biträda. I stället bör enligt min uppfattning ett visst antal tjänstgöringsmånader med utgångspunkt i föreliggande behov ställas till försvarsstabschefens förfogande. Dessa tjänstgöringsmånader bör få utnyttjas av försvarsstabschefen efter i tillämpliga delar samma grunder som gäller för försvarsgrenschef.

Det antal tjänstgöringsmånader som erfordras för tillgodoseende av behovet av frivilligt tjänstgörande personal bör bestämmas budgetårsvis av Kungl. Maj:t med utgångspunkt i gällande av statsmakterna fastställd organisation samt oundgängligt personalbehov, som ej kan tillgodoses genom de i gällande personalförteckningar uppförda tjänsterna. I samband härmed vill jag framhålla att jag förutsätter att civila ersättare för underofficerare och underbefäl vid marinen alltjämt får anställas på samma sätt som för närvarande. Beslut om frivillig tjänstgöring bör meddelas av förbandschef när det gäller tjänstgöring för en sammanhängande tid av högst 45 dagar per person och år och av försvarsgrenschef i fråga om tjänstgöring för en sammanhängande tid av högst sex månader per person och år. I övriga fall bör beslut om tjänstgöring meddelas av Kungl. Maj:t. Jag räknar med att i princip endast anställning för kortare tid bör förekomma. Av sociala skäl torde dock i fall, där reservbefäl m. fl. enligt tidigare ordning tagits i anspråk för längre tid, fortsatt tjänstgöring för sammanhängande tid övergångsvis komma i fråga. Med nu föreslagen ordning kommer dylika fall alltid att prövas av Kungl. Maj:t.

Beträffande avlöningsförmåner till frivilligt tjänstgörande personal bör dessa bestämmas i huvudsak enligt hittills gällande grunder. Avlöningsförmånerna för reservbefäl och värnpliktigt befäl bör således i princip anknyta till vederbörandes grad. Det förutsättes, att vederbörande principiellt skall fullgöra arbetsuppgifter som ankommer på aktivt befäl i motsvarande grad. I tveksamma fall bör frågan om lörens storlek — där ärendet icke skall avgöras av Kungl. Maj:t — underställas försvarets civilförvaltning för prövning.

Arbetsgruppens förslag om bestridande av kostnaderna för avlöningar åt frivilligt tjänstgörande personal kan jag inte biträda. I anslutning till förslag i riksräkenskapsverkets remissutlåtande förutsätter jag, att kostnaderna för avlöningar åt här ifrågavarande frivilligt tjänstgörande personal bestrides från en förslagsvis betecknad post under respektive försvarsgrens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. Kostnaderna för dylik personal i försvarsstaben bör i vart fall under budgetåret 1960/61 bestridas från särskild delpost under nyssnämnda avlöningsanslag för armén. Nu förutsatt anordning kommer att medföra viss förskjutning av anslagsbelastningen från försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till personal i reserv och till värnpliktiga. Då sistnämnda anslag redan äskats slutligt bör hänsyn till ifrågavarande förskjutningar i anslagsbelastningen ej tagas vid beräkningen av de allmänna avlöningsanslagen för budgetåret 1960/61.

Jag förutsätter, att det för försvarsstaben och försvarsgrenarna erforderliga antalet tjänstgöringsmånader fastställes budgetårsvis av Kungl. Maj:t. Det för budgetåret 1960/61 erforderliga antalet tjänstgöringsmånader beräknar jag till cirka 170 vid försvarsstaben, 6 300 vid armén, 1 200 vid marinen och 2 000 vid flygvapnet.

Slutligen föreslår jag att löneklassplaceringen av personal i reserv anpassas till vad som gäller för personal på aktiv stat.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna vad jag i det föregående föreslagit i fråga om ianspråktagande av personal för frivillig tjänstgöring inom försvaret m. m.

[7] **Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	232 100 000	238 302 189
1959/60 (statsliggaren s. 192)	239 500 000	
1960/61 (förslag)	246 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 35) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 253 000 000 kronor.

Till följd huvudsakligen av förefintliga vakanser utvisar försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag lägre belastning än vad som skulle vara fallet, om alla i personalförteckningarna för armén, marinen och flygvapnet redovisade personalstater varit fyllda. För att såvitt möjligt erhålla överensstämmelse mellan anslag och belastning har anslagen för varje budgetår beräknats med ledning av tillgängliga uppgifter om medelsförbrukningen på anslag för tidigare budgetår.

Yrkande

Försvarets civilförvaltning (skr. ^{17/8} och ^{16/10} 1959) föreslår i anslutning till yrkanden av chefen för armén m. fl. myndigheter vissa personalförändringar m. m. vid armén.

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Personalförändringar beträffande arméstaben m. m.			
Chefen för arméstaben Bo 5/4 — Bo 5	—		
2 majorer Ao 24 vid generalstabskåren — överstelöjtnanter eller majorer Ao 26 eller Ao 24	2 960		
1 kapten Ao 21 vid generalstabskåren — major eller kapten Ao 24 eller Ao 21	1 947		
1 kapten vid generalstabskåren Ao 21	23 279		
1 kontorist Ae 9 — förste kansliskrivare Ae 12	—		
1 kanslibiträde Ag 7 (halvtid) — Ae 7	—		
1 förste kansliskrivare Ae 12 — Ao 12	—		
1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibiträde Ae 7	—		
1 assistent Ae 17 — amanuens Ae 19	—		
1 assistent Ae 15 — amanuens Ae 19 (civilförvaltningen: assistent Ae 17)	1 869		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1 tekniker Ae 10 — assistent Ae 12	—		
1 kanslibitråde Ao 7 — kontorist Ao 9	—		+ 30 055
2. Arméns flygorganisation			
1 överste eller överstelöjtnant Bo 1 eller Ao 26	33 588		
1 kapten Ar 21	23 279		
1 arméingenjör Ao 21	23 279		
2 förste tyghantverkare eller tyg- hantverkare Ao 14 eller Ao 12 ...	30 840		
8 armétekniker Ao 10	105 576		
1 förste trafikledare Ar 21 vid heli- kopterskolan (civilförvaltningen: Ae 21)	23 279		
1 trafikledare Ae 17 vid helikopter- skolan	18 932		+ 258 773
3. Personalförändringar i övrigt vid militärbefälsstaberna			
3 signalunderofficerare A: 16	17 787		
1 expeditionsunderofficer A: 16 vid II. militärbefälsstaben	6 294		
1 biträde för skriv- och kontorsgöro- mål — kanslibitråde Ae 7 vid IV. militärbefälsstaben	—		
3 montörer Ae 9 vid VI. militärbe- fälsstaben	—		
1 hantverkare Ag 8 — reparatör Ae 9 vid VII. militärbefälsstaben	—		
1 vaktmästare Ae 7 — reparatör Ae 8 vid VII. militärbefälsstaben	—		+ 24 081
4. Vissa personalförändringar beträf- fande försvarsområdesstaberna			
2 majorer Ao 24 vid fo 11 och fo 51	51 628		
1 major Ao 24 — överstelöjtnant Ao 26 vid fo 32/31	—		
2 biträden för skriv- och kontors- göromål vid fo 44	18 380		+ 70 008

	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
Arméchefens m. fl. yrkanden			
5. Personalförändringar beträffande vissa utbildningsanstalter			
1 chef för artilleri- och ingenjörofficer- ersskolan Ao 26 — Bo 1	—		
1 hantverkare Ag 8 vid rid- och kör- skolan — Ae 8	—		
1 förrådsman Ag 7 vid rid- och kör- skolan — Ae 7	—		
1 tekniskt biträde Ae 7 vid radar- och luftvärnsmekanikerskolan — Ae 9	—		
1 expeditionsföreståndare Ag 12 vid fältarbetskolan — förste kansli- skrivare Ae 12	—		
1 arvodesanställd lärare vid arméns underofficersskola — adjunkt Ae 23	465		
1 major Ao 24 vid fallskärmsjäger- skolan	25 814		
1 packningsförmän Ae 10 vid fall- skärmsjägarskolan — Ae 11	—		+ 26 279
<hr/>			
6. Förändringar i övrigt beträffande vissa personalstater			
<i>Ingenjörtrupperna</i>			
1 major Ao 24 — överstelöjtnant Ao 26	3 031		
<i>Fälttygkåren</i>			
Arvode till vissa förvaltare	—		
<i>Tygtekniska kåren</i>			
2 armédirektörer av 1. graden Ao 26	—		
1 arméingenjör av 1. graden Ao 23 — armédirektör av 2. graden Ao 24	—		
4 arméingenjörer Ao 21 — armé- ingenjörer av 1. graden Ao 23 (civilförvaltningen: 2)	5 240		

	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
<i>Arméchefens m. fl. yrkanden</i>			
20 biträdande armétekniker Ae 8/7 — armétekniker Ao 9	16 940		
20 armétekniker Ao 9 — förste ar- métekniker Ao 11	25 480		
<i>Fortifikationskåren</i>			
3 överstar Bo 1	—		
4 majorer Ao 24 (civilförvaltning- en: 2)	54 288		
5 kaptener Ao 21 — överstelöjt- nanter Ao 26	—		
1 officer A: 26 — major Ao 24 ...	—		
<i>Intendenturkåren</i>			
2 förvaltare Ao 17	—		+ 104 979
<hr/>			
7. Vissa förändringar beträffande ar- méns underbefälsorganisation			
150 furirer Ao eller Ae 8/7 — rust- mästare Ao 11	318 150		
100 instruktörsaspiranter (tekniker- aspiranter) utgår		919 950	— 601 800
<hr/>			
8. Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal m. m.			
<i>Läkar- och sjukvårdspersonal</i>			
1 regementsläkare Ao 23 — fältlä- kare Ao 25	—		
8 instruktionssköterskor Ae 14/12 — Ao 14/Ae 12	—		
<i>Veterinärpersonal</i>			
1 bataljonsveterinär Ao 21	—		
Vissa arvoden	600		
Arvoden till bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren		1 600	— 1 000
<hr/>			
9. Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal			
1 kanslibiträde Ae 7 vid arméöver- läkarens expedition — Ao 7 ...	—		

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1 kanslibitråde Ae 7 vid I 5 — Ao 7	—		
4 kanslibiträden Ae 7 vid A 3 — Ao 7	—		
120 skrivdagar vid I 7 — 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål	5 446		
1 kansliskrivare Ao 10 vid P 4 in- drages		11 739	
1 kontorist Ao 9 vid A 2 — kansli- biträde Ag 7		1 133	
1 kontorist Ao 9 vid Lv 5 — kans- libitråde Ae 7		1 133	
1 kontorist Ao 9 vid S 1 indrages		11 144	
2 biträden för skriv- och kontors- göromål vid I 1 och I 14 — bi- träden för skriv- och kontors- göromål (halvtid)		9 190	
73 biträden för skriv- och kontors- göromål — kontorsbiträden Ao 5	—		
16 kontorsbiträden Ao 5 — biträ- den för skriv- och kontorsgöro- mål		—	— 28 893
<hr/>			
10. Övriga personalförändringar m. m.			
1 skogvaktare Ae 13 vid I 4	13 836		
1 vägförman Ae 12 vid I 4	13 056		
1 förrådsförman Ae 9 vid A 3 — Ao 9	—		
Arvoden till deltidstjänstgörande lä- rare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter	43 933		
Arvoden för tillsyn och bevakning av byggnader m. m.		28 000	
Avlöning åt indelt manskap		17 000	
Musikspiranter		—	
Arvoden till civila lärare för under- befälsutbildning	10 000		+ 35 825
<hr/>			

Arméchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
11. Omräkning			
Lönegradsuppflyttningar m. m. jäm- likt prop. 1959: 152	518 834		
Tjänstetidsbefordran	70 795		
Vikariatslöneförordnanden till löjt- nanter m. fl.	51 688		
1959 års lönehöjning	5 568 000		
Kompensation för höjda folkpen- sionsavgifter	2 600 000		
Omräkning i övrigt		944	+ 8 808 373

Motiv

Chefen för armén har i sitt militärorganisatoriska underlag för budgetåret 1960/61 uppdelat sina förslag i följande grupper.

A. Förändringar som på grund av tidsförhållandena eller deras betydelse för organisationen i övrigt bedömts särskilt angelägna. Dessa förslag syftar främst till att tillgodose sådana personalbehov, som icke bedömts kunna täckas genom omdispositioner i samband med förestående fredsorganisatoriska förändringar.

B. Förändringar som i huvudsak avser lönegradsuppflyttningar och/eller ordinariesättning av icke-ordinarie tjänster.

C. Övriga angelägna förändringar. Dessa förslag inrymmer bland annat sådana personalbehov, som bedömts kunna tillgodoses genom omdispositioner i samband med förestående fredsorganisatoriska förändringar.

Förslagen under A. och B. innefattar äskanden medan förslagen under punkten C. anmäles såsom ett underlag för de förslag som kommer att framläggas i samband med de fredsorganisatoriska förändringarna.

Försvarets civilförvaltning har uppgjort sitt förslag till medelsäskanden med hänsyn endast till de av arméchefen under punkterna A. och B. upptagna förslagen. Något uttryck för sin egen uppfattning beträffande angelägenhetsgraderingen har ämbetsverket icke ansett sig böra giva. Beträffande samtliga de under punkten C. uppförda förslagen hänvisar civilförvaltningen endast till vad chefen för armén därom anfört i sitt militärorganisatoriska underlag.

I anslutning till förslag av förvarsgrenscheferna m. fl. myndigheter om ordinariesättning m. m. av tjänster hävdar civilförvaltningen alltjämt den principiella uppfattningen att tjänster för stadigvarande behov om möjligt bör vara upptagna som ordinarie eller extra ordinarie. Med hänsyn till de nya pensionsbestämmelserna är dock motiven för utsträckt ordinarie- och

extraordinariesättning av förekommande tjänster enligt ämbetsverkets uppfattning svagare än tidigare. På grund av pågående omorganisation av försvaret och därav föranledda förbandsindragningar m. m. synes också nu största försiktighet böra iakttagas vid förslag till ändrade anställningsförhållanden. Civildförvaltningen anser sig därför böra tillstyrka ändrad anställningsform allenast i ytterst begränsad omfattning.

1. *Personalförändringar beträffande arméstaben m. m.* Arméchefen föreslår, att beställningen för arméstabschef placeras i Bo 5 samt att en allmän översyn av högre militära befattningshavares löneställning kommer till stånd. För närvarande är beställningen för arméstabschef inrättad som alternativ i Bo 4 eller Bo 5. Då placeringen är i Bo 4 utgår dock avlöningsförstärkning med belopp motsvarande skillnaden mellan lönen i Bo 4 och Bo 5. Civildförvaltningen — som tillstyrker en översyn av löneställningen för de högre militära beställningshavarna, vilken översyn dock enligt ämbetsverkets mening jämväl bör omfatta högre civila och civilmilitära tjänster — kan icke tillstyrka, att frågan om löneställningen för arméstabschefen upptages till särskild prövning.

Arméchefen föreslår vidare, att två majorsbeställningar vid generalstabskåren, avsedda för avdelningschefer vid försvars- och arméstaberna och/eller för stabschefer vid vissa militärbefälsstaber, omvandlas till beställningar för överstelöjtnant eller major i Ao 26 eller Ao 24. För innevarande budgetår framlades förslag om motsvarande utbyte beträffande tre majorsbeställningar, men förslaget genomfördes endast beträffande en av beställningarna (prop. 1959: 110, s. 77). Civildförvaltningen tillstyrker förslaget.

I anslutning till yrkande av chefen för armén om inrättande av fyra majorsbeställningar vid generalstabskåren för ställföreträdande avdelningschefer vid arméstaben har innevarande budgetår två kaptensbeställningar vid generalstabskåren utbytts mot beställningar för major eller kapten i Ao 24 eller Ao 21 (prop. 1959: 110, s. 77). För nästa budgetår föreslår arméchefen, att en beställning för major eller kapten vid generalstabskåren, avsedd för ställföreträdande avdelningschef vid arméstaben, tillkommer i utbyte mot en kaptensbeställning vid kåren. Ytterligare en beställning för ställföreträdande avdelningschef har bedömts kunna tillkomma i samband med fredsorganisatoriska förändringar. Civildförvaltningen tillstyrker förslaget.

Arméchefen föreslår vidare för arméstabens utrustningsavdelning en ny beställning för kapten i Ao 21 vid generalstabskåren. Beställningshavaren avses för handläggning av robotärenden. För innevarande budgetår föreslog arméchefen för ifrågavarande arbetsuppgifter en kaptensbeställning vid fälttygkåren (prop. 1959: 110, s. 64). Civildförvaltningen tillstyrker förslaget.

Arméchefen föreslår ånyo, att en kontoristtjänst i Ae 9 vid arméstabens sektion I omvandlas till tjänst för förste kansliskrivare i Ae 12 (jfr prop. 1959: 110, s. 52). Civilförvaltningen kan alltjämt ej biträda förslaget.

Icke heller kan civilförvaltningen tillstyrka arméchefens upprepade förslag om extraordinariesättning av en extra tjänst för kanslibitråde med halvtidstjänstgöring samt om ordinariesättning av en extra ordinarie tjänst för förste kansliskrivare (prop. 1959: 110, s. 52).

Förslaget om utbyte av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål mot en kanslibiträdestjänst i Ae 7 kan civilförvaltningen ej biträda.

Arméchefen upprepar de för innevarande budgetår framförda förslagen om uppflyttning av en assistenttjänst i Ae 17 och en dylik tjänst i Ae 15, båda avsedda för taktikavdelningen, till tjänster i Ae 19 (prop. 1959: 110, s. 53). Civilförvaltningen tillstyrker, att assistenttjänsten i Ae 15 uppflyttas till Ae 17.

Civilförvaltningen räknar ej med bifall till förslaget om uppflyttning av en för arméstabens taktikavdelning avsedd teknikertjänst i Ae 10 till assistenttjänst i Ae 12.

Arméchefen föreslår vidare, att en tjänst för kanslibitråde i Ao 7, avsedd för arméstabens bibliotek, omvandlas till tjänst för kontorist i Ao 9. I avvaktan på ställningstagandet till 1958 års militärhistoriska utrednings betänkande angående den militärhistoriska verksamhetens uppgifter och organisation anser sig civilförvaltningen icke för närvarande kunna tillstyrka ifrågavarande lönegradsuppflyttning.

2. *Arméns flygorganisation.* Arméchefen föreslår, att utbyggnaden av arméns flygorganisation fortsättes. För närvarande finnes för helikopterutbildningen inom armén inrättade en beställning för kapten eller ryttmästare, en beställning för kapten, ryttmästare eller löjtnant, tre beställningar för fanjunkare eller sergeant samt en beställning för tygverkmästare (prop. 1958: 110, s. 354, prop. 1959: 110, s. 78). Beställningen för tygverkmästare är uppförd på staten för tygtekniska kåren, medan övriga beställningar är redovisade vid I 19. I övrigt har utbyggnaden av personalorganisationen förutsatts äga rum genom omdisposition av befintliga beställningar och tjänster.

Arméchefens förslag till fortsatt utbyggnad av flygorganisationen vilken avses omfatta artilleriflyg, helikoptrar samt s.k. STOL-flygplan, innebär att vissa nya beställningar och tjänster äskas. För arméstaben räknar arméchefen således med beställningar för en överste eller överstelöjtnant i Bo 1 eller Ao 26 och en kapten i Ar 21. Med hänsyn till verksamhetens särart och förutsedda utveckling bör denna stabsdel ges en ställning motsvarande nuvarande truppslagsinspektioner. Vid tygtekniska kåren föreslås nya beställningar inrättas för viss teknisk personal för flygorganisationen, nämligen för en arméingenjör i Ao 21, två förste tyghantverkare eller tyghantverkare i Ao 14 eller Ao 12 och åtta armétekniker i Ao 10.

Slutligen räknar chefen för armén med tjänster för en förste trafikledare i Ar 21 och en trafikledare i Ae 17, avsedda för flygsäkerhetstjänsten. Som allmän motivering till nu angivna yrkanden anför arméchefen, att de olika verksamhetsgrenarna av arméns flygorganisation i största möjliga utsträckning avses samordnas dels inbördes, dels med motsvarande verksamhet inom övriga försvarsgrenar. Verksamheten är ny och utvecklingen på området sker snabbt. Såväl materiel som utbildning av förare och teknisk personal är vidare kostnadskrävande. Med hänsyn härtill bör ledningen av de olika verksamhetsgrenarna av arméns flygorganisation vara gemensam. Ledningen måste därvid enligt arméchefen utövas dels av en stabsdel inom arméstaben, dels av en förbandsdel.

Av arméchefens motiveringar för ifrågavarande förslag må, utöver vad förut sagts, här återges följande.

Arbetsuppgifterna för stabsdelen är många och omfattande. De berör alla de viktigare verksamhetsområdena — organisation, utrustning, taktik, utbildning och personal. De är därför till sin karaktär likartade med dem, som åvilar truppslagsinspektionerna. Verksamhetens särart och förutsedda utveckling talar starkt för en självständig ledning, som bör ges en ställning motsvarande nuvarande truppslagsinspektioner.

Arbetsuppgifterna för chefen för detta stabsorgan kräver förmåga till självständigt arbete och god samarbetsförmåga. Det är därför nödvändigt med stabstjänstutbildning, om möjligt generalstabsutbildning. Dessutom erfordras erfarenhet från praktisk flygverksamhet. Beträffande graden har ovan angivits överste/överstelöjtnant. Motiven härför är i stort följande. Truppslagsinspektörerna är överstar i lönegrad Bo 4. För deras tjänst krävs otvivelaktigt, att de tidigare varit regementschefer. Deras ställning över truppslagets regementschefer kräver en högre grad än dessa. Chefen för flygorganisationen bör ha varit chef för flygskolan som bör vara major/överstelöjtnant (jfr nedan). Han bör därför vara äldre än denne. Med hänsyn till den begränsade personella omfattningen av flygorganisationen och till att något särskilt truppslag icke behöver bildas, synes det icke motiverat med lika hög grad som truppslagsinspektör. Lönen bör vara alternativ för att fler urvalsmöjligheter skall finnas. Mot bakgrunden härav bör befattningen vara en överste/överstelöjtnantsbefattning.

Ledningen av den praktiska verksamheten bör utövas av chefen för helikopterskolan. Denne ansvarar direkt för personal, materiel och verksamhet på fältet och är en viktig länk i organisationen. Han bör därför vara överstelöjtnant alternativt major. Med hänsyn till att den praktiska verksamheten under uppbyggnadens första del är av begränsad omfattning erfordras denna befattning icke förrän från och med budgetåret 1961/62. Underdånigt förslag till äskande härom kommer att framläggas framledes.

Civilförvaltningen räknar med att flygorganisationen utbygges i enlighet med arméchefens förslag. Den föreslagna tjänsten för förste trafikledare i Ar 21 bör dock enligt ämbetsverkets mening placeras i Ae 21.

3. *Personalförändringar i övrigt vid militärbefälsstaberna.* I anslutning till yrkande av arméchefen om inrättande av arvodesbefattningar för signal-

underofficer i A: 16, en vid varje militärbefälsstab, har innevarande budgetår fyra dylika befattningar tillkommit (prop. 1959: 110, s. 77). Arméchefen föreslår nu, att återstående tre befattningar tillkommer från och med nästa budgetår. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

Civilförvaltningen tillstyrker jämväl arméchefens upprepade förslag om inrättande av en arvodesbefattning för expeditionsunderofficer i A: 16 vid II. militärbefälsstaben (prop. 1959: 110, s. 55).

I övrigt föreslår arméchefen vissa förändringar beträffande den civila personalen vid militärbefälsstaberna. Sålunda föreslås, att vid IV. militärbefälsstaben en kanslibiträdestjänst i Ae 7 tillkommer i utbyte mot en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, att vid VI. militärbefälsstaben tre tjänster för montör i Ae 9 tillkommer i utbyte mot tre kollektivavtalsanställda montörer samt att vid VII. militärbefälsstaben två reparatörstjänster tillkommer, av vilka den ena i Ae 9 i utbyte mot en hantverkartjänst i Ag 8 och den andra i Ae 8 i utbyte mot en vaktmästartjänst i Ae 7. Civilförvaltningen har icke funnit tillräckliga skäl föreligga för uppflyttning av tjänsten för biträde för skriv- och kontorsgöromål och räknar därför ej med bifall till förslaget i denna del. Ej heller räknar ämbetsverket med inrättande av de föreslagna tjänsterna för montör och reparatör.

4. *Vissa personalförändringar beträffande försvarsområdesstaberna.* Chefen för armén framhåller i sitt militärorganisatoriska underlag beträffande denna punkt inledningsvis angelägenheten av att försvarsområdesstabernas personaluppsättning förstärkes. Framför allt anges stabernas mobiliseringsavdelningar behöva personalförstärkning. Detta styrkes enligt arméchefen även av det förhållandet att praktiskt taget alla försvarsområdesstaber medges utnyttja vakanta löner för anställande av personal för uppgifter huvudsakligen inom mobiliserings- och krigsplanläggningsområdena. Den fortgående omläggningen av arméns mobiliseringsorganisation skärper även behovet av personalförstärkning. Mot bakgrunden härav anmäler arméchefen sin avsikt att i samband med förestående fredsansatoriska förändringar omdisponera beställningar bland annat för att förstärka försvarsområdesstaberna.

Arméchefen föreslår inrättande av två majorsbeställningar, avsedda för mobiliseringsofficer vid Malmö och Örebro försvarsområdesstaber. Förslaget innebär upprepning av tidigare framfört förslag (prop. 1959: 110, s. 57). Civilförvaltningen biträder förslaget.

Arméchefen upprepar tidigare framfört förslag om utbyte av en majorsbeställning vid Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområdesstab mot beställning för överstelöjtnant (jfr prop. 1959: 110, s. 57). Beställningen är avsedd för stabschef. Med hänsyn till att statens organisationsnämnd avses skola utföra detaljundersökningar beträffande stabens organisation, anser sig civilförvaltningen icke nu böra räkna med föreslagen förändring i löneställningen.

Arméchefen föreslår vidare, att två tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsedda för telefonväxeln och för hemvärnsavdelningen, tillkommer vid Stockholms försvarsområdesstab. Civilförvaltningen biträder förslaget.

5. *Personalförändringar beträffande vissa utbildningsanstalter.* Arméchefen föreslår ånyo, att beställningen för chef i Ao 26 vid artilleri- och ingenjörofficersskolan uppflyttas till Bo 1 (prop. 1959: 110, s. 60). Då beställningens lönegradsplacering enligt civilförvaltningens uppfattning bör prövas i samband med allmän översyn av högre militära chefers löneställning (jfr vad som anföres under punkt 1 i fråga om löneställningen för arméstabschefen) tager ämbetsverket icke nu ställning till förslaget.

Arméchefen upprepar tidigare framförda förslag om extraordinariesättning av tjänster för en hantverkare i Ag 8 och en förrådsman i Ag 7 vid arméns rid- och körskola (prop. 1959: 110, s. 59). Civilförvaltningen tillstyrker numera förslagen.

Vid arméns radar- och luftvärnsmekanikerskola föreslås vidare, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 med hänsyn till arten och omfattningen av arbetsuppgifterna uppflyttas till Ae 9. Civilförvaltningen finner ej anledning räkna med bifall till förslaget.

Civilförvaltningen tillstyrker däremot arméchefens ånyo framförda förslag om inrättande vid fältarbetsskolan av en för G. Nygell avsedd personlig tjänst för förste kansliskrivare i Ae 12 (prop. 1959: 110, s. 59).

Arméchefen föreslår ånyo, att vid arméns underofficersskola inrättas en tjänst för adjunkt i Ae 23, avsedd för språklärare vid utbildning av värnpliktiga tolkar vid skolan (prop. 1959: 110, s. 61). För närvarande tjänstgör för ifrågavarande arbetsuppgifter en arvodesanställd, civil lärare. Civilförvaltningen räknar med bifall till förslaget.

Civilförvaltningen räknar likaså med bifall till arméchefens upprepade förslag om inrättande av en majorsbeställning för skolchef vid arméns fallskärmsjägarskola (prop. 1959: 110, s. 61).

Vidare föreslår arméchefen ånyo, att en tjänst för packningsförman i Ae 10 vid fallskärmsjägarskolan uppflyttas till Ae 11 (prop. 1959: 110, s. 61). Civilförvaltningen anser alltjämt, att frågan om löneställningen för tjänsten bör prövas i samband med översynen av förrådspersonalens löner.

6. *Förändringar i övrigt beträffande vissa personalstater.* Chefen för armén upprepar sitt förslag att den för chefen för fältarbetsskolan avsedda majorsbeställningen vid ingenjörtrupperna utbytes mot beställning för överstelöjtnant (prop. 1959: 110, s. 63). Civilförvaltningen räknar med att det föreslagna utbytet kommer till stånd.

Med hänsyn till det ökade ansvar som ålagts förvaltare vid fälttygkåren, vilka tjänstgör såsom uppbördsmän för tygmateriel vid vissa angivna förband och försvarsområdesstaber, föreslår arméchefen i sitt militärorganisatoriska underlag ånyo, att till dessa befattningshavare skall

utgå särskilt arvode med 840 kronor för år (prop. 1959: 110, s. 64 f.). Civilförvaltningen erinrar om att tidigare utgående arvoden om 840 kronor till vissa andra förvaltare vid fälttygkåren, nämligen till sådana som är placerade i befattning såsom föreståndare för centralförråd för tygmateriel vid tygstation, indragits i samband med dessa förvaltares lönegradsuppflyttning jämlikt proposition 1959: 152. Civilförvaltningen kan därför icke tillstyrka tillskapandet av särskilda arvoden till förvaltare vid kåren och anser sig icke heller i detta sammanhang böra taga ställning till frågan om jämkningar i lönevillkoren för berörda tjänstemän.

Arméchefen hemställer ånyo, att två byrådirektörstjänster vid armétygförvaltningen, en i A 26 och en i A 24, avsedda för chefen för krigsreparationssektionen inom armétygförvaltningens verkstadsavdelning respektive chefen för den i samma avdelnings driftbyrå ingående tygverkstadssektionen, utbytes mot beställningar för armédirektör av 1. graden i Ao 26 vid tygtekniska kåren (prop. 1959: 110, s. 65). Förslaget har jämväl anmälts i 1960 års statsverksproposition (bil. 6, s. 133) och därvid icke föranlett någon åtgärd.

Bland annat med hänsyn till att vid arméns radar- och luftmekanikerskola bedrivs kvalificerad utbildning med elever, som i regel är civil- eller läroverksingenjörer, föreslår arméchefen ånyo, att den för verkstadschef vid skolan avsedda beställningen för arméingenjör av 1. graden i Ao 23 omvandlas till beställning för armédirektör av 2. graden i Ao 24 (prop. 1959: 110, s. 59). Civilförvaltningen anser sig icke böra tillstyrka förslaget.

Arméchefen upprepar tidigare framförda förslag om inrättande av fyra beställningar för arméingenjör av 1. graden i Ao 23, avsedda för vapeningenjör vid Lv 3 och motoringenjör vid P 2, P 4 respektive arméns motorskola, i utbyte mot beställningar för arméingenjör i Ao 21 (prop. 1959: 110, s. 60 och 65). Som motiv åberopas arten och omfattningen av de med ifrågavarande befattningar förenade arbetsuppgifterna. Vad angår löneställningen för ifrågavarande beställningar vid Lv 3, P 2 och P 4 åberopas även förslag av 1954 års personalkårutredning (december 1957). Civilförvaltningen anser sig endast böra räkna med de föreslagna lönegradsuppflyttningarna såvitt avser beställningarna vid Lv 3 och motorskolan, där en höjning synes ämbetsverket motiverad.

Arméchefen upptager ånyo frågan om inrättande av beställningar för förste armétekniker i Ao 11 och föreslår i likhet med för innevarande budgetår, att 20 dylika beställningar tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för armétekniker i Ao 9 (jfr prop. 1959: 110, s. 66). Vidare föreslår arméchefen, att 20 beställningar för biträdande armétekniker i Ae 8/7 skall utbytas mot beställningar för armétekniker i Ao 9. Civilförvaltningen tillstyrker numera förslaget.

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 116 f.) har anmälts förslag av fortifikationsförvaltningen angående viss omorganisation av ämbetsverket,

innebärande bland annat yrkanden om nya beställningar för officerare vid fortifikationskåren för befattningar inom verket och om ändrad lönegradsplacering för vissa sådana beställningar. I fråga om motiveringen för förslagen hänvisade fortifikationsförvaltningen till innehållet i skrivelse den 8 oktober 1959 från chefen för fortifikationskåren med förslag till utökning av fortifikationskårens organisation. Frågan avsågs slutligt skola prövas vid behandlingen av förevarande anslag. Huvuddelen av förslagen har framförts tidigare (prop. 1958: 110, s. 171—183).

I förenämnda skrivelse den 8 oktober 1959 framhåller *chefen för fortifikationskåren*, efter samråd med fortifikationsförvaltningen, att den utökning av kårens organisation som skett icke svarat mot den ökning av arbetsuppgifterna som blivit en följd av befästningsväsendets alltmer tilltagande betydelse för totalförsvaret. De främsta orsakerna till det ökade arbetsomfånget anges utgöra 1958 års försvarsbeslut samt de nya vapensystemen, varigenom väsentligt ökad utbyggnad och modernisering samt revidering och komplettering av den fortifikatoriska planläggningen erfordras. Kårchefen anser vidare, att rekryterings- och befodringsläget för fortifikationsofficerare är betydligt sämre än vid armén i övrigt och vid de andra försvarsgrenarna. På grund av det anförda hemställer chefen för fortifikationskåren, att kåren måtte förstärkas med nya officersbeställningar, nämligen tre beställningar för överste i Bo 1, fem för överstelöjtnant i Ao 26 samt fyra för major i Ao 24, varvid samtidigt fem kaptensbeställningar föreslås utgå. Totalt sett föreslås sålunda, att sju nya beställningar tillkommer. Av dessa avses fyra beställningar för befattningar inom fortifikationsförvaltningen och tre beställningar för regionala myndigheter (I. och IV. militärbefälsstaberna).

I skrivelse den 21 december 1959 har chefen för fortifikationskåren, efter samråd med fortifikationsförvaltningen, vidare hemställt, att ytterligare en majorsbeställning tillkommer vid kåren med placering vid fortifikationsförvaltningen i utbyte mot en där befintlig arvodesbefattning i A 26, avsedd för chefen för planeringsdetaljen inom befästningsbyråns planeringssektion. Som motivering pekas på — förutom arten och omfattningen av arbetsuppgifterna — svårigheterna att erhålla på befattningen en därtill lämpad pensionsavgången fortifikationsofficer.

I särskilda yttranden över förenämnda skrivelse den 8 oktober 1959 tillstyrker *överbefälhavaren* och *chefen för armén* en utbyggnad från och med budgetåret 1960/61 av fortifikationskåren i enlighet med förslaget, chefen för armén dock under förutsättning att särskilda medel för ändamålet ställes till arméns förfogande. Försvarets civilförvaltning, som jämväl yttrat sig över framställningen, erinrar om att enligt årets statsverksproposition (bil. 6, s. 123) en översyn av fortifikationsförvaltningens organisation och personalbehov avses skola igångsättas, sedan fortifikationsförvaltningens nya organisation tillämpats under något år. Vid sådant för-

hållande bör det enligt civilförvaltningen icke ifrågakomma att nu räkna med ytterligare beställningar, direkt avsedda för fortifikationsförvaltningen. Ej heller organisationen vid regionalorganen torde enligt civilförvaltningen ännu ha nått sådan fasthet, att några säkrare bedömanden av personalbehovet på längre sikt kan göras. Då det nuvarande arbetsläget inom fortifikationsområdet emellertid är pressat, förordar civilförvaltningen likväl, att fortifikationskåren utökas med två beställningar för major i Ao 24. Beställningarna bör få utnyttjas antingen centralt eller för den regionala förvaltningen, beroende på arbetsläget.

Arméchefen föreslår beträffande intendenturkåren, att två nya beställningar för förvaltare i Ao 17 inrättas från och med nästa budgetår. Beställningarna avses för medhjälpare till intendenten vid I 19 respektive P 4. Mot bakgrunden av att chefen för armén medgivits att, i mån av tillgång på lämplig personal, besluta om placering av förvaltningsutbildad fanjunkare vid bland annat intendenturavdelningarna vid ifrågavarande förband, kan civilförvaltningen icke tillstyrka förslaget.

7. *Vissa förändringar beträffande arméns underbefälsorganisation.* Från och med innevarande budgetår har vid armén tillkommit 150 nya rustmästarebeställningar i Ao 11 i utbyte mot samma antal beställningar för ordinarie och extra ordinarie furir i Ao eller Ae 8/7 (prop. 1959: 110, s. 79). För närvarande finnes härigenom sammanlagt 400 beställningar för rustmästare vid armén. I sitt militärorganisatoriska underlag för nästa budgetår framlägger arméchefen förslag till fortsatt utbyggnad m. m. av underbefälsorganisationen, innebärande att ytterligare 150 beställningar för rustmästare tillkommer i utbyte mot lika många beställningar för ordinarie och extra ordinarie furir. Arméchefen motiverar sitt yrkande i denna del i huvudsak på samma sätt som föregående år (jfr prop. 1959: 110, s. 68). Sålunda återopas bland annat gällande grunder för befordran inom underbefälskadern. Enligt dessa bör därför lämpad furir utnämnas till överfurir efter fyra års tjänst som furir. Rustmästarebeställning bör erhållas av härför lämpade överfurirer efter minst 12 års tjänst i sådan beställning. Organisationen måste härigenom tillföras både rustmästare- och överfurirsbeställningar. De förstnämnda bör därför enligt chefen för armén tillkomma i utbyte mot furirsbeställningar, så länge dessa kan reduceras. Med hänsyn till åldersläget borde enligt arméchefen under nästa budgetår tillkomma 275 rustmästarebeställningar men av ekonomiska skäl föreslås en begränsning till 150 dylika beställningar. Fördelningen av beställningarna på förband m. m. förutsättes skola ske i samband med fastställandet av personalförteckningar för budgetåret 1960/61, då aktuella uppgifter om underbefälsläget föreligger.

Civilförvaltningen räknar med en fortsatt utbyggnad av rustmästarkadern i enlighet med arméchefens förslag.

I fråga om behovet av beställningar för instruktörsaspirant (tekniker-

aspirant) framhåller arméchefen i sitt militärorganisatoriska underlag följande:

För budgetåret 1959/60 disponeras 700 löner för instruktörs(tekniker) aspiranter. Rekryteringsbehovet vid fullt utbyggd organisation och vid jämn åldersfördelning är lägre. Dessa sistnämnda förhållanden är dock ännu icke rådande. Vakanser i underbefälskadern föreligger. Åldersfördelningen är ojämn.

Avgångarna från instruktörs(tekniker)skolorna är fortfarande stora. Färdigutbildade underbefäl begär avsked i stor omfattning. En viss överrekrytering bör därför ske.

Om 4 år kommer avgångarna inom underofficerskadern på grund av uppnådd pensionsålder att stiga avsevärt över de normala. Den ojämn åldersfördelningen inom underbefälskadern medför, att det årliga antalet avgångar kommer att vara onormalt högt ett flertal år. Underofficersbefordran kan beräknas ske omkring 5 år efter påbörjande av instruktörs-skola. För att det om 4 år kraftigt ökade behovet av underofficersaspiranter skall kunna tillgodoses med kvalificerad personal, samtidigt som instruktörskadern vid förbanden utbyggs, är det nödvändigt, att ett stort antal instruktörsaspiranter tillföres armén de närmaste åren.

I anslutning härtill föreslår arméchefen med hänsyn till de stora underbefälsavgångarna och de väntade underofficersavgångarna samt på grund av nuvarande vakanser och ojämn åldersfördelning inom underbefälskadern 600 beställningar för instruktörsaspirant (teknikeraspirant) för budgetåret 1960/61, vilket innebär en minskning med 100 beställningar i förhållande till nuläget.

Civilförvaltningen biträder arméchefens förslag.

8. *Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal m. m.* Hos arméöverläkaren finnes för närvarande två regementsläkarebeställningar i Ao 23 och en bataljonsläkarebeställning i Ao 19. På grund av bland annat den ökade utbildnings- och inspektionsverksamheten vid arméöverläkarens tjänstegrensinspektion föreslår arméchefen, att en beställning för regementsläkare i Ao 23 uppflyttas till beställning för fältläkare i Ao 25. Med hänsyn till pågående utredning angående försvarssjukvårdens organisation kan civilförvaltningen ej tillstyrka förslaget.

Vid armén finnes inrättade åtta tjänster för instruktionssköterska i Ae 14 eller Ae 12. Beträffande tjänsterna har föreskrivits, att lönegrad 14 må tillämpas endast i fråga om den som genomgått föreskriven utbildningskurs för instruktionssköterska. I en till civilförvaltningen överlämnad promemoria framhåller sjukvårdsstyrelsen, att behovet av ifrågasvarande tjänster är stadigvarande. Det föreslås, att samtliga tjänster för instruktionssköterska i 14 lönegraden överföres till ordinarie stat. Sjuksköterska som ej genomgått föreskriven kurs förutsättes även i fortsättningen placeras i Ae 12. Förslaget har även tidigare framförts (jfr prop. 1958: 110, s. 302 f). I avvaktan på resultatet av utredningen angående försvarssjukvårdens organisation är civilförvaltningen icke heller beredd tillstyrka detta förslag.

Det militära veterinärväsendet har genom beslut av 1959 års riksdag erhållit ändrad organisation (jfr prop. 1959:1, bil. 6, s. 33—49). Chefen för armén föreslår, att en ny beställning inrättas för bataljonsveterinär i Ao 21, avsedd för stabsveterinär vid överfältveterinärens tjänstegrensinspektion. Civilförvaltningen räknar ej med bifall till förslaget, enär någon ändring i fråga om fältveterinärkårens sammansättning ej synes böra ske, innan närmare erfarenhet vunnits av den nyligen beslutade omorganisationen.

För innevarande budgetår har anvisats ett belopp av sammanlagt 25 100 kronor till arvoden och särskilda ersättningar för veterinärvården vid de förband m. m., där dylik vård icke bestrides av militär veterinär, för anlåtande av sakkunniga i arméledningen samt för besiktningar. Civilförvaltningen har vid sina beräkningar utgått från förslag av överfältveterinären, innebärande ökning av medelsbehovet för ifrågavarande arvoden och ersättningar med 600 kronor. Överfältveterinären har vid sin beräkning av medelsbehovet utgått från att ett antal hästar vid vissa förband nedgår men förutsatt viss uppräknig av arvodena vid övriga förband m. m. Härutöver hör ett belopp av 60 000 kronor i likhet med innevarande budgetår anvisas för livsmedelskontroll.

Slutligen biträder civilförvaltningen arméchefens förslag att arvoden beräknas för fyra bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren mot sex arvoden för bataljonsveterinärer under innevarande budgetår.

9. *Förändringar i övrigt beträffande kontorspersonal.* Med hänsyn till pågående utredning angående försvarssjukvårdens organisation kan civilförvaltningen icke tillstyrka, att en extra ordinarie kanslibiträdestjänst vid arméöverläkarens expedition ordinariesättes.

Icke heller är civilförvaltningen beredd tillstyrka arméchefens ånyo (prop. 1959:110, s. 74) framförda förslag om ordinariesättning av fem tjänster för kanslibiträde i Ae 7, varav fyra vid A 3 och en vid I 5.

Med hänsyn till omfattningen av arbetet vid I 7:s skrivcentral föreslår arméchefen, att vid förbandet inrättas en extra tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, varvid nuvarande medgivande att årligen anställa extra biträdespersonal med en sammanlagd arbetstid av 120 dagar föreslås upphävas. Civilförvaltningen räknar med bifall till förslaget.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 17 oktober 1958 angående placering av viss övertalig personal i kassatjänst vid P 4 såsom innehavare av en kansliskrivartjänst i Ao 10 vid T 2 förklarar Gurli Andersson, vilken dessförinnan innehade en numera övertalig dylik tjänst vid P 4. Samtidigt har Kungl. Maj:t förklarar Sig framdeles vilja underställa riksdagens prövning frågan om indragning av nämnda övertaliga kansliskrivartjänst. Civilförvaltningen räknar med att tjänsten utgår ur personalförteckningen från och med budgetåret 1960/61.

Den normala personaluppsättningen vid försvarets kassaavdelningar

efter genomförd centralisering av avlöningsuträkning och avlöningsutbetalning har förutsatts skola utgöras av — förutom kassachef — en kansli-skrivare (kassör) och ett kanslibitråde samt, i mån av behov, biträden för skriv- och kontorsgöromål (prop. 1957: 110, s. 131). Under de senare åren har i enlighet härmed vid förband med centraliserad avlöningsuträkning och avlöningsutbetalning tjänster för kontorist i kassatjänst utbyts mot kanslibiträdets tjänster (jfr senast prop. 1959: 110, s. 73 f). För nästa budgetår föreslås, att två kontoristtjänster i Ao 9, en vid A 2 och en vid Lv 5, vilka tjänster numera är vakanta, ersättes med tjänster för kanslibitråde i Ag 7 respektive Ae 7.

Vidare anmäler civilförvaltningen, att kontoristen å övergångsstat vid S 1 Valborg Werner erhållit en ledigbliven kontoristtjänst vid ämbetsverket. Kontoristtjänsten å övergångsstat vid S 1 föreslås därför indragas från och med nästa budgetår.

Enligt vad av civilförvaltningen gjorda beräkningar givit vid handen, kan personaluppsättningen vid kassaavdelningarna vid I 1 och I 14 minskas med ett halvt biträde. En tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsedd för kassaavdelningen vid vardera I 1 och I 14, föreslås därför få utnyttjas endast för halvtidstjänstgörande befattningshavare.

Civilförvaltningen anmäler vidare, att av ämbetsverket infordrade uppgifter utvisar, att vid tillämpning av principerna för reglerad befordringsgång för biträdespersonal erfordras 58 nya kontorsbiträdets tjänster i Ao 5 vid armén, medan 16 dylika tjänster beräknas icke vara besatta. Civilförvaltningen föreslår, att 58 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Med hänsyn till de olägenheter i administrativt avseende, som följer av att personalförteckningarna icke så långt möjligt avspeglar den rätta fördelningen mellan ordinarie och icke-ordinarie biträdets tjänster vid förbanden (motsvarande) föreslår civilförvaltningen därjämte, att samtliga övertaliga kontorsbiträdets tjänster vid försvarsgrenarna utbytes mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål och räknar i anslutning härtill med att förenämnda 16 ordinarie kontorsbiträdets tjänster utbytes mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. För upplysningar om hur ifrågavarande tjänster för biträdespersonal fördelas på olika förband (motsvarande) torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Civilförvaltningen erinrar slutligen i detta sammanhang om att Kungl. Maj:t den 3 juni 1949 föreskrivit, att då innehavare av ordinarie kontorsbiträdets tjänst förordnas att uppehålla högre extra ordinarie eller extra tjänst, må vikariatsförordnande icke meddelas å kontorsbiträdets tjänsten. I stället äger civilförvaltningen bestämma, om biträde för skriv- och kontorsgöromål skall anställas enligt föreskrifterna om reglerad befordringsgång. I personalförteckningarna upptages ej tjänsterna för sålunda anställda biträden, utan dessa täckes av de vakanthållna kontorsbiträdetsbe-

fattningarna. Därest nu avsedda biträden för skriv- och kontorsgöromål anses skola ha möjlighet att enligt grunderna för reglerad befordringsgång erhålla ordinarie kontorsbiträdestjänster, måste ett antal dylika tjänster tillkomma utan att i samband därmed motsvarande antal tjänster för biträden för skriv- och kontorsgöromål indrages. Några ytterligare kostnader föranledes emellertid icke av den nu angivna anordningen. Antalet tjänster för ordinarie kontorsbiträde för tillgodoseende av sålunda anmält behov anger civilförvaltningen till 15. Beträffande dessas fördelning på förband (motsvarande) hänvisas jämväl till handlingarna i ärendet.

10. *Övriga personalförändringar m. m.* Efter förslag i propositionen 1959: 117 har 1959 års riksdag beslutat, att infanteriskjutskolan skall förläggas till Linköping och anslutas till I 4. Efter förslag i proposition 1959: 115 har riksdagen vidare beslutat, att ett övnings- och skjutfält för infanteriskjutskolan och för de till Linköping och Norrköping förlagda förbanden skall anordnas genom utvidgning av Prästtomta skjutfält. I skrivelse den 15 januari 1960 har chefen för armén, efter samråd med försvarets civilförvaltning, fortifikationsförvaltningen och statens organisationsnämnd, föreslagit, att en tjänst för skogvaktare i Ae 13 och en tjänst för vägförman i Ae 12 — den senare i utbyte mot en för närvarande kollektivavtalsanställd vägförman — tillkommer vid I 4 för skogsavverknings- och vägarbeten på samt tillsyn av Prästtomtafältet.

Arméchefen föreslår ånyo, att en tjänst för förrådsförman i Ae 9 vid A 3 ordinariesättes (prop. 1959: 110, s. 70). Civilförvaltningen räknar fortfarande icke med bifall till förslaget.

Medelsbehovet under nästa budgetår för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid arméns fasta utbildningsanstalter och skolor beräknar civilförvaltningen till 820 000 kronor eller 20 000 kronor mera än som anvisats för innevarande budgetår. Härvid är beaktat att ämbetsverket i det föregående under punkten 5 räknat med bifall till arméchefens förslag om inrättande av en adjunktstjänst vid arméns underofficersskola i utbyte mot en arvodesanställd lärare.

Kostnaderna för arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält, förråd m. m. vid militärområdena samt för civil vakthållning vid tygförvaltningsskolan har för innevarande budgetår beräknats till 596 500 kronor, varjämte 25 000 kronor ställts till civilförvaltningens förfogande för tillgodoseende av uppkommande oundgängliga behov av tillsyn och bevakning av byggnader m. m. Arméchefen räknar för nästa budgetår med en minskning av angivna medelsbehov med tillhoppa 23 000 kronor. Civilförvaltningen föreslår för sin del att de till ämbetsverkets förfogande stående medlen minskas till 20 000 kronor.

Kostnader för avlöning åt indelt manskap under nästa budgetår beräknar civilförvaltningen till omkring 50 000 kronor, vilket innebär en minskning med 17 000 kronor i förhållande till vad som beräknats för

innevarande budgetår. Arméchefen har uppgivit antalet kvarstående indelta till en korpral samt 18 vicekorpraler och meniga.

Arméchefen beräknar antalet musikspiranter under nästa budgetår till 50. Civilförvaltningen, som i denna fråga samrått med organisationsnämnden för militärmusiken, utgår vid sina kostnadsberäkningar från oförändrat antal musikspiranter nästa budgetår, d. v. s. 58.

Den under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförda delposten Civila lärare för underbefälsutbildning är för innevarande budgetår upptagen med 400 000 kronor. Motsvarande medelsbehov för nästa budgetår beräknas av civilförvaltningen till 410 000 kronor.

En av huvudpunkterna i 1958 års beslut rörande krigsmaktens utformning var, att fredsorganisationen borde begränsas till vad som oundgängligen var erforderligt för att säkerställa krigsorganisationens funktionsduglighet. Mot denna bakgrund har riksdagen 1958 och 1959 beslutit indragningar och förflyttningar av vissa arméförband m. m. Den alltmer komplicerade tekniska materielen, det ökade tempot i utbildningsarbetet liksom i fråga om utvecklings- och planlägningsarbetet i allmänhet inom försvaret har dock ansetts medföra, att det på vissa områden inom krigsmakten kräves mer personal. I första hand anses dessa behov böra tillgodoses genom omflyttning av personal från verksamhetsområden, där personalbehovet kan nedbringas genom rationaliseringar eller reduktioner (prop. 1958: 110, s. 101 f). I anslutning till besluten om förbandsindragningar m. m. har Kungl. Maj:t erhållit riksdagens bemyndigande (jfr prop. 1958: 110, s. 107 och prop. 1959: 117, s. 27) att — inom ramen för det fastställda totala antalet beställningar — vidtaga de jämkningar i personalförteckningarna för ordinarie personal som kan visa sig erforderliga för genomförande av omorganisationerna.

I skrivelse den 15 februari 1960 har *chefen för armén* inlämnat förslag till personalstater för officerare, underofficerare och underbefäl på aktiv stat samt vissa personalkårer vid de av omorganisationerna berörda förbanden m. m. Enligt arméchefen redovisas i förslaget endast omdisponering (flyttning) av nu befintliga beställningar. Förslag om högre löneställning samt om inrättande av nya beställningar m. m. har för budgetåret 1960/61 anmälts i det militärorganisatoriska underlaget och avses även framdeles anmälas på detta sätt. Vid förslagets utarbetande säges de av 1954 års befälsutredning framlagda principerna ha tillämpats.

Enär 1958 års försvarsbeslut bland annat medfört en förskjutning av värnpliktskontingenternas numerär mellan de olika truppslagen med syfte-mål att tillgodose krigsorganisationens personalbehov anses härvid även arbetsuppgifterna och arbetsomfånget inom de skilda truppslagen ha ändrats. Bland annat de beräkningar som utförts med denna utgångspunkt säges ge vid handen, att överskott i fråga om officers-, underofficers- och

underbefälsbeställningar i nuläget föreligger vid kavalleriet, artilleriet och luftvärnet, medan brister på beställningar finnes vid infanteriet, pansarinfanteriet, pansar-, ingenjör-, signal- och trängtrupperna. Bristerna såges vara förhållandevis störst vid ingenjör- och signaltrupperna. Härutöver föreligger brister i fråga om officersbeställningar vid flertalet staber och utbildningsanstalter. Arméchefen har funnit det nödvändigt att i förevarande sammanhang föreslå en viss omfördelning av beställningar för aktiv personal i syfte att åstadkomma en i förhållande till förefintliga uppgifter i freds- och krigsorganisationerna, den tekniska utvecklingen m. m. jämnare fördelning av beställningarna mellan truppslagen. Härigenom avses åstadkommas en inom den begränsade kostnadsramen önskvärd effektivitetshöjning på det personella planet. Då den totala tillgången på beställningar anges understiga det totala behovet, kan den föreslagna utjämningen icke tillgodose alla föreliggande behov. De föreslagna omdisponeringarna anses emellertid tillgodose de mest angelägna önskemålen. Kommande förändringar i arméorganisationen kan dock kräva ytterligare reformer. Såsom exempel framhålles, att förestående uppbyggnad av robotförband kan medföra behov av särskilda åtgärder på personalplanet.

Vid förslagets uppgörande har arméchefen funnit det angeläget att i första hand tillgodose behovet av truppbefäl, i andra hand övriga behov. Strävan såges ha varit att uteslutande framlägga förslag om sådana förändringar, som ligger inom ramen för tidigare äskanden.

Arméchefens förslag till omdisponeringar av beställningar med anledning av de fredsorganisatoriska förändringarna framgår i sina huvuddrag av följande sammanställning. Härtill kommer vissa omdisponeringar inom personalstaterna för tygtekniska kåren, intendenturkåren och fältläkarkåren.

De överföringar av beställningar som avses ske mellan Lv 1, S 2 och fallskärmsjägarskolan föreslås komma till stånd den 1 april 1961 medan överföringen av övriga beställningar i huvudsak föreslås ske den 1 april 1962. Överföringen förutsättes beslutas av Kungl. Maj:t med stöd av det av riksdagen lämnade bemyndigandet.

I förevarande sammanhang återkommer arméchefen till förslaget, att S 2, som enligt riksdagens beslut skall organiseras som signalkår, skall ombildas till regemente. Även Lv 6 föreslås skola omvandlas till regemente.

Försvarets civilförvaltning, som yttrat sig över arméchefens förslag, ifrågasätter om icke förbandens behov av truppinstruktörer, vilket behov klarlagts av 1954 års befälsutredning, borde tillgodoses i ännu högre grad än som skett enligt förslaget. Vissa högre beställningar, som föreslås omdisponerade till staber, skulle exempelvis enligt civilförvaltningens uppfattning kunna tänkas utbytta mot ett något större antal lägre, för trupp-tjänst avsedda beställningar. Ämbetsverket framhåller i samband härmed,

Truppslag m.m.	Ökning eller minskning av				
	Regoff	Kompanioff	S:a off	Uoff	Ubef
Infanteriet	—	—	—	+ 16	+ 92
Kavalleriet	—	— 10	— 10	— 10	— 16
Pansarinfanteriet	—	—	—	+ 6	—
Pansartrupperna	—	+ 16	+ 16	—	—
Artilleriet	— 5 ½ ¹	— 32 ½	— 38	— 42	— 76
Luftvärnet	— 5 ½ ²	— 6 ½	— 12	— 14 ³	— 59
Ingenjörtrupperna	—	+ 6	+ 6	+ 17	+ 20
Signaltrupperna	+ 3	+ 18	+ 21	+ 21	+ 42
Trängtrupperna	+ 3	+ 9	+ 12	— 1	—
Arméstaben	+ 2	—	+ 2	+ 5	—
Försvarsområdesstaber	+ 1	—	+ 1	—	—
Krigshögskolan	—	—	—	+ 1	+ 1
Arméns skyddsskola	—	—	—	—	+ 3
Infanteriskjutskolan	+ ½	+ ½	+ 1	—	— 9
Artilleriskjutskolan	—	+ 2	+ 2	—	—
Luftvärnsskjutskolan	+ 1	—	+ 1	—	—
Arméns fallskärmsjägarskola	—	—	—	+ 1	+ 2
Fälttygkåren	—	— 2	— 2	—	—
Generalstabskåren	+ ½	— ½	± 0	—	—

¹ Därav 1 avsedd för stabschef vid artilleriinspektionen och 1 major/kapten för artillerilärare vid InfSS

² Därav 1 avsedd för stabschef vid luftvärnsinspektionen och 1 avsedd för 1. lärare vid LvSS

³ Därav 1 avsedd för luftvärnsinspektionen

att omdisponerade beställningar för underbefäl i princip helt bör avses för trupptjänst. Civilförvaltningen anför även, att man i högre grad bort eftersträva att genomgående fylla föreliggande behov av beställningar för likartade arbetsuppgifter inom ensartade verksamhetsområden i stället för att fördela de frigjorda tjänsterna på en mängd olika områden. Då bland annat pågående utredningar och överväganden kan komma att påverka behovet av beställningar för stabs- och lärarverksamhet ifrågasätter civilförvaltningen det välbetänkta i att redan nu taga definitiv ställning till omdispositionen av samtliga friställda beställningar.

Departementschefen

Tidigare denna dag har jag vid behandlingen av 1954 års befälsutrednings betänkande angående arméns befäl framlagt förslag rörande befälsordningen vid armén m. m. Jag har därvid redogjort för befälsbehovet vid ett normalinfanteriregemente och föreslagit personalstat för ett sådant. Vid bifall härtill erfordras, därest till grund för bedömandena av möjligheterna att tillgodose föreliggande personalbehov genom omdisponeringar i samband med förbandsrationaliseringarna lägges arméchefens i det föregående redovisade förslag i ämnet, sammanlagt nya beställningar vid infanteriet för 14 majorer, 32 kaptener, 64 förvaltare (i trupptjänst) av

vilka 32 i Ao 17 och 32 i Ao 15, 91 fanjunkare och 249 underbefäl, medan 17 löjtnants- och 159 sergeantsbeställningar kan indragas. Enligt min mening bör förändringarna i personalstaterna genomföras snarast möjligt. Emellertid har jag för avsikt att tillsätta en särskild delegation för genomräkning av befälsbehovet vid de truppslag inom armén beträffande vilka befälsutredningen icke avgivit preciserade förslag. I avbidan på resultatet härav är jag icke beredd att föreslå, att hela det nyss angivna behovet av nya kaptens- och underbefälsbeställningar vid infanteriet tillgodoses genom inrättande av nya beställningar från och med budgetåret 1960/61. Jag föreslår därför, att från och med nästa budgetår inrättas beställningar vid infanteriet för 14 majorer i Ao 24, 16 kaptener i Ao 21, 64 förvaltare (i trupptjänst), av vilka 32 i Ao 17 och 32 i Ao 15, och 91 fanjunkare i Ao 13. Samtidigt kan 17 löjtnantsbeställningar i Ao 17/13 och 159 sergeantsbeställningar i Ao 11 indragas. För tillgodoseende av behovet av nya underbefälsbeställningar vid infanteriet och med anledning av arméchefens förslag om förändringar i underbefälsstaterna vid armén tillstyrker jag vidare, att för nästa budgetår inrättas 200 beställningar för rustmästare i Ao 11. Jag återkommer i det följande till vissa ytterligare förändringar beträffande underbefälsstaterna. I enlighet med de principer som framförts av 1954 års befälsutredning räknar jag slutligen även med att 4 beställningar för sergeant i Ao 11 vid kavalleriet utbytes mot beställningar för 4 förvaltare (i trupptjänst) av vilka 2 i Ao 17 och 2 i Ao 15.

Vid genomförande av de av 1958 och 1959 års riksdagar beslutade omorganisationerna inom försvaret har Kungl. Maj:t bemyndigats att — inom ramen för det fastställda totala antalet beställningar och tjänster för ordinarie personal — vidtaga de jämkningar i personalstaterna för dylik personal som erfordras för genomförande av omorganisationerna. I det föregående har anmälts ett av arméchefen framlagt förslag till personalstater för personal på aktiv stat. De föreslagna omdisponeringarna torde falla inom ramen för de av riksdagen meddelade bemyndigandena. Förslaget upptar omdisponeringar inom truppslag, staber och skolor av 62 beställningar för officer, 67 beställningar för underofficer och 160 beställningar för underbefäl. Härtill kommer omdisponeringar inom personalstaterna för tygtekniska kåren, intendenturkåren och fältläkarkåren.

Med hänsyn till de olägenheter som förorsakas personalen på grund av de pågående omorganisationerna finner jag det angeläget, att beslut om omdisponeringar av beställningarna fattas snarast möjligt. Jag förutsätter, att detta kan meddelas av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens förenämnda bemyndiganden. Jag räknar med att i samband med fastställande av personalförteckningar för nästa budgetår åtminstone preliminär ställning tages till huvuddelen av de av arméchefen framförda förslagen. Enligt min mening bör härvid i första hand det föreliggande behovet av truppbefäl tillgodoses. Försiktighet bör iakttagas, då det gäller att omdisponera beställningar till

arbetsuppgifter i centrala staber och vid utbildningsanstalter. Förflyttningarna får ej heller ha karaktären av lönerogleringar. Härtill kommer att övervägandena rörande försvarets högsta ledning och den högre stabsutbildningen kan påverka behovet av personal vid staber och skolor. Jag har tidigare denna dag i proposition angående befälsordningen vid armén m. m. framlagt förslag bland annat rörande befälsbehovet vid ett normalinfanteriregemente. I det föregående har jag i anslutning härtill föreslagit vissa förändringar i personalstaterna för nästa budgetår. Jag har därvid utgått från att föreliggande behov av ytterligare underofficersbeställningar samt en del av behovet av underbefäl vid infanteriet skall tillgodoses i samband med förbandsrationaliseringarna. Slutlig ställning till de av arméchefen föreslagna omdisponeringarna torde icke kunna tagas förrän resultaten av den förutnämnda delegationens arbete föreligger. Vissa provisoriska placeringar kan därför bli nödvändiga i ett övergångsskede.

Jag anser icke, att den av arméchefen väckta frågan om omvandling av S 2 och Lv 6 till regementen nu bör prövas. Enligt min mening bör dessa enheters slutliga organisation dessförinnan närmare ha utformats.

Jag övergår så till att behandla de av arméchefen m. fl. framförda förslagen till personalförändringar m. m. för nästa budgetår.

1. I anledning av förslag av flygvapenchefen den 10 februari 1959 om förbättrad löneställning för flygstabschefen och eskadercheferna har överbefälhavaren, som tillstyrkt förslaget, förordat, att även löneställningen för motsvarande befattningar inom krigsmakten i övrigt prövas. Med hänsyn härtill har försvarsgrenscheferna framfört härav betingade förslag. Arméchefen har sålunda föreslagit, att arméstabschefen placeras i Bo 5 samt att en allmän översyn av löneställningen för högre militära befattningshavare kommer till stånd. Civilförvaltningen har tillstyrkt en sådan översyn. För egen del kan jag icke biträda förslaget. Jag anser, att frågan om ändrad löneställning för högre militära beställningar bör prövas från fall till fall. Pågående översyn av försvarets högsta ledning m. m. medför emellertid att i många fall ett tillförlitligt bedömningsunderlag saknas. Jag räknar icke med ändrad lönegradsplacering av beställningen för arméstabschef.

I anslutning till yrkande av arméchefen föreslår jag, att en majorsbeställning vid generalstabskåren utbytes mot beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26 eller Ao 24, avsedd för avdelningschef vid central stab eller för stabchef vid militärbefälsstab.

Vidare räknar jag med att för ställföreträdande avdelningschef vid arméstaben tillkommer en beställning för major eller kapten i Ao 24 eller Ao 21 vid generalstabskåren i utbyte mot en kaptensbeställning i Ao 21 vid kåren.

Övriga förslag under denna punkt kan jag icke tillstyrka.

2. För helikopterverksamheten inom armén finnes för närvarande inrättade beställningar vid I 19 för en kapten eller ryttmästare, en kapten, ryttmästare eller löjtnant samt tre fanjunkare eller sergeanter. Därutöver finnes en beställning för tygverkmästare i Ao 16 uppförd på staten för tygtekniska kåren. Jag tillstyrker, att utbyggnaden av organisationen fortsättes. Jag räknar sålunda med att en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26 eller Ao 24 inrättas vid arméstaben. Beställningshavaren bör främst avses för handläggning av organisations- och utbildningsärenden. Vidare bör beställningar tillkomma vid tygtekniska kåren för en arméingenjör i Ae 21, två förste tyghantverkare eller tyghantverkare i Ao 14 eller Ao 12 samt åtta armétekniker i Ao 9. Det synes även erforderligt, att en särskild flygsäkerhetsledning tillkommer vid helikopterskolan i Boden. Jag räknar med att en beställning för trafikledare i Ae 17 tillkommer för ändamålet. Denna beställning bör emellertid ingå i flygvapnets trafikledarorganisation och redovisas vid flygvapnet. Jag återkommer med förslag om tjänstens inrättande vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag.

3. Från och med innevarande budgetår har fyra arvodesbefattningar för signalunderofficer i A: 16 inrättats. Befattningarna har disponerats för I., II., IV. och VI. militärbefälsstaberna. I anslutning till yrkande av chefen för armén föreslår jag, att ytterligare två dylika befattningar tillkommer, avsedda för III. och V. militärbefälsstaberna.

Arméchefens övriga under denna punkt redovisade förslag kan jag icke tillstyrka.

4. Jag anser mig böra biträda förslaget om inrättande av en majorsbeställning i Ao 24, avsedd för mobiliseringsofficer vid Örebro försvarsområdesstab.

Jag räknar vidare med att två tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål tillkommer vid Stockholms försvarsområdesstab, avsedda för telefonväxeln och hemvärnsavdelningen.

Däremot är jag icke beredd tillstyrka övriga under denna punkt anmälda förslag.

5. För chef för artilleri- och ingenjörofficersskolan bör tillkomma en beställning i Bo 1 i utbyte mot befintlig beställning i Ao 26. Jag biträder förslaget, att en för G. Nygell avsedd personlig tjänst för förste kansli-skrivare i Ae 12 inrättas vid fältarbetsskolan från och med nästa budgetår. Den för skolan avsedda arvodesbefattningen för expeditionsunderofficer i A: 16 skall därvid vakanthållas.

I anslutning till yrkande av arméchefen föreslår jag vidare, att vid arméns underofficersskola inrättas en för språklärare avsedd tjänst för adjunkt i Ae 21.

Övriga förslag under denna punkt kan jag icke tillstyrka.

6. I fråga om ingenjörtrupperna, fälttygkåren och intendenturkåren är jag icke beredd att föreslå några förändringar.

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 134) tillstyrkte jag vid anmälan av armétygförvaltningens avlöningsanslag, att en tjänst för byråingenjör i Ae 19 inrättas för vapenavdelningens provskjutningscentral, varvid en beställning för förste tygverkmästare i Ao 17 förutsattes utgå. I enlighet härmed räknar jag under förevarande anslag med att en beställning för förste tygverkmästare i Ao 17 vid tygtekniska kåren indrages.

Från och med innevarande budgetår har tio beställningar för förste armétekniker i Ao 11 inrättats vid tygtekniska kåren (prop. 1959: 152). Jag föreslår nu, att ytterligare 20 dylika beställningar tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för biträdande armétekniker i Ae 8/7. I det föregående under punkten 2 har jag vidare för arméns helikopter verksamhet föreslagit inrättande av beställningar för en arméingenjör i Ae 21, två förste tyghantverkare eller tyghantverkare i Ao 14 eller Ao 12 samt åtta armétekniker i Ao 9. Övriga av arméchefen framförda förslag rörande denna kår är jag icke beredd att tillstyrka.

Beträffande fortifikationskåren är jag icke beredd tillstyrka annan förändring än att jag i anslutning till förslag av statens organisationsnämnd, som verkställt undersökningar rörande stabs- och förvaltningstjänsten vid Gotlands kustartilleriförsvar med Gotlands kustartillerikår, föreslår att en beställning för fanjunkare i Ao 13 inrättas, avsedd för fortifikations- och byggnadsförvaltningens kaserndetalj.

7. I det föregående har jag tillstyrkt, att 200 beställningar för rustmästare i Ao 11 tillkommer från och med nästa budgetår. Jag räknar med att antalet ordinarie och extra ordinarie furirer förblir oförändrat. Antalet beställningar för instruktörsaspirant (teknikeraspirant) beräknar jag i likhet med arméchefen till 600, innebärande en minskning med 100.

Utgående från vad jag sålunda anfört föreslår jag, att kadern av underbefäl och instruktörsaspiranter (teknikeraspiranter) vid armén för nästa budgetår fastställs på sätt framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1959/60	1960/61
Rustmästare	400	600
Överfurirer	2 013	2 013
Furirer	1 815	1 815
Instruktörsaspiranter (teknikeraspiranter)	700	600
Summa	4 928	5 028

8. De under denna punkt framförda förslagen till personal- och tjänsteförändringar kan jag icke tillstyrka.

Jag biträder i huvudsak civilförvaltningens beräkningar angående medelsbehovet för arvoden och ersättningar för veterinärvård och besiktningar m. m. vid vissa förband. Kostnadsminskningen för arvoden för bataljonsveterinärer beräknar jag till 16 000 kronor.

9. De framförda förslagen om ordinariesättning av kanslibiträdestjänster vid arméöverläkarens expedition samt vid I 5 och A 3 kan jag icke tillstyrka.

Jag biträder förslaget om inrättande av en tjänst för biträde för skriv- och kontorsgöromål vid I 7.

I fråga om kontorspersonal i kassatjänst bör i enlighet med civilförvaltningens förslag två tjänster för kontorist i Ao 9 vid A 2 och Lv 5 utbytas mot tjänster för kanslibiträde i Ag 7 respektive Ae 7.

Jag räknar vidare med att en kansliskrivartjänst i Ao 10 vid P 4 och en kontoristtjänst i Ao 9 vid S 1 indrages samt att två biträdestjänster vid I 1 och I 14 omvandlas till halvtidstjänster.

Genom beslut den 5 februari 1960 angående organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid I 20 med K 4 och kavalleriets kadettskola har bland annat föreskrivits, att en tjänst för kansliskrivare i Ao 10 icke må återbesättas vid uppkommande ledighet samt att vikariatslöneförordnande icke må meddelas å tjänsten. Tjänsten, vars innehavare uppehåller högre extra tjänst vid högskolan i Umeå, bör föras på övergångsstat.

I enlighet med principerna för reglerad befordringsgång bör — i likhet med vad som tidigare skett — vissa tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkomma i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Jag tillstyrker även, att ett antal nya tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas för därför formellt kompetenta befattningshavare, vilka enligt civilförvaltningens bestämmande anställts enligt föreskrifterna om reglerad befordringsgång under tid då ordinarie kontorsbiträde uppehåller högre icke-ordinarie tjänst. Jag vill dock erinra om att Kungl. Maj:t den 20 mars 1959 bland annat föreskrivit, att vid förband m. m., som berörs av organisationsförändringar, ledigblivande civila ordinarie tjänster endast må uppehållas på förordnande eller återbesättas med extra tjänsteman. Med hänsyn härtill bör några nya ordinarie kontorsbiträdestjänster icke tillkomma vid förband m. m., som skall indragas eller omorganiseras. Under beaktande härav räknar jag för egen del med att 53 tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 tillkommer inom armén i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål. Härutöver erfordras 12 kontorsbiträdestjänster för tjänstemän, som enligt civilförvaltningens bestämmande anställts i stället för å högre tjänster förordnade biträden. Vidare tillstyrker jag civilförvaltningens förslag, att 16 tjänster för kontorsbiträde, vilka icke beräknas kunna besättas med formellt kompetenta innehavare, ersättes med tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål.

10. Arméchefens förslag om inrättande av tjänster för en skogvaktare i Ae 13 och en vägförman i Ae 12 vid I 4 anser jag mig böra tillstyrka. I första hand bör undersökas om icke lämplig innehavare av dessa tjänster eller någon av dem är att finna bland de personer som måste avflytta på grund av utvidgningen av Prästtomta skjutfält.

Förslaget om ordinariesättning av en tjänst för förrådsförman i Ae 9 vid A 3 kan jag icke biträda.

Mot arméchefens och civilförvaltningens beräkningar av medelsbehovet för lärararvoden, för tillsyn och bevakning av byggnader m. m. samt för avlöning åt indelt manskap har jag i huvudsak intet att erinra.

Jag kan inte tillstyrka arméchefens förslag om minskning av antalet musikaspiranter. Samtidigt vill jag erinra om att medel för ifrågavarande ändamål icke längre avses skola anvisas under förevarande anslag (se avsnittet Förändringar beträffande försvarets musikorganisation).

I anslutning till vad jag föreslagit i det föregående vid anmälan av fråga angående tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. (punkten 6), bör kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid försvarsstaben och inom armén under nästa budgetår bestridas från förevarande anslag. Jag vill erinra om att jag beräknar det för nästa budgetår erforderliga antalet tjänstgöringsmånader till 6 300 för armén och 170 för försvarsstaben. Kostnaderna härför bör bestridas från en särskild under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförd delpost.

Såsom jag förutsatt i det föregående vid anmälan av frågan om förändringar beträffande musikorganisationen inom försvaret bör avlöningskostnaderna för armémusiken icke längre bestridas från förevarande anslag. Avlöningskostnaderna för nämnd personal inom armén beräknas för innevarande budgetår till 7 400 000 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat kan vidare en på övergångsstat uppförd beställning för musikdirektör av 1. graden i Ao 21 vid I 1 indragas.

Kungl. Maj:t har den 5 februari 1960 fastställt organisation av stabs- och förvaltningstjänsten m. m. vid I 20 med K 4 och kavalleriets kadettskola. Härvid har bland annat föreskrivits, att en förvaltare i Ao 15 vid kavalleriet utöver personal som redovisas i en till brevet fogad tablå må bibehållas vid mobiliseringsavdelningen intill den 1 april 1961. Frågan om eventuell disponering av ifrågavarande beställning efter den 1 april 1961 torde få lösas i samband med att ställning tages till arméchefens förslag om omdisponeringar av beställningar med anledning av de pågående fredsorganisatoriska förändringarna.

Medelsbehovet under anslaget påverkas vidare av de under avsnittet Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret redovisade personalförändringar, som beslutats av Kungl. Maj:t.

Med beaktande av vad jag nu anfört i fråga om personalförändringar m. m. vid armén samt med ledning av belastningen på arméns avlöningsanslag under förfluten del av innevarande budgetår och med hänsyn till merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar, tjänstetidsbefordran m. m. beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1960/61 sålunda.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 134 800 000 (— 2 000 000) kronor;

Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar 7 500 000 (\pm 0) kronor;

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 1 700 000 (\pm 0) kronor;

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 63 750 000 (+ 900 000) kronor;

Rörligt tillägg 36 850 000 (+ 5 050 000) kronor;

Kompensation för höjda folkpensionsavgifter 3 950 000 (+ 2 550 000) kronor;

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift 2 400 000 (\pm 0) kronor;

Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola 150 000 (\pm 0) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till 246 000 000 (+ 6 500 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för armén samt de övriga åtgärder, som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av arméns personalförteckningar för budgetåret 1959/60;

c) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	134 800 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	7 500 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 700 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	63 750 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	36 850 000

6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	3 950 000
	<u>Summa kronor 248 550 000</u>

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift ...	2 400 000
2. Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola	150 000
	<u>Nettoutgift kronor 246 000 000</u>

d) till *Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 246 000 000 kronor.

[8] **Armén: Avlöningar till personal å reservstat**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	1 900 000	1 668 030
1959/60 (statsliggaren s. 202)	1 650 000	
1960/61 (förslag)	1 600 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 36) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* beräkna ett förslagsanslag av 1 700 000 kronor.

Nuvarande organisation av försvarets reservstater fastställdes vid 1954 års riksdag (prop. 110; SU 320; rskr. 134).

Arméns reservstat skall enligt 1954 års beslut omfatta beställningar för 15 överstelöjtnanter, 80 majorer, 40 kaptener samt 50 fanjunkare (styckjunkare). Den 1 april 1959 var antalet på reservstat anställda officerare 111.

Försvarets civilförvaltning föreslår, att förevarande anslag för nästa budgetår uppföres med 1 670 000 kronor. Ämbetsverket räknar därvid med bifall till ett av arméchefen i dennes militärorganisatoriska underlag för budgetåret 1960/61 framfört förslag att övergångsvis utbyta 7 beställningar för major mot beställningar för kaptän. Som motiv för förslaget anföres främst att dess genomförande antages underlätta de personalproblem som aktualiseras i samband med beslutade fredsorganisatoriska förändringar inom armén.

Departementschefen

I annat sammanhang denna dag anmäler jag proposition rörande befälsordningen vid armén. Av den redogörelse som där lämnas fram-

går att ett bibehållande av reservstatsinstitutionen för infanteriets och kavalleriets del icke är erforderligt ur krigsorganisatoriska synpunkter. Detta förutsätter dock beträffande officerare en viss ökning av antalet beställningar vid utbildningsanstalter, staber m. m. Reservstaten föreslås dock skola bibehållas i syfte att underlätta genomförandet av organisatoriska förändringar. Det krigsorganisatoriska behovet av reservstat för övriga truppslag kan inte bedömas förrän dessa genomräknats under ledning av den särskilda delegation som förutsatts skola tillkomma.

Det av arméchefen framförda förslaget om utbyte övergångsvis ifråga om vissa officersbeställningar på reservstat står i principiell överensstämmelse med 1954 års befälsutrednings motivering för dess förslag om reservstatsinstitutets bibehållande. Det krigsorganisatoriska behovet är emellertid icke fixerat. Med hänsyn härtill är jag icke beredd tillstyrka arméchefens förslag.

På de skäl som redovisats i det föregående bör för infanteriet och kavalleriet i dag utnyttjade underofficersbeställningar å reservstat (enligt uppgift 24 fanjunkare) vid ledigblivande icke återbesättas. Officersbeställningarna för samma truppslag är i dagens läge behövliga. När det gäller övriga beställningar å reservstat bör, i avvaktan på resultatet av den förutsatta genomräkningen av behovet, återhållsamhet iakttagas vid rekryteringen.

Med hänsyn till vad i det föregående föreslagits torde medelsbehovet för nästa budgetår bli något lägre än som preliminärt beräknats. Jag föreslår, att anslaget upptages till 1 600 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Armén: Avlöningar till personal å reservstat* för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kronor.

[9] **Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.**

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	86 800 000	89 456 876
1959/60 (statsliggaren s. 233)	90 650 000	
1960/61 (förslag)	93 000 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 69) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 beräkna ett förslagsanslag av 93 500 000 kronor.

Beträffande de grunder som tillämpas vid beräkningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag får jag hänvisa till vad jag anfört därom i det föregående vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén.

Yrkanden

Försvarets civilförvaltning (skr. ¹⁷/₈ och ¹⁶/₁₀ 1959 samt yttr. ²/₁₀ 1959 och ²²/₁ 1960) föreslår i anslutning till yrkanden av chefen för marinen m. fl. vissa personalförändringar m. m. vid marinen.

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Personalförändringar beträffande marinledningen			
a) <i>marinstaben</i>			
Chef för marinstaben Bo 4 med av- löningsförstärkning — Bo 5		—	
Sektionschef Bo 3 (sektion II) — Bo 4		—	
1 kansliskrivare Ao 10 — förste kansliskrivare Ao 12		—	
1 kontorist Ae 9 — Ao 9		—	
4 fotografer Ae 9 — förste fotografer Ae 11		—	
2 tekniska biträden Ae 5 — Ae 7 ...	2 238		
1 tekniskt biträde Ae 7 utgår			11 300
b) <i>marinförvaltningen</i>			
1 marindirektör av 2. graden Ao 24 — marindirektör av 1. graden Ao 26, 1 marindirektör av 2. graden Ao 24, 1 mariningenjör av 2. gra- den Ao 21		—	
2 mariningenjörer av 1. graden Ao 23 med vikariatslöneförordnanden i lönegrad A 24 — marindirektörer av 2. graden Ao 24		—	
1 marindirektör av 1. graden Ao 26		—	
c) <i>chefen för flottans underoffice- rare, underbefäl och meniga</i>			
1 kommandör Bo 3 — Bo 4		—	— 9 062
2. Marinens helikopterorganisation			
1 förvaltare Ao 15 (erhålles genom omdisponering)		—	
1 kapten Ao 21	22 229		

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
2 flaggunderofficerare Ao 13	28 622		
3 överfurirer Ao 9	34 656		
1 trafikledare Ae 17	18 153		
1 tekniskt biträde Ae 7	10 691		+ 114 351
<hr/>			
3. Central personalregistrering vid kustartilleriet			
1 kapten Ao 21 — major Ao 24	—		
3 kapteners Ao 21 omdisponeras	—		
1 förvaltare Ao 15 — Ao 17	—		
1 kontorist Ae 9	—		
1 kanslibiträde Ae 7	—		± 0
<hr/>			
4. Förändringar i övrigt beträffande militär personal			
a) <i>sjökrigshögskolan</i>			
1 kommendörkapten av 2. graden/ major Ao 24 eller kapten Ao 21 — kommendörkapten av 1. gra- den/överstelöjtnant Ao 26 eller kommendörkapten av 2. graden/ major Ao 24	3 427		
b) <i>flottan</i>			
1 kommendörkapten av 1. graden Ao 26 utgår		29 524	
1 kommendörkapten av 1. graden Ao 26 — vikariatslöneförord- nande i lönegrad B 1	—		
2 förvaltare Ao 17 — Ao 19	—		
4 flaggunderofficerare Ao 13 — vi- kariatslöneförordnanden i löne- grad A 17 (under tjänstgöring å sjömättningsfartyg)	—		
1 förvaltare Ao 15 och 2 flaggun- derofficerare Ao 13 överföres till marinförvaltningen		45 538	
1 förvaltare Ao 17 (uppbördsma- skinist å »Göta Lejon») omdis- poneras (civilförvaltningen: be- ställningen vakantsättes)		18 153	

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1 förvaltare Ao 15 (uppbördselektriker å »Öland») omdisponeras (civilförvaltningen: beställningen utgår)		16 284	
1 vikariatslöneförordnande i lönegrad A 15 — förvaltare Ao 15 ...	—		
3 underofficerare på särskild stat Ao 13/11 utgår		41 628	
6 flaggunderofficerare Ao 13 (civilförvaltningen: 8 beställningar utgår)		117 016	
6 underofficerare av 2. graden Ao 11 utgår och 7 beställningar vakanthålles (civilförvaltningen: 41 beställningar utgår och 7 vakanthålles)		630 048	
47 högbåtsmän Ao 9 — förste högbåtsmän Ao 11	61 194		
14 högbåtsmän Ao 9 utgår		165 536	
35 furirer Ae 8/7 utgår		383 845	
183 furirsaspiranter Af 5/4 utgår ...		1 715 723	
33 meniga Eh 1 utgår		128 502	

c) *kustartilleriet*

1 försvarsområdesbefälhavare för Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden, tillika chef för Göteborgs kustartilleriförsvar Bo 4	—		
1 chef för marinkommando Nord, tillika chef för Hemsö kustartilleriförsvar och Härnösands kustartillerikår Bo 1 — Bo 3 ...	—		
2 överstelöjtnanter Ao 26 — vikariatslöneförordnanden i lönegrad B 1	—		
1 major Ao 24	—		
2 kaptener Ao 21	—		
5 förvaltare Ao 17 — Ao 19	—		
3 flaggunderofficerare Ao 13 — förvaltare Ao 15	4 983		

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1 flaggunderofficer Ao 13 — för- valtare Ao 15		—	
10 överfurirer Ao 9 — flaggfurirer Ao 11	12 680		
10 överfurirer Ao 9	115 520		
10 furirer Ae 8/7 utgår		107 160	— 3 201 153
<hr/>			
5. Förändringar i övrigt beträffande mariningenjörkåren			
1 marindirektör av 1. graden Ao 26	30 132		
7 mariningenjörer Ao 19 — Ao 21	16 163		
11 mariningenjörer Ao 19	222 420		
7 mariningenjörer i reglerad be- fordringsgång	91 882		+ 360 597
<hr/>			
6. Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal			
3 förste marinläkare Ao 24 — Ao 25		—	
1 marinläkare av 1. graden Ao 23 — Ao 24		—	
1 marinläkare av 1. graden Ao 19 — Ao 21		—	
1 marinläkare av 2. graden (arvode) utgår		—	
1 marinläkare av 1. graden Ao 23 omdisponeras		—	
1 instruktionssköterska Ag 14/12 överföres till sjukvårdsstyrelsen och ordinariesättes		13 870	
1 översköterska Ae 9 utgår		11 144	
1 sjukvårdsbiträde Ae 2/3 omdisponeras		—	— 25 014
<hr/>			
7. Personalförändringar i övrigt vid marinkommandostaber m. m.			

Marinkommando Ost

Marinkommandostaben

1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9	—
--	---

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
<i>Berga örlogsskolor</i>			
1 adjunkt Ae 23 omdisponeras		25 106	
1 adjunkt Ae 21 vakanthålles		22 529	
1 förrådsman Ae 7 — förrådsför- man Ae 9	—		
<i>Sjökrigsskolan</i>			
3 vaktmän Ag 8 — Ae 8	—		
Marinkommando Syd			
<i>Marinkommandostaben</i>			
1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9	—		
<i>Karlskrona försvarsområde och Blekinge kustartilleriförsvar</i>			
1 linjeförman Ae 12	13 084		
<i>Karlskrona örlogsskolor</i>			
1 adjunkt Ae 23 (genom omdispo- nering)	24 398		
Marinkommando Väst			
<i>Marinkommandostaben m. m.</i>			
1 kanslibiträde Ae 7 — kontorist Ae 9	—		
1 kanslibiträde Ae 7 — Ao 7	—		
<i>Göteborgs örlogsvarv</i>			
1 reparatör Ae 9 (civilförvalt- ningen: Ag 8)	11 243		
24 biträden för skriv- och kontors- göromål — kontorsbiträden Ao 5	—		
2 kontorsbiträden Ao 5 — biträden för skriv- och kontorsgöromål ...	—		
2 kontorsbiträden Ao 5	—		+ 1 090
8. Förändringar i övrigt			
3 löjtnanter Ae 13	43 881		
6 fänrikar Ae 11	78 756		

Marinchefens m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
Tillsynsmän vid befästningar	15 000		
Marinens kustbevakning	1 900		
Höjning av vissa arvoden	1 775		
Timarvoden till lärare och föreläsare vid marinens fasta utbildningsan- stalter och skolor	125 000		
Utbildningsarvoden	—		
Civila timplärare för underbefälsut- bildning		111 000	+ 155 312
<hr/>			
9. Omräkning m. m.			
Lönegradsuppflyttningar m. m. jäm- likt prop. 1959: 152	119 242		
Tjänstetidsbefordran		40 406	
Vikariatslöneförordnanden för löjt- nanter m. fl.	535		
1959 års lönehöjning	2 183 000		
Kompensation för höjda folkpen- sionsavgifter	975 000		
Avlöningar till viss personal i verk- stadsdrift		4 000	
Ersättning för avlöningsskostnader på statens isbrytarfartyg		200 000	
Omräkning i övrigt	508		+ 3 033 879
<hr/>			

Motiv

Chefen för marinen framhåller, att förevarande militärorganisatoriska underlag för personalförändringar vid marinen under budgetåret 1960/61 uppgjorts i anslutning till marinplan 60, vilken framlades med särskild skrivelse den 11 maj 1959. En redogörelse för marinplan 60 har lämnats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 8 ff). Marinchefen erinrar om att det vid redovisningen i marinplanen av gjorda personalberäkningar anförts, att — med hänsyn till pågående och förestående organisationsundersökningar samt till utredningar som pågår eller måste komma till stånd vid ett godtagande av marinplanen — möjligheter icke förelegat att i detalj ange behovet av personal av olika kategorier under de år marinplanen omfattar och att modifieringar av redovisade personalbehov kan bli erforderliga. I marinplanen har behoven av civil personal icke redovisats. Beträffande den civilmilitära personalen, som bland annat med hänsyn till pågående utredningar rörande dels örlogsvarvens organisation, dels marinens tek-

niska personal under många år icke undergått några förändringar, har i marinplanen angivits, att personalberäkningarna måste modifieras när utredningarna avslutats. Trots pågående utredning framlägger marinchefen nu beträffande mariningenjörkåren vissa förslag som bedömts särskilt angelägna. Behovet av militär personal har i marinplanen redovisats för år 1967. De som möjliga bedömda reduceringarna av vissa personalstater och utökningarna av vissa andra måste enligt marinchefen genomföras successivt med hänsyn dels till organisationens successiva förändring, dels till befintlig personal.

Chefen för marinen har utarbetat föreliggande militärorganisatoriska underlag med utgångspunkt i att avgivna förslag rörande bland annat ändrad organisation av Karlskronaskolorna (numera Karlskrona örlogsskolor), intendentur- och sjukvårdsförvaltningarna vid marinkommando Syd och marinstabens expeditionstjänst genomföres. Marinchefen erinrar vidare om att ny fredsorganisation vid kustartilleriet fastställdes genom generalorder den 22 maj 1959.

Såvitt angår de av marinchefens förslag som har direkt samband med marinplan 60 har civilförvaltningen utgått från att denna plan, i allt fall till sina huvudgrunder, skall komma att bilda underlag för marinens personalorganisation.

1. *Personalförändringar beträffande marinledningen.* a) *Marinstaben.* Chefen för marinen föreslår — under erinran om att han föregående år uttalat, att en allmän översyn av löneställningen för högre militära beställningar borde komma till stånd — att beställningen för chef för marinstaben i Bo 4 och den beställning för sektionschef vid marinstaben i Bo 3 som är avsedd för chefen för sektion II vid staben uppflyttas till lönegrad Bo 5 respektive Bo 4. Till chefen för marinstaben utgår för närvarande avlöningsförstärkning med belopp motsvarande i huvudsak skillnaden mellan lönen i Bo 4 och Bo 5. I avvaktan på att en översyn av löneställningen för vissa högre chefstjänster kommer till stånd (jfr i det föregående under arméns motsvarande anslag) räknar civilförvaltningen icke nu med någon förändring av ifrågakvarande chefers löneställning.

Civilförvaltningen avstyrker alltjämt marinchefens ånyo framförda förslag om uppflyttning av en tjänst för kansliskrivare i Ao 10, avsedd för registrator vid signaltjänstavdelningens kryptodetalj, till förste kansliskrivare i Ao 12 (prop. 1959: 110, s. 95).

Marinchefen föreslår, att den för marinstabschefens sekreterare avsedda kontoristtjänsten i Ae 9, vilken inrättades år 1944, ordinariesättes. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

Vid marinstabens fotodetalj finns tre fotografer i Ae 9 och vid stabens tryckeri en fotograf i samma lönegrad. Enligt marinchefen är arbetsuppgifterna för dessa fotografer lika eller jämförliga med de arbetsuppgifter som i propositionen 1959: 152 angivits för förste fotograf i A 11. Civilför-

valtningen, som erinrar om att vid armétygförvaltningen innevarande budgetår tillkommit en fotograf i Ae 9 med arbetsuppgifter av samma slag som åvilar fotografen vid marinstabens tryckeri, anser sig med hänsyn härtill icke kunna tillstyrka någon förändring i löneställningen för sistnämnde fotograf. Ämbetsverket räknar icke heller med föreslagen uppflyttning av fotograferna vid fotodetaljen.

Marinchefen återkommer till tidigare framfört förslag om uppflyttning av två tekniska biträden i Ae 5, avsedda för marinstabens tryckeri, till Ae 7 (jfr prop. 1958: 110, s. 370). Civildförvaltningen tillstyrker förslaget.

Marinchefen, som avser vidtaga viss omläggning av filmdistributionen inom marinen (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 247), föreslår, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 utgår. Civildförvaltningen räknar med att tjänsten indrages från och med nästa budgetår.

b) *Marinförvaltningen*. Förslagen att omvandla en beställning för marindirektör av 2. graden i Ao 24 till beställning för marindirektör av 1. graden i Ao 26 samt inrätta beställningar för en marindirektör av 2. graden i Ao 24 och en mariningenjör av 2. graden i Ao 21 har redovisats i årets statsverksproposition vid behandlingen av marinförvaltningens avlöningsanslag (bil. 6, s. 148 ff).

Civildförvaltningen kan icke biträda marinchefens förslag att två beställningar för mariningenjör av 1. graden i Ao 23 med vikariatslöneförordnanden i lönegrad Ao 24 omvandlas till beställningar för marindirektör av 2. graden i Ao 24.

Marinchefen har, i syfte att reglera viss personalfråga, föreslagit, att en beställning för marindirektör av 1. graden i Ao 26 (specialingenjör) tillkommer. Civildförvaltningen anser sig icke nu böra räkna med att ifrågasvarande beställning inrättas.

c) *Chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga*. Chefen för marinen föreslår ånyo, att en beställning för kommandör i Bo 4, avsedd för chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga, tillkommer i utbyte mot nuvarande kommandörsbeställning i Bo 3 (jfr prop. 1959: 110, s. 95 ff). Civildförvaltningen anser alltjämt att förevarande löneställningsfråga bör prövas i ett större sammanhang.

2. *Marinens helikopterorganisation*. Chefen för marinen har i marinplan 60 anmält behov av en förvaltare för helikopterorganisationen. Detta behov bör enligt marinchefen tillgodoses i samband med att en förvaltare i sjötjänstbefattning under nästa budgetår ersättes med icke högskoleutbildad mariningenjör — mariningenjör (L). Marinchefen föreslår därför, att en förvaltarbeställning i Ao 15, som nu avses för uppördselektriker på jagaren Kalmar, får utnyttjas för befattning såsom chef för kontrollgrupp, tillika lärare vid mekanikerskola vid helikopterförband.

Marinchefen föreslår härjämte — med förmålan att viss del av helikopterorganisationen enligt marinplanen skall framväxa till 1967 och att

behovet av personal ur kustartilleriet upptager bland annat 9 officerare, 10 underofficerare samt 20 underbefäl — att för nästa budgetår skall tillkomma en kapten i Ao 21, 2 flaggunderofficerare i Ao 13 och 3 överfurirer i Ao 9.

Marinchefen framhåller vidare, att för regleringen av den omfattande flygtrafiken vid och omkring helikopterbasen vid Berga, vilken beräknas kunna tagas i bruk under nästa budgetår, erfordras en flygsäkerhetsledning, uppbyggd i princip på samma sätt som vid flygvapnets baser. Flygsäkerheten anses kräva såväl kontinuerlig kontroll av helikoptertrafiken kring fältet som uppföljning av de helikoptrar som opererar till sjöss. Närheten till Södertörns flygflottilj nödvändiggör därjämte en långtgående samordning av luftrörelserna vid de båda baserna. För att de elementära flygsäkerhetskraven skall kunna tillgodoses och viss beredskap kunna hållas beräknas behov föreligga av två trafikledare vid Bergabasen. För nästa budgetår föreslår marinchefen, att en trafikledare i Ae 17 tillkommer. Då väderleksstationen vid marinkommando Ost genom tillkomsten av helikopterdivisionen vid Berga får väsentligt ökade arbetsuppgifter föreslås slutligen, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 tillkommer från och med nästa budgetår.

Civilförvaltningen erinrar om att enligt statsmakternas tidigare ställningstagande till personalbehovet för helikoptertjänsten nya beställningar icke skulle tillkomma för ändamålet (jfr prop. 1958: 110, s. 386). Då emellertid chefen för marinen genom marinplanen redovisat personalbehovet för helikopterorganisationen räknar ämbetsverket med att denna organisation i huvudsak utbygges enligt marinchefens förslag. Civilförvaltningen räknar sålunda med bifall till förslagen om dels omdisponering av en förvaltarbeställning i Ao 15 vid flottan, dels inrättande av beställningar för en kapten i Ao 21, 2 flaggunderofficerare i Ao 13 samt 3 överfurirer i Ao 9 vid kustartilleriet och tjänster för en trafikledare i Ae 17 och ett tekniskt biträde i Ae 7.

3. *Central personalregistrering vid kustartilleriet.* I chefens för marinen förslag den 28 februari 1958 angående vissa rationaliseringar inom marinen aktualiserades frågan om central personalregistrering vid kustartilleriet. Det förutsattes därvid, att en sådan rationalisering snarast genomfördes. För egen del hade jag intet att erinra häremot (jfr prop. 1958: 110, s. 80 o. 106).

I särskild skrivelse den 30 november 1959 har chefen för marinen framlagt förslag angående central personalregistrering vid kustartilleriet. Förslaget bygger på en av inspektören för kustartilleriet gjord utredning i ämnet. Över denna utredning har yttranden inhämtats från försvarets civilförvaltning, centrala värnpliktsbyrån, statens organisationsnämnd och kommittén för maskinell databehandling. Jag torde här få redogöra för huvuddragen av marinchefens förslag.

Marinchefen konstaterar, att fördelen av en sammandragen personalorganisation blir alltmer påtaglig för kustartilleriet, då med begränsade personalresurser skall tillgodoses behov av personal med vittgående specialisering. Med hänsyn till de erfarenheter som numera vunnits vid flottans truppregister finner marinchefen en övergång till hålkortsmässig registrering vara en förutsättning för genomförande av en central personalregistrering. Marinchefen erinrar om att han tidigare förutsatt, att den för centrala värnpliktsbyrån och flottan gemensamma maskinutrustningen skulle kunna utnyttjas även för kustartilleriet. Det har nu emellertid visat sig, att en ny maskintyp (cardatype) är bäst lämpad för personalregistrering av här ifrågakommande art och omfattning. För maskinbehovets tillgodoseende föreslår marinchefen, att det centrala registret tills vidare skall repliera på civilförvaltningens hålkortsanläggning. Civilförvaltningen, som för vissa försök har behov av en cardatypeanläggning, anses kunna utan personalförstärkning ombesörja den maskinella tjänsten för kustartilleriets del (jfr prop. 1960: 1, bil. 6, s. 109 f.).

Vid en centraliserad personalregistrering erfordras dels en central huvudorganisation, dels lokala organ vid truppförbanden. Chefen för marinen föreslår, att vid kustartilleriinspektionen inrättas en ny avdelning, krigsorganisationsavdelning med truppregister. Vid vederbörande truppförbands stab föreslås en mobiliseringsdetalj tillkomma, varvid nuvarande personalavdelningar utgår. Lokalbehovet för den centrala organisationen kan i huvudsak tillgodoses inom ämbetsbyggnaden Tre Vapen på Ladugårdsgårde genom att kustartilleriets skjutskola flyttas. Provisoriska lokaler för skjutskolan kan tills vidare avses i byggnader som marinen disponerar på Lidingö.

Chefen för marinen understryker angelägenheten av att omläggning av personalregistreringen sker under 1960 med hänsyn till vissa pensionsavgångar samt repetitionsövningarnas ringa omfattning detta år.

För att tillgodose personalbehovet för den centrala organisationen vid kustartilleriinspektionen och de lokala organisationerna vid truppförbanden erfordras enligt marinchefen vissa förändringar i förhållande till nuvarande personalorganisation. Förändringarna har sammanfattats i följande tablå, vilken också visar grunddragen av den föreslagna organisationen.

Beträffande erforderliga personella förändringar anför marinchefen i huvudsak följande.

Chefen för krigsorganisationsavdelningen med truppregister bör med hänsyn till arbetsuppgifter och ansvar vara regementsofficer. En beställning för major i Ao 24 bör därför tillkomma från och med nästa budgetår i utbyte mot en kaptensbeställning i Ao 21.

De tre kaptensbeställningar som friställes genom förevarande omorganisationsförslag bör omdisponeras till annan tjänst under budgetåret 1960/61. Marinchefen hänvisar i detta hänseende till att enligt tidigare redovisad

Beställning/tjänst	Föreslagen personalorganisation											Förändringar i förhållande till nuvarande organisation		
	Centralorganet							Lokalorganen						
	Avdelningschef	Krisorganisationsdetalj	Truppregister				Summa	KA 1	KA 2	KA 3	KA 4		KA 5	Summa
			Chef	Registerdetalj	Mobiliseringsdetalj	Fredsdetalj								
Major Ao 24	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	+ 1
Kapten Ao 21	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	— 4
Förvaltare Ao 17	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	+ 1
Förvaltare Ao 15	—	1	—	—	1	—	2	1	1	—	—	—	—	— 1
Flaggunderofficer Ao 13	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1	2	3	+ 1
Kontorist A 9	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	+ 1
Kanslibitråde A 7	—	—	—	1	1	1	3	1	1	—	1	—	3	+ 1
Kontorsbiträde Ao 5/ biträde för skriv- och kontorsgöromål ..	—	—	—	4	1	1	6	1	1	1	1	1	5	— 11
(Värnpliktig).....	—	1	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	— 1

beräkning rörande personalbehovet för kustartilleriets utbildningsorganisation (jfr prop. 1959: 110, s. 88) erfordras sex nya beställningar för kapten.

Med hänsyn till arbetsuppgifterna och ansvaret bör chefen för truppregistrets registerdetalj vara förvaltare i Ao 17. En dylik beställning föreslås tillkomma från och med nästa budgetår i utbyte mot en beställning för förvaltare i Ao 15.

Utöver befintliga beställningar erfordras en flaggunderofficersbeställning i Ao 13 för chefen för truppregistrets fredsdetalj. Med hänsyn till att organisationsundersökningarna vid Gotlands och Hemsö kustartilleriförsvär kan medföra minskning av kustartilleriets underofficerskår begäres icke nu någon ny beställning.

Vid registerdetaljen erfordras ett kvalificerat biträde för beredning av ärenden och ledande av tjänsten. En tjänst för kontorist föreslås därför tillkomma från och med budgetåret 1960/61.

Vid truppregistret erfordras tre kanslibiträdestjänster, vilket innebär, att en ny dylik tjänst måste inrättas. Tjänsten föreslås tillkomma från och med nästa budgetår.

Den föreslagna organisationen innebär, att 11 tjänster för kontorsbiträde (biträde för skriv- och kontorsgöromål) kan utgå. Tjänsterna erfordras emellertid under omlägningsperioden. Förslag om indragning avses därför skola framläggas vid en senare tidpunkt.

De myndigheter som yttrat sig över förslaget om central personalregistrering vid kustartilleriet har i allt väsentligt tillstyrkt en organisation i enlighet med marinchefens nyss redovisade förslag. Beträffande personalbehovet har civilförvaltningen framhållit svårigheterna att nu — i avvaktan på den slutliga lösningen av personalorganisationen för personalredovis-

ningen vid flottan — taga definitiv ställning. Civilförvaltningen föreslår, att medgivande utverkas att med anlåtande av medel avsedda för avlönande av personal som vid förslaget genomförande blir övertalig meddela förordnanden med vikariatslön till Ao 24 och Ao 17 för en kapten respektive en förvaltare.

4. *Förändringar i övrigt beträffande militär personal.* a) *Sjökrigshögskolan.* Chefen för marinen har upprepat tidigare framfört förslag (prop. 1959: 110, s. 97) att utbyta en beställning för kommendörkapten av 2. graden/major i Ao 24 eller kapten i Ao 21, avsedd för lärare i stabstjänst, mot beställning för kommendörkapten av 1. graden/överstelöjtnant i Ao 26 eller kommendörkapten av 2. graden/major i Ao 24. Civilförvaltningen biträder alltjämt förslaget.

b) *Flottan.* I marinplanen har chefen för marinen räknat med ett behov av 21 beställningar för kommendörkapten av 1. graden vid flottan. För närvarande finns 23 beställningar. Med hänsyn till den takt i vilken marinplanen beräknas kunna genomföras kan enligt marinchefen en dylik beställning utgå från och med budgetåret 1960/61. Civilförvaltningen har räknat med att en beställning för kommendörkapten av 1. graden i Ao 26 indrages.

Marinchefen har föreslagit, att chefen för vapenavdelningen vid Stockholms örlogsvarv (kommendörkapten av 1. graden i Ao 26) erhåller förordnande att bestrida göromål som eljest ankommer på beställningshavare i lönegrad B 1. I avvaktan på en allmän översyn av löneställningen för högre chefstjänster anser civilförvaltningen, att några nya beställningar i lönegrad Bo 1 eller vikariatslöner i nämnda lönegrad icke bör inrättas.

Beträffande anpassningen av antalet underofficerare och underbefäl till i marinplanen angivet behov anför marinchefen följande.

Marinplanen förutsätter relativt betydande minskningar av antalet underofficerare och underbefäl. Bland underofficerarna påverkas behovet av förvaltare även därigenom att mariningenjörer (L) successivt ökar i antal. Vid övervägande om hur minskningarna skall genomföras måste avsevärd hänsyn tagas till antalet befintliga beställningshavare och till befordringsmöjligheterna för dessa. Marinplanen innebär att fartygsbeståndet successivt kommer att ändras till sin sammansättning och därmed ändras även såväl antal av som behov av yrkestillhörighet för underofficerare, underbefäl och meniga med krav på bland annat omskolning.

I vissa fall är vakanserna i befintliga stater så stora, att det ligger nära till hands att överväga en direkt nedgång till det antal som upptages i marinplanen för budgetåret 1966/67. Mot detta talar — förutom att staterna då inte kommer att svara mot de behov som betingas av det aktuella fartygsbeståndet — väsentligen två skäl, nämligen dels att det är psykologiskt mycket olämpligt att bibringa den berörda personalen den uppfattningen att dess anställnings- och befordringsmöjligheter skulle komma att riskeras eller försämrats, dels att det är svårt att nu med säkerhet överblicka det kommande behovet av beställningar. Vid övervägande av problemet har jag kommit till den uppfattningen, att staterna för underoffi-

cerare och underbefäl bör minskas successivt och någorlunda jämnt under den tid marinplanen omfattar. Vad beträffar furirsaspiranter och meniga synes dock minskningen böra ske i hastigare takt.

Chefen för marinen föreslår dels att två beställningar i Ao 17, avsedda för förvaltare vid marinstabens organisationsavdelning och uppborrdsmaskinist på isbrytaren Oden, utbytes mot beställningar i Ao 19, dels att vikariatslöneförordnanden i lönegrad A 17 meddelas underofficerare ur flottan i befattningar såsom fartygschefer på sjömätningarfartygen Ejdern, Nils Strömerona, Tärnan och Peter Gedda. Civilförvaltningen anser att dessa förslag bör behandlas i annan ordning.

Marinchefens förslag att överföra beställningar för en förvaltare i Ao 15 och två flaggunderofficerare i Ao 13 till marinförvaltningen har behandlats i årets statsverksproposition (jfr bil. 6, s. 150 o. 152).

Marinchefen anför, att en icke högskoleutbildad mariningenjör — mariningenjör (L) — under nästa budgetår beräknas bli disponibel för befattningen såsom maskiningenjör på kryssaren Göta Lejon, varvid en förvaltarbeställning i Ao 17 frigöres. Förvaltarbeställningen föreslås i stället skola utnyttjas vid fartygsavdelningen å Stockholms örlogsvarv (maskinsektionens ångpannedetalj). En tjänst för ingenjör i Ae 17 (sakanslag) vid örlogsvarvet bör därvid utgå. Civilförvaltningen anser ställning icke nu böra tagas till föreslagen omdisposition. Föreskrift bör i stället meddelas att förvaltarbeställningen vid första ledigblivande skall vakanthållas.

Med hänsyn till att verksamheten utökats bör enligt marinchefen uppborrdsmannen vid proviantförrådet vid marinkommando Väst (för närvarande flaggunderofficer i Ao 13) vara förvaltare i Ao 15. Marinchefen föreslår därför, att en för uppborrdselektriker på jagaren Öland avsedd förvaltarbeställning i Ao 15, vars innehavare avgår med pension den 1 oktober 1960 och därvid ersättes med mariningenjör (L), omdisponeras till ifrågavarande befattning vid marinkommando Väst. Civilförvaltningen anser, att ytterligare erfarenheter rörande verksamheten vid nyssnämnda proviantförråd bör avvaktas innan ställning tages till frågan om förvaltarbeställning bör avses för förrådet och räknar därför icke nu med bifall till förslaget. Förvaltarbeställningen bör enligt ämbetsverket indragas.

Civilförvaltningen tillstyrker alltjämt marinchefens upprepade förslag att en befintlig förvaltarbeställning i Ao 15, som nu tills vidare avses för fartygschef på tender att uppehållas endast på förordnande, får tillsättas (prop. 1959: 110, s. 98).

I anslutning till förslag om fortsatt utbyggnad av mariningenjörkåren med den av 1955 års riksdag beslutade nya mariningenjörkategorien — mariningenjörer (L) — med 11 mariningenjörer i Ao 19 och 7 mariningenjörer i reglerad befordringsgång (jfr p. 5 i det följande) föreslår marinchefen att dels två förvaltarbeställningar i Ao 15, avsedda för uppborrdselektriker på jagarna Öland och Kalmar, omdisponeras (jfr i det föregående), dels en

beställning för underofficer på särskild stat indrages, *dels ock* sju beställningar för underofficer av 2. graden vakanthålles. I anslutning härtill har marinchefen anfört, att av de 18 underofficerare vid flottan som under budgetåret 1960/61 beräknas bli utexaminerade från sjökrigsskolan efter avslutad ingenjörsutbildning två är förvaltare i Ao 15, nio flaggunderofficerare i Ao 13 (varav en på särskild stat för övertaliga underofficerare) och sju underofficerare av 2. graden i Ao 11. Marinchefen erinrar om att enligt hittills tillämpade principer (jfr prop. 1958:110, s. 388) har för varje tillsatt beställning för mariningenjör i Ao 19 en beställning för underofficer utgått och för varje tillsatt beställning för mariningenjör i befordringgång en underofficersbeställning vakanthållits. Sedan i marinplanen numera behovet i organisationen av såväl mariningenjörer (L) som underofficerare redovisats bör, enligt marinchefen, en sådan princip icke längre följas. Marinchefen har således räknat med att $(18-2-1-7=)$ 8 beställningar för mariningenjör skall tillkomma utan indragning, omdisponering eller vakanthållning av underofficersbeställningar.

Bland annat med hänsyn till den övertaliga staten anser civilförvaltningen det befogat att — i vart fall under ytterligare några år — räkna med minskningar och vakantsättningar inom underofficerskadern till följd av utbyggnad av den nya mariningenjörskategorien efter i huvudsak samma principer som hittills. Sålunda bör enligt ämbetsverket 9 beställningar för flaggunderofficer, av vilka en på särskild stat, indragas och — såsom marinchefen föreslagit — sju beställningar för underofficer av 2. graden vakanthållas. Som redovisats i det föregående har civilförvaltningen räknat med att av de två för uppbördselektriker å jagarna Öland och Kalmar avsedda förvaltarbeställningarna i Ao 15 en skall indragas och en omdisponeras.

Marinchefen har räknat med att sammanlagt tre beställningar i Ao 13/11 för underofficerare på särskild stat för övertaliga underofficerare kan indragas från och med nästa budgetår. Av dessa innehas en, såsom förut nämnts, av blivande mariningenjör (L). Civilförvaltningen har biträtt förslaget.

Enligt marinchefen erfordras för nästa budgetår 413 beställningar för flaggunderofficerare i Ao 13. För innevarande budgetår utgör antalet dylika beställningar 409. Då av dessa två föreslagits skola överföras till marinförvaltningen, innebär marinchefens förslag tillkomst av sex nya flaggunderofficersbeställningar. Civilförvaltningen erinrar om att ämbetsverkets ställningstagande i det föregående till frågan rörande omdisponering av en förvaltarbeställning till marinkommando Väst leder till ett behov av 414 flaggunderofficerare. Någon tillkomst av nya flaggunderofficersbeställningar räknar ämbetsverket icke med. Såsom förut nämnts har civilförvaltningen föreslagit, att antalet beställningar för flaggunderofficerare skall minska med åtta i samband med inrättande av mariningenjörbeställningar (L).

För närvarande finns 577 beställningar för underofficerare av 2. graden i Ao 11 medan behovet enligt marinplanen utgör 536 under budgetåret 1966/67. Marinchefen föreslår, att antalet underofficerare av 2. graden successivt reduceras och därvid för nästa budgetår minskas med sex. Med hänsyn till vakansläget inom ifrågavarande underofficerskader anser civilförvaltningen tillräckliga skäl icke föreligga att räkna med successiv anpassning till marinplanens nivå. Civilförvaltningen föreslår därför att $(577 - 536 =)$ 41 beställningar utgår redan från nästa budgetår.

Enligt marinplanen utgör antalet befattningar budgetåret 1966/67 för förste högbåtsman 270 och för högbåtsman 500 eller sammanlagt 770. Under innevarande budgetår finns sammanlagt 887 beställningar för befattningar, som avses för förste högbåtsman och högbåtsman (126 underofficerare på särskild stat, 100 förste högbåtsmän och 661 högbåtsmän). På skäl som angivits i det föregående anser marinchefen, att man bör räkna med en successiv reduktion av dessa befattningar och de därför erforderliga beställningarna. För nästa budgetår räknar marinchefen med 870 (-17) dylika befattningar. Som nyss angivits beräknas antalet befattningar för förste högbåtsman utgöra 270 budgetåret 1966/67. Ehuru antalet nyssnämnda befattningar under nästa budgetår är större än 270, synes det enligt marinchefen icke lämpligt att nu föreslå beställningar för ett större antal befattningar för förste högbåtsman än vad som erfordras vid genomförd organisation enligt marinplanen. Med hänsyn såväl till det nuvarande större behovet som till att ett stort antal högbåtsmän redan nu är kompetenta för befordran till förste högbåtsman anser marinchefen det emellertid skäligt att för nästa budgetår räkna med beställningar för 270 befattningar för förste högbåtsman. Då antalet övertaliga underofficerare utgör 123, erfordras $(270 - 123 =)$ 147 ($+ 47$) beställningar för förste högbåtsman under sagda budgetår. Antalet erforderliga beställningar för högbåtsman under samma budgetår blir således $(870 - 270 =)$ 600, vilket innebär en minskning med 61.

Nuvarande antal furirsbeställningar utgör 670. Antalet furirer bör enligt marinchefen successivt minskas till 418 under budgetåret 1966/67. För nästa budgetår föreslås att antalet beställningar för furir bestämmas till 635, innebärande en minskning med 35. Erforderligt antal beställningar för furirsaspiranter och meniga beräknas för nästa budgetår till 500 (-183) respektive 350 (-33).

Civilförvaltningen tillstyrker förslagen avseende flottans underbefäl och räknar alltså med att 47 beställningar för förste högbåtsman i Ao 11 tillkommer i utbyte mot samma antal beställningar för högbåtsman i Ao 9 samt att beställningar för 14 högbåtsmän i Ao 9, 35 furirer i Ae 8/7, 183 furirsaspiranter i Af 5/4 och 33 meniga i Eh 1 utgår.

c) *Kustartilleriet*. Chefen för marinen föreslår ånyo, att en beställning i Bo 4, avsedd för försvarsområdesbefälhavare för Göteborgs och Bohus

samt Hallands försvarsområden, tillika chef för Göteborgs kustartilleriförsvaret, tillkommer på kustartilleriets stat från och med budgetåret 1960/61 (jfr prop. 1959: 110, s. 88). Civilförvaltningen anser sig, i avvaktan på den i propositionen 1958: 110 (s. 387) förutsatta prövningen av möjligheterna att genom omdisposition av beställning tillgodose behovet av tjänst i Bo 4 för befälhavare för ifrågavarande försvarsområden, icke böra tillstyrka inrättande av en ny tjänst för försvarsområdesbefälhavare under marinens anslag.

Marinchefen har föreslagit *dels* att beställningen i Bo 1 för chef för marinkommando Nord, tillika chef för Hemsö kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartillerikår uppflyttas till Bo 3, *dels* att två överstelöjtnanter i Ao 26, tygmästare vid Stockholms respektive Blekinge kustartilleriförsvaret, erhåller vikariatslöneförordnanden i lönegrad B 1. Civilförvaltningen anser, att dessa förslag bör prövas i samband med översyn av löneställningen för vissa högre chefstjänster.

I propositionen 1959: 110 (s. 88) redovisades resultatet av verkställd översyn av kustartilleriets utbildningsorganisation. Enligt denna utredning erfordrades vid kustartilleriet bland annat nya beställningar för en major (chef för mekanikerskola) och sex kaptener. Marinchefens i det föregående redovisade förslag rörande central personalregistrering vid kustartilleriet (jfr p. 3) innebär, att tre kaptener kan överföras i annan tjänst. För nästa budgetår föreslår marinchefen, så vitt här är ifråga, att beställningar för en major i Ao 24 (chef för kustartilleriets mekanikerskola) och två kaptener i Ao 21 tillkommer. När behovet av kaptensbeställningar samtidigt nedgått med en, skulle härvid behovet för den beräknade utbildningsorganisationen vara helt tillgodosett. Med hänsyn till vad som uttalats i proposition 1959: 110 (s. 106) vid behandlingen av marinchefens föregående år framlagda förslag om inrättande av vissa nya beställningar för militär personal vid kustartilleriet är civilförvaltningen icke beredd tillstyrka de föreslagna beställningarna för en major och två kaptener.

Marinchefens förslag om utbyte av fem förvaltarbeställningar i Ao 17 (förvaltare vid förrådsgrupp 1 vid Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvaret, förvaltare vid teleservicegrupp vid samma kustartilleriförsvaret samt kassachef vid Stockholms kustartilleriförsvaret) mot beställningar i Ao 19 anser civilförvaltningen böra upptagas i annan ordning.

Marinchefen återkommer till föregående år framförda förslag om utbyte av fyra beställningar för flaggunderofficer mot beställningar för förvaltare i Ao 15 (jfr prop. 1959: 110, s. 88—89). Tre av beställningarna är avsedda för förste lärare (artilleri-, instrument- och telemästare) vid kustartilleriets mekanikerskola. Då dessa lärare är jämförliga med civila yrkeslärare i lönegrad A 15, bör de enligt marinchefen vara förvaltare i Ao 15. Den fjärde beställningen är avsedd för värme- och sanitetsdetaljen vid Gotlands kustartilleriförsvaret. Enligt marinchefen bör för denna befatt-

ning — i likhet med vad som är fallet vid Stockholms och Blekinge kustartilleriförsvaret — avses förvaltare.

Civiltjänstförvaltningen vill inte motsätta sig att förenämnda tre, för kustartilleriets mekanikerskola avsedda flaggunderofficersbeställningar i Ao 13 utbytes mot beställningar för förvaltare i Ao 15. I avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar vid Gotlands kustartilleriförsvaret räknar ämbetsverket däremot icke med att någon förvaltarbeställning tillkommer vid sagda kustartilleriförsvaret. I sammanhanget erinrar ämbetsverket om att flaggunderofficer vid värme- och sanitetsdetaljen vid Gotlands kustartilleriförsvaret för närvarande åtnjuter vikariatslön till 15 lönegraden.

Vid kustartilleriet erfordras enligt marinchefen cirka 150 beställningar för flaggfurir vid fullt utbyggd underbefälskår. För närvarande finnes 60 dylika beställningar. Med hänsyn till åldersfördelningen för det äldre underbefälet föreslås, att 10 dylika beställningar i Ao 11 tillkommer under nästa budgetår i utbyte mot samma antal beställningar för överfurir i Ao 9. För fortsatt utbyggnad av kustartilleriets underbefälskår bör vidare antalet överfurirer i Ao 9 ökas med 10. (Härutöver föreslås såsom framgår av det föregående 3 överfurirer tillkomma för helikopterorganisationen.) Antalet furirer i Ae 8/7 kan enligt marinchefen minskas med 10.

Civiltjänstförvaltningen biträder föreslagna förändringar rörande kustartilleriets underbefälskår.

5. *Förändringar i övrigt beträffande mariningenjörskåren.* Föregående år föreslog chefen för marinen, att en beställning för marindirektör av 1. graden i Ao 26, avsedd för chef för vid Stockholms örlogsvarv inrättad minexperimentavdelning, skulle tillkomma i utbyte mot en beställning för marindirektör av 2. graden i Ao 24 (prop. 1959: 110, s. 99—100). Marinchefen återkommer nu till förslaget, dock utan att föreslå utbyte av beställningar.

Civiltjänstförvaltningen har under hand inhämtat, att på ifrågavarande befattning tjänstgör en marindirektör av 2. graden, som egentligen är avsedd för minsektionen vid Stockholms örlogsvarvs vapenavdelning. Sistnämnda befattning uppehålls i stället av en mariningenjör av 1. graden, avsedd för Karlskrona örlogsvarv, där en befattning vid vapenavdelningens minsektion hålles vakant. Denna lösning anses i längden icke tillfredsställande. Med hänsyn härtill biträder civiltjänstförvaltningen marinchefens förslag och räknar alltså med att en beställning för marindirektör av 1. graden i Ao 26 tillkommer.

Med förmälan att de sju äldsta under åren 1958—1959 utexaminerade mariningenjörerna (L) under nästa budgetår anses kunna placeras i befattningar, avsedda för mariningenjörer i Ao 21, samt att de därjämte innehar sådan levnads- och tjänsteålder att denna lönegrad är lämplig har marinchefen föreslagit, att sju beställningar för mariningenjör i Ao 21 till-

kommer i utbyte mot samma antal mariningenjörbeställningar i Ao 19. Civilförvaltningen räknar med bifall till förslaget.

Såsom tidigare angivits (p. 4) beräknas 18 mariningenjörer (L) komma att utexamineras från sjökrigsskolan under nästa budgetår, av vilka 11 anses böra erhålla beställningar i Ao 19 och 7 anställas såsom mariningenjör i befodringsgång. I enlighet härmed föreslås, att från och med budgetåret 1960/61 11 beställningar för mariningenjör i Ao 19 samt 7 beställningar för mariningenjör i reglerad befodringsgång skall tillkomma. Civilförvaltningen utgår från bifall till förslaget.

6. *Förändringar beträffande läkar- och sjukvårdspersonal.* Chefen för marinen föreslår beträffande marinläkarkåren, att tre förste marinläkare i Ao 24 (en assistent hos marinöverläkaren, en stabsläkare vid MKO och en stabsläkare vid MKS) uppflyttas till Ao 25, att en marinläkare av 1. graden i Ao 23 (stabsläkare vid SK, tillika regementsläkare vid KA 1) uppflyttas till Ao 24 samt en marinläkare av 1. graden i Ao 19 (biträdande läkare vid KA 1) till Ao 21 varvid en arvodestjänst för marinläkare av 2. graden in drages. Med hänsyn till enligt ämbetsverket pågående utredning rörande den militära sjukvårdens organisation kan civilförvaltningen icke tillstyrka förslagen. Ämbetsverket ifrågasätter, huruvida icke tjänsten för marinläkare av 1. graden i Ao 19, vilken nu uppehålls av marinläkare av 2. graden, kan hållas vakant.

I en inom försvarets sjukvårdsstyrelse upprättad promemoria har föreslagits att tjänsten för instruktionssköterska i Ag 14 (12) vid Karlskrona örlogsskolor omplaceras, förslagsvis till sjukvårdsstyrelsen. Då sjukvårdsskolan i Karlskrona endast har behov av instruktionssköterska under 7—8 månader per år, skulle tjänsten genom en dylik omplacering kunna utnyttjas även inom andra försvarsgrenar, exempelvis vid kortare utbildningskurser. Civilförvaltningen biträder förslaget och räknar med att förevarande tjänst överföres till sjukvårdsstyrelsen. På skäl som angivits i det föregående under arméns motsvarande anslag har vidare föreslagits, att nyssnämnda tjänst ordinarie sättes. I avvaktan på resultatet av förenämnda utredning rörande försvarssjukvårdens organisation är civilförvaltningen icke beredd biträda förslaget i denna del.

I propositionen 1958: 110 (s. 389) uttalades, att behovet av läkare vid marinkommando Ost borde omprövas vid uppkommande ledighet i endera av de för marinkommandot avsedda marinläkarbeställningarna i Ao 23 och Ao 21.

I skrivelse den 15 januari 1960 har chefen för marinen anført, att läkarvårdens omfång — med undantag av mobiliseringsplanläggningen — minskat i anslutning till att den marina verksamheten på Skeppsholmen nedgått eller avvecklats. För sjukvårdsavdelningen å Skeppsholmen avses nu två marinläkare. Ehuru slutet sjukvård ännu meddelas på Skeppsholmen, erfordras där endast en marinläkare. Vid Berga örlogsskolor, för

vilka nu avses en marinläkare i Ao 21, föreligger emellertid enligt marinchefen behov av ytterligare en läkare. Som motiv härför anföres dels den ökande sjukvårdsverksamheten vid skolorna, dels behovet av förbättrad sjukvårdsutbildning för personalen. Med hänsyn härtill föreslår marinchefen att den nu för marinkommando Ost avsedda beställningen för marinläkare av 1. graden i Ao 23 i stället avses för chef för sjukvårdsavdelningen vid Berga örlogsskolor. Civildförvaltningen, som yttrat sig i ärendet, tillstyrker att förenämnda läkarbeställning tills vidare utnyttjas vid Berga örlogsskolor. Med hänsyn till ovissheten om försvarssjukvårdens framtida organisation bör beställningen därvid enligt ämbetsverket endast tagas i anspråk för vikariatslöneförordnande eller för anställande av extra tjänsteman.

Enligt samma inom sjukvårdsstyrelsen upprättade promemoria är efter genomförd centralisering av förbandssjukvården inom marinkommando Syd tjänster för en översköterska i Ae 9 och ett sjukvårdsbiträde i Ae 2/3 obehövliga. Det föreslås i anledning härav, att överskötersketjänsten indrages samt att tjänsten för sjukvårdsbiträde överflyttas till Gotlands kustartillerikår, där biträdespersonalen vid förbandssjukhuset (en undersköterska och 2 sjukvårdsbiträden) är för liten med hänsyn till sjukhusets storlek — 30 vårdplatser — och isolerade belägenhet. Civildförvaltningen biträder förslagen.

7. Personalförändringar i övrigt vid marinkommandostaber m. m. Marinkommando Ost. Marinchefen har ånyo föreslagit, att en tjänst för kanslibitråde i Ae 7 vid envar av marinkommandostaberna Ost, Syd och Väst, avsedd för respektive stabs kryptotekniker, skall utbytas mot kontoristtjänst i Ae 9. Civildförvaltningen tar inte ställning till förslagen, då löneställningen för berörda tjänster för innevarande budgetår upptagits såsom B-fråga (jfr prop. 1959: 110, s. 100—101).

Vid Berga örlogsskolor finns två adjunktstjänster, varav en i Ae 23 och en i Ae 21, avsedda för till skolorna förlagda furirskurser. Från och med nästa budgetår kommer furirskurserna att koncentreras till Karlskrona örlogsskolor. Förenämnda tjänst i Ae 23 bör därför överflyttas till sistnämnda skolor. Då det ännu är ovisst, huruvida även tjänsten i Ae 21 kan komma att erfordras vid skolorna i Karlskrona, föreslår marinchefen, att denna tjänst tills vidare vakantsättes. Civildförvaltningen tillstyrker förslagen.

Civildförvaltningen tar icke ställning till ett av chefen för marinen ånyo framlagt förslag att utbyta en tjänst för förrådsman i Ae 7 vid Berga örlogsskolor mot tjänst för förrådsförman i Ae 9, enär frågan om tjänstens lönegradsplacering kommer att upptagas i annan ordning (jfr prop. 1959: 110, s. 101).

Marinchefens förslag att extraordinariesätta tre tjänster för vaktman i Ag 8 vid sjökrigsskolan, vilka inrättades år 1944, avstyrkes av civilförvaltningen.

Marinkommando Syd. Chefen för marinen föreslår, att en tjänst för linjeförman i Ae 12, avsedd för viss anläggning inom Karlskrona försvarsområde och Blekinge kustartilleriförsvar, inrättas från och med nästa budgetår. Civilförvaltningen biträder förslaget och upplyser, att ämbetsverket efter tillstyrkan av statens organisationsnämnd medgivit, att en linjeförman i Ag 12 må finnas anställd för ifrågavarande ändamål med anlitan- de av till ämbetsverkets förfogande stående medel för innevarande budgetår.

Marinkommando Väst. Chefen för marinen har ånyo föreslagit, att en kanslibiträdestjänst i Ae 7 vid intendenturförvaltningen skall ordinarie- sättas. Civilförvaltningen avstyrker alltjämt förslaget (jfr prop. 1959: 110, s. 101).

Fortifikationsförvaltningen har föreslagit, att en tjänst för reparatör i Ae 9 inrättas vid Göteborgs örlogsvarv från och med budgetåret 1960/61. Civilförvaltningen, som med anlitan- de av medel för anställande av tillfäl- lig personal för innevarande budgetår medgivit, att en reparatör i Ag 8 får anställas vid örlogsvarvet, tillstyrker i anledning av förslaget att en re- paratörstjänst i Ag 8 inrättas. Ämbetsverket räknar nämligen med att frågan om bemanningen av de fasta maskinanläggningarna måste tagas upp i ett sammanhang.

Såvitt avser frågan om behovet vid marinen av kontorsbiträdestjänster i Ao 5 i enlighet med principerna om reglerad befordringsgång för bi- trädeshpersonal (jfr det föregående under arméns motsvarande anslag) före- slår civilförvaltningen (skr. ¹⁶/₁₀ 1959) att *dels* 24 tjänster för kontorsbi- tråde i Ao 5 inrättas i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång, *dels* 2 kontorsbiträdes- tjänster i Ao 5 utbytes mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöro- mål, *dels* ock 2 kontorsbiträdestjänster i Ao 5 tillkommer för att bereda ordinarie anställning åt sådana extra ordinarie biträden som anställts som ersättare för å högre tjänster förordnade kontorsbiträden. För upplys- ning om hur ifrågavarande tjänster för biträdespersonal fördelas på olika förband m. m. torde få hänvisas till civilförvaltningens skrivelse.

8. *Förändringar i övrigt.* Civilförvaltningen beräknar medel för avlönan- de av tre extra ordinarie löjtnanter, som enligt chefen för marinen under nästa budgetår tillkommer vid kustartilleriet.

Antalet fänrikar beräknas av civilförvaltningen i enlighet med uppgifter från marinchefen till 70, vilket innebär en ökning med sex i förhållande till vad som beräknats för innevarande budgetår.

I enlighet med marinchefens förslag beräknar civilförvaltningen medels- behovet för arvoden till tillsynsmän vid befästningar m. m. vid kustartille- riförsvaren till 333 000 kronor för budgetåret 1960/61, innebärande en upp- räkning med 15 000 kronor i jämförelse med för motsvarande ändamål för

innevarande budgetår anvisade medel. Højningen motiveras med ökat behov av tillsyn och krav på effektivare bevakning.

Chefen för marinen föreslår, att de medel som beräknas för arvoden för tillsynsmän vid marinens kustbevakning för nästa budgetår uppräknas med tillhoppa 1 900 kronor. Ökningen anses erforderlig dels med hänsyn till att nya bevakningsobjekt tillkommit, dels för att möjliggöra viss arvodesreglering. Civilförvaltningen räknar med föreslagen højning.

För innevarande budgetår utgår arvode till vaktman vid Gustafsviks örlogsdepå med 9 468 kronor. Då ifrågavarande vaktman bör betraktas som heltidsanställd, föreslår marinchefen att arvodet från och med nästa budgetår höjes så att det motsvarar lönen i lönegrad A 8. Vidare upprepar marinchefen sitt föregående år framförda förslag om højning av arvoden till ledare för specialkurs i krigsfartygs konstruktion vid teknisk högskola (jfr prop. 1959: 110, s. 102).

Civilförvaltningen vill inte motsätta sig den föreslagna højningen av arvodet till vaktman vid Gustafsviks örlogsdepå. Såvitt avser arvoden till speciallärare vid teknisk högskola räknar ämbetsverket, som förutsätter att berörda fråga upptages i samband med utredningen av lärararvoden inom försvaret, icke nu med någon ökad medelsanvisning.

Medelsbehovet för timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid marinens fasta utbildningsanstalter och skolor beräknas av marinchefen med tillstyrkan av civilförvaltningen för budgetåret 1960/61 till i runt tal 575 000 kronor, vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en ökning med 125 000 kronor. Ökningen beror huvudsakligen på att antalet läsavdelningar ökat.

Marinchefen har framlagt förslag rörande ökat antal utbildningsarvoden vid sjökrigshögskolan och förhöjning av vissa utbildningsarvoden vid Berga örlogsskolor (vapenofficerssskolan). Civilförvaltningen förutsätter, att dessa förslag kommer att prövas av utredningen om lärararvoden vid försvaret.

Medelsbehovet för civila timlärare för underbefälsutbildning beräknas av marinchefen för nästa budgetår till i avrundat tal 134 000 kronor, innebärande en minskning med 111 000 kronor. Vid beräkningen har hänsyn tagits till att den allmänbildande undervisningen för all musikpersonal skall ske vid Älvsborgs kustartilleriregemente. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

Departementschefen

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 25) har jag bland annat uttalat, att jag icke funnit skäl tillstyrka en sådan relativ förstärkning av marinen som ett godtagande av marinplan 60 skulle innebära. Detta mitt ställningstagande innebär att jag icke heller kan förorda, att marinplanen skall utgöra underlag för marinens framtida personalorganisation. Enligt min mening föreligger beträffande marinen fortfarande osäkerhet rörande den

framtida organisationens inverkan på personalbehovet. Jag vill i sammanhanget bland annat erinra om att jag tidigare uttalat, att spørsmålet huruvida utrymmet för materielanskaffningar kan ökas genom ytterligare rationaliseringar och organisationsminskning kommer att aktualiseras. Med hänsyn till vad sålunda anförts anser jag det nödvändigt att för nästa budgetår föreslagna personalförstärkningar behandlas med stor restriktivitet. Jag vill vidare hänvisa till att jag tidigare denna dag vid anmälan av proposition rörande befälsordningen vid armén m.m. förklarar mig ha för avsikt att låta föranstalta om en översyn av befälsordningen vid marinen och flygvapnet.

1. Till förslagen om ändrad löneställning för fyra tjänster för fotograf i marinstaben tar jag inte ställning i förevarande sammanhang. Av övriga föreslagna personalförändringar beträffande marinstaben kan jag endast tillstyrka, att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 indrages. Till vissa av förslagen beträffande marinförvaltningen har jag såsom framgår av det föregående tagit ställning vid anmälan av ämbetsverkets avlöningsanslag i årets statsverksproposition. Jag har där icke biträtt förslagen. Icke heller övriga förslag avseende marinförvaltningen anser jag mig kunna tillstyrka. Marinchefens ånyo framförda förslag om uppflyttning av en kommandörsbeställning, avsedd för chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga, från Bo 3 till Bo 4 kan jag alltjämt icke tillstyrka.

2. Jag anser mig kunna tillstyrka att en för sjötjänstbefattning avsedd förvaltarbeställning i Ao 15 får utnyttjas för marinens helikopterorganisation. Däremot är jag icke beredd biträda förslagen att inrätta nya beställningar vid kustartilleriet för helikoptertjänsten.

Det synes erforderligt att en särskild flygsäkerhetsledning tillskapas för helikopterbasen vid Berga. Jag anser mig böra tillstyrka att härför inrättas en beställning för trafikledare i Ae 17. Denna bör emellertid lämpligen ingå i flygvapnets trafikledarorganisation och redovisas vid flygvapnet. Jag avser därför att senare vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag framlägga förslag om beställningens inrättande. Däremot anser jag mig icke kunna förorda att en tjänst för tekniskt biträde tillkommer för väderleksstationen vid marinkommando Ost. För ifrågavarande arbetsuppgifter bör i stället underbefäl vid flottan tagas i anspråk.

3. Marinchefens förslag rörande anordnande av central personalregistrering vid kustartilleriet och personalorganisationen vid central- och lokala organ kan jag i allt väsentligt biträda. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut angående organisationens närmare utformning. I detta sammanhang räknar jag med att en majorsbeställning i Ao 24 tillkommer i utbyte mot en beställning för kapten i Ao 21, att en förvaltarbeställning i Ao 15 utbytes mot en dylik beställning i Ao 17, samt att tjänster för en kontorist i Ae 9 och ett kanslibiträde i Ae 7 tillkommer. Jag har inget att erinra mot att de 11 tjänster för kontorsbiträde (biträde

för skriv- och kontorsgöromål) som frigöres vid genomförande av den föreslagna organisationen bibehålles under omläggingsperioden. Jag förutsätter härvid att under sagda tid ledigblivande tjänster icke återbesättes.

Genom förevarande omorganisation friställes tre kaptensbeställningar. Marinchefen har föreslagit, att dessa skall utnyttjas inom kustartilleriets utbildningsorganisation. För egen del har jag intet att erinra häremot.

4. I enlighet med marinchefens förslag räknar jag med att en beställning för kommandörkapten av 1. graden i Ao 26 indrages.

Såsom förutsatts i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 152) torde beställningar för en förvaltare i Ao 15 och två flaggunderofficerare i Ao 13 utgå vid flottan.

Marinchefens förslag att omdisponera beställningar för en förvaltare i Ao 17 (avsedd för uppbördsmaskinist å kryssaren Göta Lejon) och en förvaltare i Ao 15 (avsedd för uppbördselektriker å jagaren Öland) kan jag icke tillstyrka. Beställningarna torde i enlighet med civilförvaltningens förslag vakantsättas respektive indragas.

I anslutning till att vissa beställningar för mariningenjör tillkommer (jfr i det följande) torde liksom tidigare antalet underofficerare böra minskas. Då jag i det föregående förordat, att en förvaltarbeställning indrages och en dylik beställning vakantsättes, räknar jag i förevarande sammanhang med att vid flottan åtta flaggunderofficersbeställningar i Ao 13 indrages och sex beställningar för underofficer av 2. graden i Ao 11 vakantsättes.

Tre beställningar för övertaliga underofficerare i Ao 13/11 bör plan enligt utgå. Vidare bör, såsom civilförvaltningen föreslagit, 41 beställningar för underofficerare av 2. graden i Ao 11 indragas vid flottan.

Jag anser mig endast kunna tillstyrka, att 20 beställningar för högbåtsman i Ao 9 utbytes mot beställningar för förste högbåtsman i Ao 11. Såvitt avser underbefälet vid flottan räknar jag vidare med marinchefens förslag att indraga beställningar för 14 högbåtsmän i Ao 9, 35 furirer i Ae 8/7 och 183 furirsaspiranter i Af 5/4. Slutligen anser jag mig böra föreslå en minskning av antalet meniga med 83 i stället för med 33 som marinchefen föreslagit.

I avvaktan på prövning av möjligheterna att genom omdisposition tillgodose behovet av en beställning i Bo 4 för försvarsområdesbefälhavaren för Göteborgs och Bohus samt Hallands försvarsområden, tillika chef för Göteborgs kustartilleriförsvär, har Kungl. Maj:t förordnat beställningshavare att mot vikariatslön i lönegrad B 4 uppehålla ifrågavarande befattning (jfr prop. 1958:110, s. 387). Sedan det numera visat sig omöjligt att för ändamålet omdisponera någon beställning inom kustartilleriet, anser jag mig böra tillstyrka marinchefens förslag om inrättande av en beställning i Bo 4 för försvarsområdesbefälhavare, tillika kustartilleriförsvarschef.

Jag kan vidare biträda förslaget att uppflytta den för chef för marin-kommando Nord, tillika chef för Hemsö kustartilleriförsvaret och Härnösands kustartillerikår avsedda överstebeställningen från Bo 1 till Bo 3.

Förslaget att omvandla tre flaggunderofficersbeställningar i Ao 13, avsedda för förste lärare vid kustartilleriets mekanikerskola, till beställningar för förvaltare i Ao 15 kan jag tillstyrka. Till den föreslagna förvaltarbeställningen vid Gotlands kustartilleriförsvaret återkommer jag i det följande.

Marinchefens förslag beträffande underbefälet vid kustartilleriet kan jag biträda. Jag räknar således med att 10 beställningar för överfurir i Ao 9 utbytes mot beställningar för flaggfurir i Ao 11 samt att 10 beställningar för furir i Ae 8/7 utbytes mot överfurirsbeställningar i Ao 9.

Övriga under denna punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

5. Riksdagen har år 1955 (prop. 110; SU 128; rskr 300) meddelat beslut rörande utbyggnad av mariningenjörskåren med en ny kategori mariningenjörer — mariningenjörer (L). Enligt beslutet skall för mariningenjörer (L) finnas beställningar i Ao 21, Ao 19 och reglerad befordringsgång. Hittills har beställningar inrättats för 10 mariningenjörer i Ao 19 och 19 mariningenjörer i reglerad befordringsgång. Jag anser mig kunna tillstyrka, att beställningar för mariningenjör i Ao 21 nu inrättas. För nästa budgetår räknar jag med att fem dylika beställningar tillkommer i utbyte mot beställningar för mariningenjör i Ao 19. Under hänvisning till vad jag anfört i det föregående tillstyrker jag vidare inrättande av 10 beställningar för mariningenjör i Ao 19 och sex beställningar för mariningenjör i reglerad befordringsgång. Jag har under hand inhämtat, att en beställning för mariningenjör i reglerad befordringsgång är vakant samt att en underofficer, för vilken beräknats mariningenjörsbeställning, tills vidare avbrutit utbildningen.

Härutöver kan jag icke tillstyrka några personalförändringar under förevarande punkt.

6. Under erinran om att pågående utredningar berör frågan om försvarssjukvårdens ledning och alltså inte avser en prövning av sjukvårdsorganisationens omfattning anser jag mig i förevarande sammanhang böra tillstyrka vissa förändringar beträffande marinläkarkåren. Sålunda bör enligt min mening de för Stockholms kustartilleriförsvaret och Vaxholms kustartilleriregemente avsedda marinläkarbeställningarna uppflyttas från Ao 23 till Ao 24 respektive från Ao 19 till Ao 21. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om hur arbetsuppgifterna skall fördelas mellan innehavarna av ifrågakvarande beställningar. Den beställning som föreslagits skola uppflyttas i Ao 21 är för närvarande vakant. När denna beställning blir tillsatt, torde tre arvodesbefattningar för marinläkare av 2. graden kunna utgå. Jag är vidare beredd tillstyrka marinchefens förslag att omdisponera en beställning för marinläkare i Ao 23 till Berga örlogsskolor.

Av övriga under denna punkt redovisade förslag kan jag endast tillstyrka, att vid staben för marinkommando Syd en tjänst för översköterska i Ae 9 indrages samt att en tjänst för sjukvårdsbiträde i Ae 2/3 överflyttas till Gotlands kustartillerikår.

7. Förslagen att överföra en tjänst för adjunkt i Ae 23 från Berga till Karlskrona örlogsskolor samt vakantsätta en adjunktstjänst i Ae 21 vid Berga örlogsskolor kan jag biträda. Jag tillstyrker vidare att en tjänst för linjeförman i Ae 12 tillkommer vid Karlskrona försvarsområde och Blekinge kustartilleriförsvar.

Marinchefen har föreslagit, att tre vaktmän vid sjökrigsskolan skall erhålla extra ordinarie anställning. För egen del anser jag, att vakthållningen vid nämnda skola lämpligen bör omhänderhavas av underbefäl vid marinen. Med hänsyn härtill föreslår jag, att ifrågavarande vaktmannatjänster i Ag 8 indrages vid ledigblivande.

Beträffande förändringar i fråga om tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 och för biträdespersonal i reglerad befordringsgång har jag inte funnit anledning till annan erinran mot civilförvaltningens förslag än att med hänsyn till centraliseringen av kustartilleriets truppregister antalet nytillkommande ordinarie tjänster bör minskas med sammanlagt 11.

I övrigt räknar jag inte med några förändringar under denna punkt.

8. Medelsbehovet för avlöningar till fänrikar samt för arvoden till tillsynsmän vid befästningar, tillsynsmän vid marinens kustbevakning och civila timplärare för underbefälsutbildning beräknar jag i överensstämmelse med civilförvaltningens förslag.

Förslagen höjning av arvodet till vaktman vid Gustafsviks örlogsdepå kan jag biträda.

För timarvoden till lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter och skolor räknar jag vid beräkningen av anslaget med en höjning av i runt tal 90 000 kronor.

Övriga under denna punkt redovisade förslag kan jag icke biträda.

Såsom anmälts i det föregående (punkten 3) har chefen för marinen på grundval av statens organisationsnämnds undersökningar avgivit förslag rörande ny organisation av Gotlands kustartilleriförsvar (GK) och Gotlands kustartillerikår (KA 3). Detta förslag är alltjämt under beredning i försvarsdepartementet. Jag anser mig dock i förevarande sammanhang kunna ta ställning till vissa i förslaget berörda frågor. Sålunda föreslår jag, att beställningar för en kapten i Ao 21, avsedd för tygmästare vid GK, och en löjtnant i Ao 17/13, avsedd för tygofficer, utbytes mot beställningar för respektive major i Ao 24 och kapten i Ao 21. Marinchefens förslag att uppflytta en beställning för marinläkare av 1. graden (avsedd för KA 3) från Ao 21 till Ao 23 kan jag tillstyrka under förutsättning att antalet arvodesanställda marinläkare av 2. graden minskas med tre när beställningen, som nu är vakant, tillsättes. Jag räknar vidare med att

förvaltare i Ao 15 avses för följande organisationsenheter, nämligen minservicegrupp, artilleriservicegrupp och värme-, ventilations- och sanitetsdetalj. Såsom framgått av det föregående åtnjuter flaggunderofficeren vid värme- och sanitetsdetaljen vikariatslön till lönegrad A 15. Å andra sidan bör för fartygsmaterieförrådet avses flaggunderofficer i stället för förvaltare i Ao 15. Jag föreslår alltså, att två beställningar för förvaltare i Ao 15 tillkommer i utbyte mot beställningar för flaggunderofficer. Slutligen föreslår jag, att antalet arvodesbefattningar för pensionerad personal minskas med sex, varav en för officer i A: 24 och fem för underofficer i A: 16. Vid anmälan av arméns avlöningsanslag har jag föreslagit, att en för GK avsedd beställning för fanjunkare i Ao 13 skall tillkomma vid fortifikationskåren.

I anslutning till vad jag anfört i innevarande års statsverksproposition vid behandlingen av frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet (bil. 6, s. 91) föreslår jag, att beställningar för en löjtnant i Ao 17/13 och en flaggunderofficer i Ao 13 vid flottan indrages.

I enlighet med vad som i årets statsverksproposition (jfr bil. 6, s. 235) förutsatts rörande överföring av vissa avlöningskostnader till avlöningsanslag beräknar jag under detta anslag medel för avlöning av följande personal, nämligen en förste kansliskrivare i Ae 12, tre förrådsmästare i Ae 12, en verkstadsförman i Ae 12, en förman i Ae 10, en kansliskrivare i Ae 10, åtta förrådsförmän i Ae 9, fyra kontorister i Ae 9, fyra kansli-biträden i Ae 7 och sex biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Jag vill i detta sammanhang anmäla en med anledning av den av 1955 års riksdag (jfr prop. 1955: 110, s. 24—43) beslutade utbyggnaden av mariningenjörskåren uppkommen fråga om ekiperingsersättning åt vissa mariningenjörer. Den nya mariningenjörskategorien har hittills rekryterats ur underofficerskåren. Underofficer ur kustartilleriet har vid intransport i mariningenjörskåren åsamkats särskilda ekiperingskostnader. En dylik beställningshavare är enligt gällande bestämmelser icke berättigad till ekiperingshjälp för den nyanskaffning av uniformspersedlar som erfordras i samband med intransporten. Det synes mig emellertid skäligt att ifrågavarande beställningshavare i här avsett fall tillerkännes viss ersättning utöver utgående ekiperingsbidrag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma om dylik ersättning.

I förevarande sammanhang torde jämväl få upptagas till behandling Malmö marina bevakningsområdes organisation och verksamhetsformer. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1951: 110 beslöt riksdagen, att Öresunds marindistrikt skulle indragas från och med

den 1 juli 1951. Riksdagen förutsatte emellertid samtidigt, att Kungl. Maj:t skulle låta vidtaga erforderliga anordningar för att på ett tillfredsställande sätt trygga beredskapen i Öresundsområdet. Någon precisering av den närmare karaktären av dessa anordningar gjordes ej. Riksdagen inskränkte sig sålunda till att ifrågasätta, om icke en beställningshavare i regementsofficers grad lämpligen borde i angivna syfte placeras till tjänstgöring i Malmö.

Riksdagens år 1953 församlade revisorer upptog till granskning den nya organisation som under namn av Malmö marina bevakningsområde trätt i förutvarande Öresunds marindistrikts ställe. Såvitt revisorerna kunde finna, hade denna nya organisation knappast utformats på ett sätt som stod i överensstämmelse med riksdagens beslut. Visserligen hade den för det nya bevakningsområdet fastställda fredsorganisationen beskurits i förhållande till läget före den 1 juli 1951, men effekten härav hade i hög grad försvagats genom att med stöd av särskild generalorder ett flertal på fredsbesättningslistan ej upptagna befattningshavare kommenderats till tjänstgöring hos bevakningschefen. Med detta konstaterande av att syftet med 1951 års riksdagsbeslut icke kunde anses ha uppnåtts uttalade revisorerna, att de likväl icke förbisåg, att vägande skäl talade för att en marin organisation alltjämt borde finnas vid Öresund. Då den organisation som ansågs erforderlig för verksamhetens behöriga gång uppenbarligen icke rymdes inom den av riksdagen förutsatta ramen, fann revisorerna det vara principiellt mindre tillfredsställande, att denna organisation utbyggdes på grundval av i kommandoväg meddelade bestämmelser.

Sedan riksdagen fattat beslut i enlighet med revisorernas uttalande (rskr. 1954:253; SU 1954:104), uppdrog Kungl. Maj:t den 30 juni 1954 åt överbefälhavaren att, i samråd med chefen för marinen och statens organisationsnämnd, verkställa en översyn av Malmö marina bevakningsområdes organisation och verksamhetsformer. Med överlämnande av en i ärendet upprättad promemoria rörande bevakningsområdets organisation, arbetsuppgifter m. m. har överbefälhavaren i skrivelse den 30 juni 1959 föreslagit, att uppdrag lämnas statens organisationsnämnd att undersöka förutsättningarna för och vinsten av att sammanföra sambands- och expeditionstjänsten vid Malmö försvarsområdesstab och Malmö marina bevakningsområde.

Uppgift rörande omfattningen av den vid bevakningsområdet (BoMö) för närvarande tjänstgörande personalen framgår av följande sammanställning. Som jämförelse medtages enahanda personal vid bevakningsområdet vid tidpunkten för revisorernas undersökningar (1953) samt vid förutvarande Öresunds marindistrikt (MDÖ) under budgetåret 1950/51.

I nuvarande personalorganisation är kaptenen kommenderad till tjänstgöring vid bevakningsområdet. Utöver den personal som framgår av sammanställningen är två uppbördsmän för närvarande knutna till bevaknings-

Befattning	MDÖ	BoMö	
		1953	1960
Chef, regementsofficer	1	1	1
Kapten	1	1	1
Intendent (vakant lön)	1	1	—
Juridiskt biträde (arvode)	1	—	—
Expeditionsunderofficer	2	2	1
Biträden för skriv- och kontorsgöromål	2	—	—
Värnpliktiga	6	6	4

området, avsedda för tillsyn av vissa förråd m. m. Med hänsyn till att upp-
bördsrättens arbetsuppgifter och placering i och för sig är oberoende av
Malmö marina bevakningsområdes organisation, anser jag mig i föreva-
rande sammanhang icke ha anledning ingå på en prövning av dessa be-
fattningar.

Såsom framgår av sammanställningen har antalet befattningshavare nu
avsevärt nedgått i förhållande till den personal som fanns år 1950 vid för-
utvarande Öresunds marindistrikt och år 1953 då revisorerna gjorde sitt
i det föregående redovisade uttalande. Med hänsyn främst till beredskaps-
skäl och till Öresundsområdets ökade sjömilitära betydelse finner jag för
egen del det angeläget, att sjömilitär sakkunskap även i fred finnes att
tillgå inom området för bevakningsuppgifter, mobiliseringsförberedelser,
krigsplanläggning m. m. Härigenom synes beredskapskraven bli tillgodo-
sedda på ändamålsenligaste sätt. Enligt min mening synes nuvarande orga-
nisation i huvudsak vara lämplig. Att sjöofficerare är stationerade i Malmö
medför också, att behovet av instruktörer för frivilligorganisationer och
dylikt inom området kan tillgodoses på ett smidigt sätt. Det anförda talar
för att Malmö marina bevakningsområde alltfört bör vara organiserat redan
i fred. Huruvida några besparingar kan ernås genom att sammanföra expe-
ditionstjänsten för bevakningschefen och försvarsområdesstaben — som
är förlagda till samma byggnad — bör utredas närmare genom organisa-
tionsundersökningar. Åt statens organisationsnämnd bör uppdragas att ut-
föra en dylik undersökning.

Ärendet är av den natur, att närmare redogörelse för detsamma icke bör
lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas
av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande
utskott.

För budgetåren 1954/60 har riksdagen bemyndigat Kungl. Maj:t att —
såvitt nu är i fråga — i avseende å de under marinens allmänna avlönings-
anslag redovisade militära och civilmilitära kårerna vidtagna de proviso-
riska åtgärder — såsom meddelande av vikariatslöneförordnanden, vakant-
sättningar m. m. — som betingas av övergången till den nya organisationen
av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning (prop. 1954:

110; SU 134; rskr 320). Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att under budgetåret 1960/61 vidtaga motsvarande åtgärder, såvitt rör personal som avlönas från förevarande anslag.

Vid anmälan av frågan om försvarets musikorganisation i det föregående har jag räknat med en minskning av 1 050 000 kronor under förevarande anslag i anslutning till att avlöningskostnaderna för militärmusiken överföres till särskilt anslag.

Med hänvisning till vad jag föreslagit i det föregående vid anmälan av fråga angående tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. (punkten 6) räknar jag vidare med att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid marinen under nästa budgetår bestrides under förevarande anslag från en särskild under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförd delpost.

Med beaktande av vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personalförändringar m. m. vid marinen samt med ledning av belastningen på marinens avlöningsanslag under förfluten del av innevarande budgetår och med hänsyn till merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar, tjänstetidsbefordran m. m. beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1960/61 sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 54 700 000 (— 200 000) kronor;

Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar 650 000 (— 40 000) kronor;

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 850 000 (+ 125 000) kronor;

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 22 050 000 (— 550 000) kronor;

Rörligt tillägg 13 925 000 (+ 2 015 000) kronor;

Kompensation för höjda folkpensionsavgifter 1 525 000 (+ 1 000 000) kronor;

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift 100 000 (\pm 0) kronor;

Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg 600 000 (\pm 0) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till 93 000 000 (+ 2 350 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för marinen som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av marinens personalförteckningar för budgetåret 1959/60;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i avseende å staterna för militära och civilmilitära kårer vid marinen vidtaga provisoriska åtgärder i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

d) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	54 700 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbestämmelser, <i>förslagsvis</i>	650 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	850 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	22 050 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	13 925 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 525 000
Summa kronor	93 700 000

Särskilda uppbördsmedel

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	100 000
Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg	600 000
Nettoutgift kronor	93 000 000

e) till *Marinen*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 000 kronor.

[10] Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	108 200 000	111 178 773
1959/60 (statsliggaren s. 254)	113 000 000	
1960/61 (förslag)	121 800 000	

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 95) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 beräknas ett förslagsanslag av 122 000 000 kronor.

Beträffande de grunder som tillämpas vid beräkningen av försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag får jag hänvisa till vad jag anfört härom i det föregående vid anmälan av motsvarande anslagsfråga för armén.

I samband med behandlingen av förevarande anslag torde jag få redogöra för ett av chefen för flygvapnet den 24 november 1959 avgivet förslag rörande genomförande av beslutade organisationsändringar inom flygvapnet.

Organisationsändringar vid flygvapnet

Enligt principbeslut vid 1958 års B-riksdag (SU B 98; rskr B 125) skall Svea flygflottilj (F 8) och Hallands flygflottilj (F 14) indragas, varvid en jaktflottilj skall ombildas till attackflottilj.

Genom beslut av 1959 års riksdag (SU 99; rskr 254) skall flygvapnets centrala skolor (FCS) i Västerås indragas, Roslagens flygkår (F 2) samt F 14 och förutvarande Herrevadsklosters remontdepås etablissement utnyttjas för förläggning av utbildningsanstalter, Hälsinge flygflottilj (F 15) ombildas från jakt- till attackflottilj samt Upplands flygflottilj/flygkadetskolan (F 16/F 20) och Norrbottens flygbaskår (F 21) tillföras vardera en jaktdivision från F 8 respektive Kalmar flygflottilj (F 12).

Enligt förenämnda beslut skall till F 2 förläggas flygvapnets radarskola (FRAS), stridsledningsskolan (StriS), en regional televerkstad (TV 2), flygförvaltningens depositionsförråd av flygmateriel samt en försöksanläggning för stridslednings- och luftbevakningsändamål (TVL). De i FCS ingående skolorna — flygvapnets tekniska skola (FTS), flygvapnets signal-skola (FSS) och flygvapnets trupputbildarskola (FTUS) — skall förläggas till F 14 etablissement. Vidare skall förberedande fältflygarskolan (FÖFS) och flygvapnets väderskola (VÄDS) förläggas till respektive Herrevadskloster och F 12.

Med skrivelse den 24 november 1959 har *chefen för flygvapnet* framlagt förslag till *dels* tidsplan för genomförande av beslutade organisationsförändringar vid flygvapnet, *dels* organisation av de förband (motsvarande) som beröres av förenämnda förändringar.

1. Organisationsförändringarna förutsättes skola genomföras under tiden den 1 januari 1960—den 1 januari 1963 enligt i huvudsak följande schema.

Organisationsförändring	Period för genomförande
F 8 jaktdivisioner indras	$\frac{1}{4}$ 1960— $\frac{1}{4}$ 1962
F 15 ombildas till »attackflottilj»	$\frac{1}{4}$ 1960— $\frac{1}{11}$ 1961
F 14 attackdivisioner indras	$\frac{1}{1}$ 1960— $\frac{1}{1}$ 1962
FCS flyttas från Västerås till Halmstad	$\frac{15}{9}$ 1960— $\frac{1}{1}$ 1963
En attackdivision överföres från F 12 till F 21 ...	$\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{10}$ 1961
VÄDS flyttas från F 2 till F 12	$\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{10}$ 1961
FÖFS flyttas från F 2 till F 5	$\frac{1}{7}$ — $\frac{15}{8}$ 1960

Flygvapenchefen, som erinrar om att exempel på faktorer med grundläggande inverkan på tidsplanen tidigare givits (jfr prop. 1959: 117, s. 20—21), framhåller, att planen i första hand måst grundas på möjligheterna att dels genomföra erforderliga byggnadsåtgärder, dels smidigt anpassa personalorganisationen efter de ändrade förhållandena. Hänsyn härtill har framtvingat vissa avsteg från de i propositionen 1958: 110 angivna preliminära tidpunkterna. Faktorer såsom beredskap, utbildning, underhållstjänst, befälsförhållanden m. m. har enligt flygvapenchefen så långt möjligt fått öva inflytande på planen. I de fall motsatsförhållanden härvid uppstått har principen varit, att dessa faktorer satts i andra hand, även om detta övergångsvis kommer att medföra olägenheter.

Avveckling, omskolning och överflyttning tar, beroende på hur omfattande åtgärder som behöver vidtagas i de skilda fallen, olika lång tid. De organisationstider, som bedömts erforderliga, framgår av tidsplanen. Den kan enligt flygvapenchefen framdeles behöva justeras med anledning av bland annat tidsförskjutningar i planerat byggnadsprogram samt av personalproblem, som nu icke kan överblickas.

Det förutsättes, att administrationerna avvecklas eller reduceras successivt i samband med att förband och skolor indrages eller förflyttas och att omfattningen av administrationen lämpas efter verksamheten.

2. Vid följande förband är enligt flygvapenchefen organisationsändringar erforderliga, nämligen vid Västmanlands flygflottilj (F 1), F 2, krigsflygskolan (F 5), F 8, F 12, F 14, F 15, F 21 och nuvarande FCS. Fullständiga organisationsförslag har utarbetats endast i de fall detta bedömts erforderligt med hänsyn till omfattningen av de föreslagna organisationsändringarna. Sådana förslag framläggs beträffande F 2 och F 14. I övrigt redovisas endast de delar av organisationen, för vilka ändringar föreslås. Samråd beträffande organisationsförslagen har ägt rum med statens organisationsnämnd, som i princip icke haft något att erinra men förklarat, att slutlig ståndpunkt kan tagas först i samband med organisationsundersökningar.

2 a. *Organisationsändringar vid F 2.* Föregående år framhöll flygvapenchefen, att en ökning av kapaciteten för utbildning av teknisk och operativ personal med 50 respektive 100 % var erforderlig vid FRAS (jfr prop.

1959: 117, s. 15). Nu anföres att en förnyad översyn visat, att utbildningsverksamheten vid nämnda skola kommer att få större omfattning än som tidigare förutsatts. Härigenom ökar behovet av lärare och instruktörer vid FRAS ytterligare. Tillkomsten av luftförsvarsrobotar medför vidare enligt flygvapenchefen behov av försöksverksamhet, främst i fråga om stridsledningsmetoder och teknisk underhållstjänst. För ändamålet bör en särskild försöksanläggning organiseras. Denna anläggning anses böra förläggas i nära anslutning till den vid F 2 nu befintliga försöksanläggningen för stridslednings- och luftbevakningsändamål (TVL). Med hänsyn till den utökade verksamheten vid främst FRAS är vidare vissa personalökningar erforderliga vid kårstaben.

Chefen för F 2, som nu är överstelöjtnant i Ao 26 med vikariatslöneförordnande i B 1, bör enligt flygvapenchefen vara överste i Bo 1. Med hänsyn till kårchefens omfattande uppgifter i fråga om ledningen av försöksverksamheten och samordningen av utbildningsverksamheten vid till F 2 förlagda skolor m. m. bör kårchefen ha en regementsofficer (överstelöjtnant eller major i Ao 26/24) till förfogande. Denne bör, förutom att biträda kårchefen med de nämnda arbetsuppgifterna, främst handlägga sådana ärenden, som vid flottilj ankommer på regementsofficer.

För chefen för FRAS föreslås skola tillkomma en beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 i utbyte mot en beställning för major eller kapten i Ao 24/21.

I övrigt beräknas följande ytterligare beställningar för verksamheten vid F 2, i första hand betingade av den utökade undervisning vid FRAS och StriS, nämligen 2 för major (en avsedd för chef för operativa sektionen vid FRAS och en för chef för försöksanläggning för robotändamål), 9 för kapten, 7 för löjtnant, 13 för fanjunkare, 8 för sergeant, 1 för rustmästare, 10 för överfurir, 2 för verkmästare i Ao 16, 15 för förste mästare i Ao 14 eller mästare i Ao 12 och 8 för förste flygtekniker i Ao 12 eller flygtekniker i Ao 10.

Vissa förändringar anses jämväl påkallade såvitt rör militär personal i arvodesbefattning och civil personal. I dessa hänseenden föreslår flygvapenchefen följande. Vid F 2 stab erfordras tjänster för 1 fotograf i Ae 9, 1 elektriker i Ag 9, 1 reparatör i Ag 8, 1 förrådsman i Ag 7 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål, av vilka 1 med halvtidstjänstgöring, medan tjänster utgår för 1 förrådsmästare i Ae 12, 1 förrådsförman i Ae 9 och 1 eldare i Ae 7. För FRAS föreslås tillkomma 1 befattning för pensionerad underofficer i A: 16 samt tjänster för 4 driftingenjörer i Ae 19, 1 ritare i Ae 12, 1 förrådsförman i Ae 9, 1 förrådsman i Ae 7, 1 vaktmästare i Ae 7, 1 kanslibitråde i Ae 7 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål. För StriS beräknas 1 befattning för pensionerad underofficer i A: 16 och 1 kanslibiträdestjänst i Ae 7. Försöksanläggningen för robotändamål anses böra tillföras — förutom personal med avlöning från sakanslag — tjänster

för 1 planeringsingenjör i Ae 21, 1 förrådsförman i Ae 9, 1 förrådsman i Ae 7 och 1 kanslibitråde i Ae 7.

2 b. *Organisationsändringar vid F 5.* FÖFS skall förläggas till Herrevadskloster och administrativt anslutas till F 5. Flygvapenchefen föreslår vissa förändringar beträffande personalorganisationen vid FÖFS, bland annat betingade av att skolan framdeles får en mera självständig förläggning. Vidare erfordras enligt flygvapenchefen viss förstärkning av administrationen vid F 5.

I anslutning till ifrågavarande förflyttning föreslås följande personalförändringar.

Den för chef för FÖFS avsedda beställningen för kaptten i Ao 21 anses böra utbytas mot beställning för major i Ao 24, varjämte skolan anses böra tillföras 1 överfurirsbeställning i Ao 9 samt tjänster för 1 förrådsman i Ae 7 och 1 vaktmästare i Ae 7. F 5:s stab bör vidare förstärkas med 1 biträdande kasernföreståndare i Ae 10, 1 översköterska i Ae 10, 1 reparatör i Ae 9, 3 eldare i Ae 7, 7 ekonomibiträden, av vilka 1 i Ae 5 och 6 i Ae 2/3, 1 sjukvårdsbiträde i Ae 2/3 samt 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål. Vidare föreslås viss avlöningsförstärkning för läkaren vid F 5.

2 c. *Organisationsändringar vid F 8.* Flygvapenchefen föreslår, att F 8 ombildas till flygkår, i vilken bör ingå kårstab, flygledningens flygavdelning, transportdivision (omfattande nuvarande 6. transportgruppen och flygräddningsgruppen), specialdivision och musikkår. Kårchefen anses tills vidare böra vara överste i Bo 3, enär det kan bli erforderligt att ålägga honom vissa betydelsefulla uppgifter i stridslednings- och luftbevakningsorganisationen. Till kårchefens förfogande bör bland annat med hänsyn till flygtjänsten vid förbandet finnas en regementsofficer (överstelöjtnant i Ao 26) till förfogande. Den andra regementsofficersbeställningen vid F 8 (major i Ao 24) anses däremot kunna friställas.

Kårstaben anses i princip böra organiseras som en flottiljstab. Indragningen av tre jaktdivisioner möjliggör emellertid vissa begränsningar. Följande personal vid nuvarande flottiljstaben anses kunna utgå, nämligen 1 löjtnant (2. flottiljadj.), 2 sergeanter (signaluoff.), 1 förste mästare eller mästare i Ao 14/12 (materielavdelningen), 1 fotograf i Ae 9, 1 förrådsman i Ae 7, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål och 2 ekonomibiträden i Ae 2/3.

Beträffande flygledningens flygavdelning och transportdivisionen föreslår flygvapenchefen en icke obetydlig personalförstärkning jämfört med ifrågavarande enheters nuvarande personaluppsättning.

2 d. *Organisationsändringar vid F 12 och F 21.* I samband med överflyttningen av en jaktdivision bör enligt flygvapenchefen följande personal överföras från F 12 till F 21, nämligen 2 kaptener, 3 löjtnanter, 1 fanjunkare, 3 sergeanter, 1 förste verkmästare i Ao 17, 1 förste mästare i Ao 14, 4 förste mästare eller mästare i Ao 14/12, 30 förste flygtekniker eller flyg-

tekniker i Ao 12/10, 4 förste fältflygare, 3 förste flygnavigatorer, 3 fältflygare av 1. graden, 3 flygnavigatorer av 1. graden samt 1 förrådsman i Ae 7.

Beträffande VÄDS, som skall flyttas till F 12, föreslår flygvapenchefen, att en för chef för skolan avsedd meteorologbeställning i Ao 21 inrättas i utbyte mot en beställning för meteorolog i Ae 19 samt att en tjänst för tekniskt biträde i Ae 7 tillkommer. Två tjänster för tekniskt biträde i Ae 5 kan utgå.

2 e. *Organisationsändringar vid F 1, F 14 och FCS.* Med hänsyn till den verksamhet som framdeles skall bedrivas vid F 14 föreslår flygvapenchefen, att förbundet ombildas till flygkår. Såsom framgår av propositionen 1959: 117 (s. 22) skall viss flygtjänst bedrivas vid F 14.

Kårchefen bör enligt flygvapenchefen i likhet med chefen för nuvarande FCS vara överste i Bo 1. Med hänsyn till kårchefens omfattande uppgifter i fråga om ledning och samordning av utbildningsverksamheten vid skolorna bör kårchefen ha en regementsofficer till förfogande. Denne bör ha till uppgift — förutom att biträda kårchefen i nyss nämnda hänseenden — främst att leda flygtjänsten samt att i övrigt handlägga sådana ärenden, som vid flottilj ankommer på regementsofficer till förfogande.

Kårstaben bör i princip organiseras såsom flottiljstab. Jämfört med personalbehovet för sådan stab kan emellertid betydande inskränkningar göras. Sålunda kan materielavdelningen nästan helt utgå. Vidare kan kvalifikationskraven för vissa befattningshavare sänkas.

De skolor som skall ingå i kåren (FTS, FSS och FTUS) föreslås bibehålla i huvudsak nuvarande organisation. En utbyggnad i enlighet med de principer som tidigare angivits (jfr prop. 1959: 117, s. 15) anses dock böra komma till stånd. Flygvapenchefen framhåller att FTUS, vid vilken — förutom grundläggande utbildning av trupputbildare — förekommer ett flertal kurser i markstridstjänst för andra personalkategorier, framdeles bör benämnas flygvapnets markstridsskola (FMS). Vid F 14 bör enligt flygvapenchefen finnas en specialdivision. Flygvapenchefen räknar med att en musikkår alltjämt skall vara ansluten till F 14.

Beträffande kårstaben räknar flygvapenchefen med följande personalförändringar i förhållande till personaluppsättningen vid motsvarande enhet vid nuvarande FCS. Sålunda bör beställningar tillkomma för 1 förvaltare i Ao 17 (förrådstjänst), 1 förvaltare i Ao 15 (signaltjänst), 2 fanjunkare, 1 sergeant, 3 överfurirer, 2 meteorologer (en i Ae 19 och en i reglerad befordringsgång) samt 1 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12/10. Vidare erfordras tjänster för 1 förste trafikledare i Ae 21, 1 trafikledare i Ae 17, 1 maskinchef i Ao 15, 1 radioassistent i Ae 13, 1 förste maskinist i Ae 12, 2 radiotelegrafister i Ae 11, 1 elektriker i Ae 9, 1 fotograf i Ae 9, 1 förrådsförmän i Ao 9, 1 sjukvårdsförmän i Ae 9, 1 reparatör i Ao 8, 3 förrådsmän i Ae 7, 1 kanslibiträde i Ao 7, 1 tekniskt biträde i Ae 7, 2

biträden för skriv- och kontorsgöromål (kontorsbiträden) samt 2 ekonomibiträden i Ae 2/3. Vidare räknar chefen för flygvapnet med ordinariesättning av en tjänst för kansliskrivare i Ae 10. Av nuvarande tjänster vid FCS erfordras icke längre tjänsterna för 1 maskinmästare i Ao 12, 1 förrådsförman i Ae 9, 1 reparatör i Ao 9, 1 eldare i Ag 7, 3 vaktmän i Ae 8 och 1 sjukvårdsbiträde i Ae 2/3. Flygvapenchefen föreslår emellertid att sistnämnda tjänst i samband med att verksamheten vid FCS överflyttas till F 14 överföres till F 1.

För specialdivisionen (motsvarande enhet finns ej vid FCS) bör enligt flygvapenchefen tillkomma beställningar för 1 kapten, 1 fanjunkare, 1 överfurir, 1 förste verkmästare i Ao 17, 4 förste mästare i Ao 14 eller mästare i Ao 12, 24 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12/10, 1 förste flottiljpolis i Ao 13 och 13 flottiljpoliser (varav 5 i Ao 11 och 8 i Ao 9) samt 1 tjänst för hundgårdsförman i Ae 8.

Cheferna för FSS och FMS, för vilka nu finns inrättade beställningar för major eller kapten i Ao 24/21, bör enligt flygvapenchefen vara majorer i Ao 24. Flygvapenchefens förslag att beställningen för chef för FTS skall vara alternativt militär/civilmilitär (major eller flygdirektör av 2. graden i Ao 24) har redovisats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 86).

Såvitt avser förenämnda skolor föreslår flygvapenchefen härutöver följande personalförändringar. Vid FTS bör sålunda beställningar för 1 kapten och 10 förste mästare i Ao 14 tillkomma medan beställningar för 8 mästare i Ao 12 och 9 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12/10 och 1 tjänst för förrådsman i Ae 7 föreslås utgå. En tjänst för driftingenjör i Ag 19 anses vidare böra extraordinariesättas. För FSS föreslås beställningar tillkomma för 2 kaptener (varav 1 i utbyte mot löjtnantsbeställning), 1 förvaltare i Ao 15 (signaltjänst), 1 rustmästare, 1 överfurir och 2 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12/10. För FMS slutligen bör tillkomma beställningar för 2 kaptener (varav en avsedd för arméofficer), 1 rustmästare, 3 överfurirer och 1 furir medan beställningar för 3 löjtnanter och 3 sergeanter föreslås skola utbytas mot respektive kaptens- och fanjunkarbeställningar.

2 f. *Organisationsändringar vid F 15.* I samband med omvandling till attackflottilj bör F 15 enligt flygvapenchefen tillföras beställningar för i dylik flottilj ingående flygnavigatörer. För F 15 bör därför avses beställningar för 3 fanjunkare, 6 sergeanter, 9 förste flygnavigatörer och 9 flygnavigatörer av 1. graden.

De beställningar och tjänster som friställes till följd av de beslutade förbandsindragningarna (förutom i det föregående angivna även samtliga beställningar och tjänster vid nuvarande F 14 och för tre flygdivisioner vid F 8) bör enligt flygvapenchefen i första hand utnyttjas för att tillgodose dels — i den utsträckning så är möjligt — i det föregående föreslagna ökningarna, dels personalökningarna som framförts i anslagsäskandena för

nästa budgetår, dels ock vissa andra behov av personalförstärkning. Be-
träffande i det föregående eller i anslagsäskandena icke upptagna behov
av personalökningar anför flygvapenchefen, att hittills gjorda utredningar
givit vid handen att det enbart för stridsledningsorganisationen föreligger
behov av personal, som antalsmässigt överstiger samtlig personal som fri-
ställes. Det är därför angeläget, att möjligheten att utnyttja nu friställda
beställningar och tjänster inom främst stridsledningsorganisationen men
även för robotförband hålles öppen intill dess personalbehovet för dessa
ändamål bättre kan överblickas. För stridslednings- och robotorganisa-
tionen föreslås nu att ett antal beställningar och tjänster — huvudsakligen
för teknisk personal — reserveras. Vidare föreslås, att beställningar för
10 löjtnanter, 21 förste fältflygare och 17 fältflygare av 1. graden utnyttjas
för förstärkning av personalen vid flygdivisionerna för att antalet flygförare
per flygplan skall kunna ökas (jfr prop. 1958: 110, s. 28—29). I samman-
hanget föreslås vidare, att två beställningar för meteorolog avses för flyg-
förvaltningens försöksplats i övre Norrland samt en beställning för förste
verkmästare får utnyttjas för chef för flygledningens transportavdelning.
En övertalig trafikledartjänst bör slutligen utnyttjas för radarövervakning
och placeras vid F 18.

Försvarets civilförvaltnings anslagsäskanden

Yrkanden

Försvarets civilförvaltning (skr. ^{17/8} och ^{16/10} 1959) föreslår i anslutning
till yrkanden av chefen för flygvapnet m. fl. vissa personalförändringar
m. m. vid flygvapnet.

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
1. Förändringar beträffande flygstaben			
Chef för flygstaben Bo 4 med av- löningsförstärkning — Bo 5	—		
Operationsavdelningen			
1 kapten Ao 21	23 279		
Underrättelseavdelningen			
1 överstelöjtnant eller major Ao 26/24	28 653		
1 kapten Ao 21	23 279		
1 assistent Ae 17	18 932		
Teleavdelningen			
1 kapten Ao 21	23 279		

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
Organisationsavdelningen			
1 kapten Ao 21 — major eller kapten Ao 24/21	1 947		
1 kapten Ao 21	23 279		
1 personalassistent Ae 13 — Ae 19 (civilförvaltningen: vikariatslöne- förordnande i 15 lönegraden)	1 671		
Utbildningsavdelningen			
1 assistent Ae 15 — Ae 17	1 869		
Personalavdelningen			
1 pensionerad officer A: 24	9 511		
Flygsäkerhetsavdelningen			
1 förste byråsekreterare Ae 21	23 279		
1 kanslibitråde Ao 7 — kontorist Ao 9	1 232		
Pressdetaljen			
1 kapten Ao 21 — major Ao 24	3 894		
1 stabsredaktör Ae 19 — Ae 21 ...	—		
Expeditionen m. m.			
1 pensionerad officer A: 26 — major Ao 24 eller pensionerad officer A: 27	—		
1 byråinspektör Ae 19 — Ao 21	—		
1 kontorist Ao 9 — kontorsskrivare Ao 13 — (civilförvaltningen: kans- liskrivare Ao 10)	665		
1 kansliskrivare Ao 10 — förste kansliskrivare Ao 12	1 430		
1 kanslibitråde Ae 7 — kontorist Ae 9	1 232		
1 vaktmästare Ao 7 — portvakt Ao 9	—		
1 bilförare Ae 7 — garageförman Ag 9	1 232		
1 förste flygläkare Ao 23 — Ao 25	—		
1 översköterska Ae 10	—		
1 undersköterska Ae 4	—		
			+ 188 663

Chefens för flygvapnet m.fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
2. Förändringar beträffande flygförvaltningen	32 547		+ 32 547
3. Ändring i flygledningens organisation	148 984		+ 148 984
4. Förändringar beträffande eskadestaber.			
4 eskaderchefer Bo 4 — Bo 5	—		
2 ställföreträdande eskaderchefer Bo 3	79 380		
1 ställföreträdande eskaderchef Bo 1/Ao 26	33 093		
3 pensionerade officerare B:3 utgår		41 673	
4 löjtnanter (i intendenturbefattning) Ao 17/13 — kaptener Ao 21	24 636		
1 flygdirektör av 2. graden Ao 24 ...	—		
1 kapten Ao 21	22 078		+ 117 514
5. Utbyggnad av signalorganisationen m. m.			
1 förvaltare Ao 17	17 686		
1 kapten Ao 21	22 078		
1 kapten Ao 21	22 078		
2 fanjunkare Ao 13	28 302		
2 överfurirer Ao 9	22 830		
4 fanjunkare Ao 13	56 604		
2 tekniska biträden Ae 7	20 616		
7 tekniska biträden Ae 5	64 988		+ 255 182
6. Förändringar beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisationen			
6 pensionerade officerare A: 24	54 780		
5 överfurirer Ao 9	57 075		
5 flygtekniker Ao 10 — förste mästare Ao 14	14 665		
5 tekniska biträden Ae 7	51 540		

Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
15 tekniska biträden Ae 5	139 260		
3 tekniska biträden Ag 7 — Ae 7	—		
20 tekniska biträden Ag 5 — Ae 5	—		
15 fanjunkare Ao 13	212 265		
10 sergearter Ao 11	126 680		
3 kaptener Ao 21	66 234		
3 fanjunkare Ao 13	42 453		
1 flygtekniker Ao 10 — verk- mästare Ao 16	4 694		+ 769 646
<hr/>			
7. Personalförändringar vid Roslagens flygkår (F 2), krigsflygskolan (F 5) m. fl. utbildningsanstalter			+ 468 210
8. Personalförändringar vid Norrbot- tens flygbaskår (F 21)			
1 kapten Ao 21	23 279		
1 fanjunkare Ao 13	15 392		
3 överfurirer Ao 9	37 596		
1 kapten Ao 21	23 279		
1 fanjunkare Ao 13	15 392		
1 fanjunkare Ao 13	15 392		
1 överfurir Ao 9	12 532		
1 flygläkare av 1. graden Ao 21	—		
1 förrådsförmän Ae 9 (civilförvalt- ningen: förrådsman Ag 7)	11 300		
1 flygingenjör av 1. graden Ao 23	—		
1 pensionerad underofficer A:16 ...	—		+ 154 162
<hr/>			
9. Förändringar i övrigt beträffande militär personal			
1 major Ao 24 vid F 11	26 085		
1 major Ao 24 vid F 20	26 085		

Chefen för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
2 löjtnanter (i intendenturbefattning) Ao 17/13 vid FF och F 7	—		
1 kapten Ao 21	22 078		
10 överfurirer Ao 9	114 150		
20 förvaltare (signaltjänst) Ao 15 — Ao 17	—		
19 överfurirer (trupp utbildare) Ao 9 — rustmästare Ao 11	23 807		+ 212 205
<hr/>			
10. Förändringar beträffande personal för den militära väderleks- tjänsten			
1 stabsmeteorolog Ao 23	25 814		
1 meteorolog Ao 21	23 279		
4 förste stabsmeteorologer Ao 24 — Ao 26	—		
4 meteorologer i reglerad be- fordringsgång — eskaderneteo- rologer Ao 23	35 456		
20 meteorologer Ae 19 — Ao 19	—		
3 meteorologassistenter Ae 11	41 673		
4 tekniska biträden Ae 7	45 200		
1 väderlekstekniker Ae 10 utgår ...		13 197	
1 kontorsbiträde Ao 5 utgår		10 181	
18 tekniska biträden Ae 5 utgår		167 112	
2 väderlekstekniker Ae 10 utgår ...		24 068	
6 kontorsbiträden Ao 5 utgår		55 704	— 98 840
<hr/>			
11. Förändringar beträffande flottilj- polispersonal			
7 flottiljpoliser Ao 11 (civilför- valtningen: 2 i Ao 11 och 5 i Ao 9)	82 411		+ 82 411

	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
Chefens för flygvapnet m. fl. yrkanden			
12. Förändringar i övrigt beträffande teknisk personal			
3 verkstadsöveringenjörer ABp 26 — Bp 1	—		
3 mästare Ao 12 — verkmästare Ao 16	10 020		
5 mästare Ao 12 — verkmästare Ao 16	16 700		
2 flygtekniker Ao 10 — förste mästare Ao 14	5 866		
2 flygingenjörer av 1. eller 2. gra- den Ao 23/21 vid F 9 och F 17	—		
17 flygdirektörer av 2. graden Ao 24 — flygdirektörer av 1. graden Ao 26	—		
100 flygtekniker Ao 10 — förste flygtekniker Ao 12	135 400		+ 167 986
13. Förändringar beträffande trafik- ledarpersonal			
Samtliga trafikledare överföres till civilmilitär anställningsform	—		
6 stabstrafikledare Ae 23 — Ao 23	—		
23 förste trafikledare Ae 21 — Ao 21	—		
1 trafikledare Ae 19	20 999		
1 trafikledare Ae 21 överföres till flygstaben	—		
2 trafikledare Ae 17 vid F 10 och F 21	35 372		
1 trafikledare Ae 17 vid CVA	17 686		
1 förste trafikledare Ae 21	22 078		
3 trafikledare Ae 19	59 280		
1 trafikledare Ae 17	17 686		
2 trafikledare Ae 17	35 372		+ 208 473

Chefen för flygoapnet m. fl. yrkanden

Anslagsförändringar enligt
civilförvaltningens förslag

Ökning	Minskning	Summa
--------	-----------	-------

14. Förändringar i övrigt beträffande viss personal vid förbanden m. m.

Förråds- och vaktpersonal

18 förrådsmästare Ae 12 (drivmedelsförråd) — Ae 13	—	
18 förrådsförmän Ae 9 (flygsäkerhetsmaterieförråd) — Ae 11 ...	—	
1 förrådsman Ae 7 vid F 7 (civilförvaltningen: Ag 7)	10 308	
4 vaktmän Ag 8 — Ae 8 (civilförvaltningen: 3 i Ae 8)	—	

Maskinpersonal

1 maskinmästare Ae 12 (civilförvaltningen: Ag 12)	13 388	
2 reparatörer Ae 9 (civilförvaltningen: Ag 8)	21 688	

Kontorspersonal

8 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kontorsbiträden Ao 5 ...	—	
9 kontorsbiträden Ao 5 — biträden för skriv- och kontorsgöromål ...	—	
2 kontorsbiträden Ao 5 vid F 15 och FKHS	—	

Övrig personal

1 lärare i gymnastik och idrott Ae 18 vid F 20 — Ae 19	1 064	
19 sjukvårdsförmän Ae 9 — Ae 11 ...	—	
19 hundgårdsförmän Ae 8 — Ae 9 ...	—	+ 46 448

15. Förändringar i övrigt

Arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter och skolor	130 000	
Arvoden till civila lärare för underbefälsutbildning	30 000	
Flygtillägg m. m.	300 000	+ 460 000

Chefen för flygvapnet m. fl. yrkanden	Anslagsförändringar enligt civilförvaltningens förslag		
	Ökning	Minskning	Summa
16. Omräkning			
Lönegradsuppflyttningar m. m. jäm- likt prop. 1959: 152	427 852		
Tjänstetidsbefordran	47 512		
Vikariatslöneförordnanden till löjt- nanter m. fl.	62 006		
1959 års lönehöjning	4 372 827		
Kompensation för höjda folkpen- sionsavgifter	1 360 000		
Omräkning i övrigt	26 212		
			+ 6 296 409

Motiv

I anslutning till vad som föregående år uttalats rörande flygvapnets personalorganisation (jfr prop. 1959: 110, s. 119—120) framhåller chefen för flygvapnet, att de förslag till personalförändringar som framlägges för budgetåret 1960/61 i allt väsentligt grundats på resultatet av verkställda utredningar rörande flygvapnets utveckling under sjuårsperioden 1960/67. Föreslagna personalförändringar säges utgöra resultatet av den därvid samtidigt genomförda avvägningen mellan olika utgiftsändamål inom flygvapnets totala kostnadsram.

1. *Förändringar beträffande flygstaben.* I sitt militärorganisatoriska underlag för budgetåret 1960/61 återkommer chefen för flygvapnet till ett flertal av de förslag beträffande flygstaben som framfördes föregående år men då icke vann bifall (jfr prop. 1959: 110, s. 120—124 o. 143—144). Härutöver föreslås vissa andra personalförändringar.

Den av chefen för flygvapnet ånyo föreslagna förändringen av löneställningen för chefen för flygstaben kan civilförvaltningen, som alltjämt anser att frågan bör upptagas i samband med en allmän översyn av löneställningen för högre chefstjänster, icke biträda.

Flygvapenchefen har upprepat tidigare framfört förslag att förstärka personaluppsättningen vid operationsavdelningen med en kapten i Ao 21. Civilförvaltningen biträder även nu förslaget.

För den sedan den 1 oktober 1957 försöksvis inrättade underrättelseavdelningen har hittills tillkommit en tjänst för assistent i Ae 17. Liksom tidigare framhåller flygvapenchefen, att personaltillgången vid ifrågasvarande avdelning är alltför otillräcklig för att tillgodose de krav som måste ställas på underrättelsetjänsten. Med hänsyn till den stora betydelse som tillmätas denna verksamhet är det enligt flygvapenchefen synnerligen angeläget, att nuvarande provisorium upphäves och beslut fattas om inrättande av en underrättelseavdelning vid flygstaben. För avdelningen bör från och

med nästa budgetår tillkomma dels beställningar för en överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 (avdelningschef) och en kapten i Ao 21 — vilka beställningar begärdes jämväl för budgetåret 1959/60 — dels ock en tjänst för assistent i Ae 17. För inhämtande av närmare upplysningar om avdelningens arbetsuppgifter och dess föreslagna organisation torde få hänvisas till de handlingar som i sedvanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott. — Civilförvaltningen räknar med föreslagen utbyggnad av personaluppsättningen för underrättelsetjänsten.

Civilförvaltningen biträder alltjämt flygvapenchefens ånyo framförda förslag att inrätta en kaptensbeställning i Ao 21 avsedd för teleavdelningen.

Föregående år föreslog flygvapenchefen, att en beställning för major eller kapten skulle tillkomma vid organisationsavdelningen, avsedd för den detalj inom avdelningen där ärenden rörande byggnader, befästningar och flygfält handlägges. För nästa budgetår föreslås, att en dylik beställning i Ao 24/21 tillkommer i utbyte mot en kaptensbeställning i Ao 21. Ifrågasvarande detalj utgör flygvapenchefens stabsorgan för nyssnämnda frågor. Det åligger denna enhet att utarbeta det militära underlag som erfordras för flyg- och fortifikationsförvaltningarnas planläggning. Förutom flygvapnets egna byggnadsärenden handläggs vid detaljen även frågor rörande civil bebyggelse intill militära anläggningar och bullerfrågor. Då dessa frågor är av speciell natur, har detaljchefen fått en förhållandevis självständig ställning. Löneställningen bör därför enligt flygvapenchefen höjas. Civilförvaltningen biträder förslaget.

Flygvapenchefen framhåller, att arbetsuppgifterna vid organisationsavdelningen ökat betydligt under de senaste åren, vilket i första hand sammanhänger med att en fortgående anpassning av flygvapnets organisation måste ske, bland annat med hänsyn till den tekniska utvecklingen. Ytterligare två stabsofficerare anses erforderliga. För nästa budgetår begränsar emellertid flygvapenchefen sitt förslag till att avse inrättande av en kaptensbeställning i Ao 21. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

Flygvapenchefen upprepar sitt tidigare framförda förslag att tjänsten för personalassistent uppflyttas från Ae 13 till Ae 19. I likhet med föregående år föreslår civilförvaltningen, att den nuvarande personalassistenten meddelas förordnande att mot vikariatslön bestrida göromål som eljest ankommer på tjänsteman i 15 lönegraden.

Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att en tjänst för assistent i Ae 15, vilken under pågående försök med ändrad organisation av flygstaben är placerad vid utbildningsavdelningen, uppflyttas till Ae 17 (jfr prop. 1959: 110, s. 126). Förslaget tillstyrkes alltjämt av civilförvaltningen.

Civilförvaltningen biträder alltjämt flygvapenchefens upprepade förslag att utöka personalavdelningen med en pensionerad officer i arvodesbefattning i A: 24.

Beträffande flygsäkerhetsavdelningen upprepar flygvapenchefen förslagen att inrätta en tjänst för förste byråsekreterare i Ae 21 samt utbyta en kanslibiträdestjänst i Ao 7 mot tjänst för kontorist i Ao 9. Civilförvaltningen tillstyrker liksom tidigare förslagen.

Flygvapenchefen återkommer till förut framförda förslag om att utbyta den för chef för pressdetaljen avsedda kaptensbeställningen i Ao 21 mot beställning för major i Ao 24 samt att uppflytta stabsredaktörstjänsten i Ae 19 till 21 lönegraden. Vidare föreslås ånyo, att pressdetaljen ombildas till en avdelning, uppdelad på en press- och en rekryteringsdetalj. Liksom föregående år tillstyrker civilförvaltningen att ifrågavarande kaptensbeställning omvandlas till beställning för major. Såvitt avser stabsredaktörstjänsten har civilförvaltningen tidigare uttalat, att frågan om samtliga vid försvaret anställda stabsredaktörers löneställning borde prövas i ett sammanhang. Med hänsyn till statsmakternas ställningstagande till tidigare framställningar rörande förevarande redaktörs löneställning samt till att motsvarande yrkanden vad avser de övriga försvarsgrenarna icke återkommit anser ämbetsverket sig icke nu böra räkna med bifall till föreslagen lönegradsuppflyttning av stabsredaktörstjänsten vid flygstaben.

Chefen för flygvapnet återkommer till ett senast i det militärorganisatoriska underlaget för budgetåret 1958/59 framlagt förslag att utbyta en arvodesbefattning för pensionerad officer i numera A: 26, avsedd för chef för flygstabens expedition, mot beställning för major i Ao 24 alternativt arvodesbefattning för pensionerad officer i A: 27 (jfr prop. 1958: 110, s. 435). Civilförvaltningen anser sig icke kunna tillstyrka förslaget.

Genom beslut vid 1959 års riksdag tillkom en tjänst för byråinspektör i Ae 19, avsedd för säkerhetstjänsten vid flygvapnet. Flygvapenchefen, som föregående år begärde en tjänst i Ao 23 för ifrågavarande ändamål, föreslår nu, att byråinspektörstjänsten inplaceras i Ao 21. Med hänsyn till att tjänsten så nyligen prövats av statsmakterna anser sig civilförvaltningen icke böra biträda förslaget.

Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att den för sekreterare åt flygvapenchefen avsedda kontoristtjänsten i Ao 9 utbytes mot tjänst för kontorskrivare i Ao 13. Civilförvaltningen anser alltjämt att fog föreligger att giva ifrågavarande tjänst försteg i lönehänseende framför andra liknande tjänster vid de militära staberna och föreslår därför liksom föregående år att tjänsten uppflyttas till Ao 10 (kansliskrivare).

Flygvapenchefen har åter hemställt, att den vid flygstabens expedition befintliga tjänsten för kansliskrivare (registrator) i Ao 10 utbytes mot tjänst för förste kansliskrivare i Ao 12. Civilförvaltningen, som tidigare avstyrkt förslaget med hänsyn till att löneställningen för tjänsten så nyligen prövats, har nu tagit närmare del av de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna. Med hänsyn till vad därvid framkommit anser sig ämbetsverket numera böra tillstyrka, att förevarande tjänst inplaceras i lönegrad Ao 12.

Flygvapenchefen upprepar vidare sitt tidigare förslag att utbyta en kanslibiträdets tjänst i Ae 7, vilken i försöksorganisationen för flygstaben är placerad vid planeringsavdelningen, mot tjänst för kontorist i Ae 9 (jfr prop. 1959: 110, s. 126). Civildförvaltningen tillstyrker numera förslaget.

Civildförvaltningen anser sig alltjämt icke böra biträda flygvapenchefens upprepade förslag att utbyta en tjänst för vaktmästare i Ao 7 mot tjänst för portvakt i Ao 9.

Flygvapenchefen framhåller, att en av de civila bilförarna vid den i stabens transportavdelning ingående körcentralen i egenskap av s. k. transportfördelare ålagts mer kvalificerade arbetsuppgifter än centralens övriga bilförare. Med hänsyn härtill bör enligt flygvapenchefen en tjänst för bilförare i Ae 7 utbytas mot tjänst för garageförman i Ag 9. Civildförvaltningen anser sig böra räkna med bifall till förslaget.

Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att en beställning för förste flygläkare i Ao 23, avsedd för assistent åt flygöverläkaren, uppflyttas till Ao 25. I avvaktan på slutligt ställningstagande till försvarssjukvårdens framtida organisation kan civildförvaltningen icke heller nu biträda förslaget.

Flygvapenchefen hemställer ånyo, att en tjänst för översköterska i Ae 10 tillkommer vid den till flygstaben knutna medicinska undersökningscentralen samt föreslår därutöver att vid centralen inrättas en tjänst för undersköterska i Ae 4. I avvaktan på resultat av pågående utredning beträffande ifrågavarande verksamhets organisation anser sig civildförvaltningen för närvarande icke kunna biträda förslagen.

2. *Förändringar beträffande flygförvaltningen.* De av flygvapenchefen framförda förslagen avseende personal vid flygförvaltningen med avlöning från förevarande anslag har redovisats i innevarande års statsverksproposition vid anmälan av flygförvaltningens avlöningsanslag (bil. 6, s. 168).

3. *Ändring av flygledningens organisation.* På grundval av resultatet av verkställda utredningar angående arbetsuppgifterna för flygledningens inspektion för den tekniska tjänsten och flygförvaltningens materielinspektion har flygvapenchefen framlagt vissa förslag till organisationsändringar i flygledningen. Förslagen, som bland annat innebär förändringar beträffande personal med avlöning från detta anslag, har redovisats i årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 5).

4. *Förändringar beträffande eskaderstaberna.* Vid 1956 års riksdag fattades beslut om ny regional ledningsorganisation för flygvapnet (jfr prop. 1956: 110, s. 6—13). I de militärorganisatoriska underlagen för budgetåren 1956/60 har flygvapenchefen föreslagit vissa personalförändringar avseende den nya ledningsorganisationen. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionerna 1956: 110 (s. 191), 1957: 110 (s. 213), 1958: 110 (s. 468) och 1959: 110 (s. 144) har riksdagen godkänt vissa av de av flygvapenchefen föreslagna förändringarna. Flygvapenchefen återkommer nu till flertalet av de tidigare framförda förslag, som icke vunnit bifall.

Chefen för flygvapnet föreslår sålunda ånyo, att de fyra beställningarna för eskaderchef i lönegrad Bo 4 uppflyttas till Bo 5. I anslutning till vad civilförvaltningen enligt det föregående (jfr punkt 1) anfört beträffande löneställningen för högre chefstjänster, är ämbetsverket alltså icke berättigad att biträda den föreslagna förändringen i löneställningen för eskadercheferna.

Flygvapenchefen upprepar vidare förslaget att — i utbyte mot tre befattningar för pensionerad officer i B:3 — inrätta tre beställningar för ställföreträdande eskaderchef, av vilka två i Bo 3 och en i Bo 1 eller Ao 26. Civilförvaltningen tillstyrker, att beställningar på aktiv stat tillkommer för ställföreträdande eskaderchef. Löneställningen för dessa bör enligt ämbetsverket prövas i samband med översyn av chefslöner. Utan att taga någon ställning till sistnämnda fråga har civilförvaltningen vid kostnadsberäkningarna utgått från av flygvapenchefen föreslagna lönegrader.

Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att fyra beställningar för löjtnant i intendenturbefattning utbytes mot kaptensbeställningar i Ao 21. Civilförvaltningen anser det alltså befogat att för intendentsbefattningarna vid eskaderstaberna avse kaptener och räknar därför med bifall till detta förslag.

Förslaget att inrätta en beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 24, avsedd för eskaderingenjör, har redovisats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 70—71).

Flygvapenchefen upprepar slutligen förslaget om inrättande av en kaptensbeställning i Ao 21, avsedd för signalofficer vid eskaderstab. Civilförvaltningen tillstyrker alltså förslaget.

5. *Utbyggnad av signalorganisationen m. m.* Flygvapenchefen föreslår ånyo, att följande personal tillkommer för signalorganisationen, nämligen en förvaltare i Ao 17, avsedd för flygstaben, en kapten i Ao 21, avsedd för attackeskaderstaben, samt en kapten i Ao 21, två fanjunkare i Ao 13 och två överfurirer i Ao 9, avsedda för sektorflottiljstab. För inhämtande av närmare upplysningar rörande dessa förslag, vilka biträts av civilförvaltningen, torde få hänvisas till de handlingar som i sedvanlig ordning tillhandahålls riksdagens vederbörande utskott.

Med hänsyn till att för krigsmakten gemensamt fjärrskriftnät beräknas vara i drift från och med årsskiftet 1960/61 erfordras enligt flygvapenchefen viss personalförstärkning. Flygvapenchefen har härom anfört i huvudsak följande.

Genom att ersätta nu befintliga för respektive försvarsgren separata fjärrskriftnät med ett gemensamt nät erhålles betydande militära och trafiktekniska fördelar till i stort sett oförändrade driftkostnader per abonnent. Vidare erhålles en avsevärt högre krigsberedskap än i nuläget.

Den tekniska planeringen och uppbyggnaden av nätet ombesörjes av försvarsstaben. Flygvapnet skall ansvara för den trafiktekniska driften sedan nätet tagits i bruk. Avsikten är att televerket tills vidare skall ansvara för nätets underhåll.

Huvudcentralen i det nya nätet kommer i fred att anordnas i nuvarande lokaler för flygvapnets fjärrskriftcentral som är inrymd i flygledningens lokaler.

Utöver huvudcentralen kommer tre permanenta undercentraler att i fred vara i drift bland annat för att abonnenter ur samtliga försvarsgrenar skall kunna anslutas till fjärrskriftnätet till lägsta möjliga kostnad.

Huvudcentralen i det nya nätet kommer att betjäna cirka dubbelt så många abonnenter som flygvapnets fjärrskriftcentral gör i nuläget. Vidare kommer i viss utsträckning flygvapnets fredsmässiga radiofjärrskrift- och radiofaksimilnät att terminera i centralen. Nuvarande personalantal torde vara tillräckligt för att ombesörja trafiken. Genom förenklingar i förmedlingsförfarandet kan emellertid viss del av verksamheten skötas av personal med lägre kvalifikationer än för närvarande.

Föreståndaren för flygvapnets fjärrskriftcentral avses bli chef för den nya huvudcentralen.

Verksamheten i huvudcentralen kommer liksom vid den nuvarande fjärrskriftcentralen att pågå dygnet runt. Tjänsten kommer att ledas av en vaktföreståndare (underofficer). Fem underofficerare erfordras här för. För närvarande finns fyra underofficerare vid flygstabens teleavdelning för detta ändamål. Chefen för flygvapnet har med hänsyn till att de nuvarande vaktföreståndarna har lång genomsnittlig arbetstid tidigare föreslagit, att ytterligare en beställning för fanjunkare i Ao 13 skulle tillkomma vid teleavdelningen. Denna personalförstärkning blir än mer nödvändig i den nya huvudcentralen, då vaktföreståndaren får större ansvar för den löpande tjänsten.

För betjäning av huvudcentralen finns för närvarande 16 tekniska biträden i Ae 7. Framdeles erfordras nio tekniska biträden i Ae 7 och sju i Ae 5.

Undercentralerna skall — likaledes dygnet runt — förmedla trafik mellan övriga centraler och egna abonnenter. Då centralerna ej kommer att vara belägna i anslutning till flottiljetablisement, erfordras för varje undercentral en underofficer som chef. Denne förutsättes även tjänstgöra som vaktföreståndare. Personalens arbetsuppgifter kommer att bestå av remsförmedling mellan fjärrskriftapparater enligt i huvudsak samma förfaringsätt som i flygvapnets nuvarande fjärrskriftcentral. Då tjänsten kommer att bedrivas dygnet runt erfordras ytterligare tre kvalificerade befattningshavare (tekniska biträden i Ae 7) per undercentral som vaktföreståndare. I övrigt avses värnpliktig personal utnyttjas i undercentralerna.

Det totala personalbehovet utgör sålunda:

Personalkategori	Behov vid			Tillgång	Brist
	Huvudcentralen	Tre undercentraler	Summa		
Underofficer.....	5	3	8	4	4
Tekniskt biträde Ae 7.....	9	9	18	16	2
» » Ae 5.....	7	—	7	0	7

Flygvapenchefen föreslår, att för nästa budgetår inrättas fyra beställningar för fanjunkare i Ao 13 samt nio tjänster för tekniska biträden, varav

två i Ae 7 och sju i Ae 5. Civilförvaltningen anser sig böra tillstyrka förslaget.

6. *Förändringar beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisationen.* Under de senaste åren har viss personalförstärkning skett beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisationen (jfr senast prop. 1959: 110, s. 127 o. 144). Flygvapenchefen anser det synnerligen angeläget, att en fortsatt utbyggnad av personalorganisationen för ifrågavarande verksamhet kommer till stånd. För budgetåret 1960/61 föreslås, att sex arvodesbefattningar för pensionerad officer i A: 24 tillkommer för den optiska luftbevakningen samt att beställningar inrättas för fem överfurirer i Ao 9, avsedda för chefsobservatorer vid radarstationer, och — i utbyte mot beställningar för fem flygtekniker i Ao 10 — fem förste mästare i Ao 14, avsedda för materielmästare vid luftförsvarssektorer.

För luftbevakningen finns i gällande personalförteckning upptagna sammanlagt 100 tjänster för tekniska biträden (8 i Ae 7, 3 i Ag 7, 69 i Ae 5 och 20 i Ag 5). Då behovet av all denna personal kommer att bli bestående för framtiden, föreslår flygvapenchefen, att de 23 extra tjänsterna extraordinariesättes. Härutöver föreslås, att nya tjänster tillkommer för 5 tekniska biträden i Ae 7 och 15 tekniska biträden i Ae 5.

Flygvapenchefen föreslår vidare, att beställningar tillkommer för dels 15 fanjunkare i Ao 13 och 10 sergeanter i Ao 11, avsedda för radarjaktledare, dels 3 kaptener i Ao 21, 3 fanjunkare i Ao 13 och — i utbyte mot flygteknikerbeställning i Ao 10 — 1 verkmästare i Ao 16, avsedda för vissa radarstationer.

För inhämtande av närmare upplysningar rörande de föreslagna personalförändringarna beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisation, vilka samtliga tillstyrkts av civilförvaltningen, torde få hänvisas till de handlingar som i sedvanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

7. De under denna punkt framlagda förslagen utgöres till övervägande del av yrkanden som upprepats eller eljest återkommit i chefens för flygvapnet i det föregående redovisade skrivelse den 24 november 1959 om organisationsförändringar vid flygvapnet. En redogörelse för de i civilförvaltningens petitaskrivelse upptagna förslagen har därför icke ansetts erforderlig.

8. *Personalförändringar vid Norrbottens flygbaskår (F 21).* Chefen för flygvapnet återkommer till sitt föregående år framförda förslag om inrättande av en kaptensbeställning i Ao 21, avsedd för baskompanichef, och tre överfurirsbeställningar i Ao 9, avsedda två för trupputbildare och en för sjukvårdare vid baskompanierna (jfr prop. 1959: 110, s. 129). Härutöver hemställer flygvapenchefen, att för chef för signaltropp i baskompani inrättas en fanjunkarbeställning i Ao 13. Civilförvaltningen biträder förslagen.

Flygvapenchefen återkommer till frågan om personalförstärkning för stridslednings- och luftbevakningsverksamheten (jfr prop. 1959:110, s. 129). Sålunda föreslås ånyo, att en fanjunkarbeställning i Ao 13 tillkommer. Vidare hemställer flygvapenchefen, att en beställning inrättas för kapten i Ao 21, avsedd för krigsplanläggning, utbildning m. m. Civildförvaltningen biträder jämväl dessa förslag.

Med erinran om att F 21 har en betydligt större årlig värnpliktskontingent än övriga förband föreslår flygvapenchefen, att instruktörspersonalen för markstridsutbildningen utökas med en fanjunkare i Ao 13 och en överfurir i Ao 9. Civildförvaltningen tillstyrker förslaget.

Civildförvaltningen kan alltjämt icke biträda flygvapenchefens upprepade förslag att inrätta en beställning för flygläkare av 1. graden i Ao 21 (jfr prop. 1959:110, s. 130).

Flygvapenchefen föreslår ånyo förstärkning av personalen för vård av intendentmateriel med en förrådsförman i Ae 9 (jfr prop. 1959:110, s. 130). I avvaktan på slutligt ställningstagande till resultatet av organisationsundersökningarna beträffande förrådstjänsten inom försvaret är civilförvaltningen alltjämt endast beredd tillstyrka, att en extra tjänst för förrådsman tillkommer.

Förslaget att inrätta en tjänst för flygingenjör av 1. graden i Ao 23, avsedd för materielavdelningen vid F 21, har redovisats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 70).

Liksom föregående år avstyrker civilförvaltningen — i avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar av stabs- och förvaltningstjänsten vid flygförbanden — flygvapenchefens upprepade förslag om inrättande av en befattning för pensionerad underofficer i A: 16, avsedd för mobiliseringsavdelningen (jfr prop. 1959:110, s. 130).

9. *Förändringar i övrigt beträffande militär personal.* Chefen för flygvapnet återkommer till tidigare framförda förslag om inrättande av två beställningar för major i Ao 24, avsedda för tredje regementsofficer vid Södermanlands flygflottilj (F 11) respektive regementsofficer till föfogande hos chefen för flygkadettskolan (F 20). Civildförvaltningen biträder alltjämt förslagen (jfr prop. 1959:110, s. 130—131).

Flygvapenchefen föreslår ånyo, att två beställningar för löjtnant i intendentbefattning tillkommer, avsedda för Skaraborgs flygflottilj (F 7) — biträdande intendent — respektive flygförvaltningen — rekryteringstjänst. I avvaktan på resultatet av personalkårutredningens arbete samt — vad avser beställningen för F 7 — statens organisationsnämnds undersökningar av flygförbandens stabs- och förvaltningstjänst kan civilförvaltningen alltjämt icke tillstyrka förslagen (jfr prop. 1959:110, s. 131).

Även detta år tar flygvapenchefen upp frågan om personalförstärkning för effektivisering av markstridsutbildningen vid flygvapnet (jfr prop. 1959:110, s. 127). För nästa budgetår föreslås, att beställningar tillkom-

mer dels för en kapten i Ao 21 vid flygstaben, avsedd för arméofficer, dels för tio överfurirer, avsedda för trupputbildare vid de förband där personalökning är mest angelägen. Civilförvaltningen tillstyrker förslagen.

Flygvapenchefens ånyo framförda förslag om ändrad löneställning för förvaltare i signaltjänst anser civilförvaltningen allttjämt böra upptagas i annan ordning (jfr prop. 1959: 110, s. 131).

I likhet med föregående år föreslår flygvapenchefen, att 19 beställningar för överfurir i Ao 9, avsedda för trupputbildare, stabsunderofficer vid specialdivision, omvandlas till rustmästarbeställningar i Ao 11 (jfr prop. 1959: 110, s. 131—132). Civilförvaltningen räknar även nu med bifall till förslaget.

10. *Förändringar beträffande personal för den militära väderlekstjänsten.* Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att en beställning för stabsmeteorolog i Ao 23 tillkommer vid flygstabens väderleksavdelning (jfr prop. 1959: 110, s. 132). Civilförvaltningen tillstyrker allttjämt förslaget.

Flygvapenchefen har tidigare anmält behov av fyra beställningar för meteorolog i Ao 21, avsedda för vaktchefer vid prognoscentralen inom flygstabens väderleksavdelning. Tre av dessa beställningar tillkom från och med budgetåret 1957/58. Flygvapenchefen hemställer nu, att den återstående beställningen tillkommer, och framhåller härvid, att prognoscentralen i samband med införande av telefaksimil övertar vissa arbetsuppgifter som tidigare utförts vid lokala organ. Dessa organ kan härigenom **i viss utsträckning** utnyttjas för andra uppgifter. Behovet av ledning och samordning avseende arbetet vid prognoscentralen ökar emellertid. I sammanhanget framhålls, att väderleksstationen vid marinkommando Ost genom tillkomsten av ett helikopterförband vid Berga får så väsentligt ökade arbetsuppgifter att en personalförstärkning blir nödvändig. Därest den föreslagna förstärkningen vid flygstabens väderleksavdelning kommer till stånd, räknar emellertid chefen för flygvapnet med att under nästa budgetår kunna tillgodose de mest angelägna behoven av meteorologisk service vid marinen, bland annat genom kommendering av personal under marinens övningsperiod. Civilförvaltningen tillstyrker, att den föreslagna meteorologbeställningen i Ao 21 inrättas.

Civilförvaltningen räknar allttjämt med att prövningen av flygvapenchefens ånyo framförda förslag om uppflyttning av fyra beställningar för förste stabsmeteorolog i Ao 24 till Ao 26 bör ske i annan ordning (jfr prop. 1959: 110, s. 132).

Flygvapenchefen upprepar sitt tidigare förslag om inrättande av fyra beställningar för eskadermeteorolog i Ao 23 i utbyte mot samma antal beställningar för meteorolog i reglerad befordringsgång (jfr prop. 1959: 110, s. 132). Civilförvaltningen biträder även nu förslaget.

Liksom tidigare biträder civilförvaltningen även den av flygvapenchefen ånyo föreslagna ordinariesättningen av 20 meteorologbeställningar i Ae 19 (jfr prop. 1959: 110, s. 132).

Chefen för flygvapnet anmäler, att det system med överföring medelst telefaksimil av väderlekskartor från den militära väderlekscentralen i flygstaben till förbandens väderleksstationer som man tidigare räknat med (jfr prop. 1956: 110, s. 184) kommer att införas omkring den 1 juli 1960. Härigenom kan tjänsten vid förbanden rationaliseras och vissa personalbesparingar göras. En mindre personalförstärkning vid centralorganet anses emellertid nödvändig. Flygvapenchefen föreslår sålunda, att tjänster för tre meteorologassistenter i Ae 11 och fyra tekniska biträden i Ae 7 tillkommer vid centralorganet. I samband härmed föreslås, att tjänster för en väderlekstekniker i Ae 10 och ett kontorsbiträde i Ao 5 vid centralorganet och 18 tekniska biträden i Ae 5 vid förbanden indragas. Civilförvaltningen tillstyrker de föreslagna personalförändringarna.

Den observationscentralstation som finnes vid Rommehed erfordras enligt flygvapenchefen icke längre för militära ändamål. För observations-tjänsten i Rommehedstrakten anses i stället en timobservationsstation kunna vara tillfyllest. Flygvapenchefen anser vidare, att observationscentralstationen i Kalixfors bör överföras till den nya civila flygplatsen i Kiruna, vilken beräknas kunna tagas i bruk hösten 1960, och därvid övertagas av Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. De angivna förändringarna, som enligt flygvapenchefen bör genomföras budgetåret 1960/61, medför, att tjänster för två väderlekstekniker i Ae 10 och sex kontorsbiträden i Ao 5 kan indragas. Civilförvaltningen biträder förslagen och vidare har Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut i sina anslags-äskanden utgått från att desamma vinner bifall.

11. *Förändringar beträffande flottiljpolispersonal.* Chefen för flygvapnet upprepar sitt tidigare framförda förslag om inrättande av sju beställningar för flottiljpolis i Ao 11. I likhet med föregående år tillstyrker civilförvaltningen, att sju beställningar tillkommer men räknar med att två placeras i Ao 11 och fem i Ao 9 (jfr prop. 1959: 110, s. 133).

12. *Förändringar i övrigt beträffande teknisk personal.* Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att verkstadsöveringenjörerna vid de tre centrala flygverkstäderna uppflyttas från lönegrad ABp 26 till Bp 1 (jfr prop. 1959: 110, s. 133). Civilförvaltningen förutsätter alltjämt, att denna fråga behandlas i annat sammanhang.

Med hänsyn till att ny flygmateriel med komplicerad teleteknisk utrustning successivt tillkommer har, såvitt avser den elektrotekniska personalen, hittills 11 beställningar för förste mästare eller mästare utbytt mot verkmästarbeställningar (jfr senast prop. 1959: 110, s. 133—134). För nästa budgetår föreslås, att ytterligare tre beställningar för verkmästare i Ao 16 tillkommer i utbyte mot mästarbeställningar i Ao 12. Civilförvaltningen biträder förslaget.

Till följd av införandet av attack- och jaktrobotar har flygvapenchefen under senare år föreslagit vissa förändringar beträffande den vapentekniska

personalen. Hittills har beställningar för fem verkmästare och två förste mästare tillkommit, de förstnämnda i utbyte mot mästarbeställningar (jfr senast prop. 1959: 110, s. 134). Enligt flygvapenchefen är det erforderligt, att ytterligare tio beställningar för mästare utbytes mot verkmästarbeställningar samt att två beställningar för förste mästare tillkommer. Med hänsyn till robotmaterielens snabba leveranstakt föreslås, att för nästa budgetår tillkommer beställningar för fem verkmästare i Ao 16 och två förste mästare i Ao 14 i utbyte mot beställningar för fem mästare i Ao 12 och två flygtekniker i Ao 10. Civilförvaltningen biträder jämväl detta förslag.

Flygvapenchefens ånyo framförda förslag att inrätta två beställningar för flygingenjör av 1. eller 2. graden i Ao 23/21, avsedda för teleingenjör vid F 9 och F 17, samt att avse flygdirektörer av 1. graden i Ao 26 för flottiljernas materielavdelningar i stället för flygdirektörer av 2. graden i Ao 24 har redovisats i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 70—71 och 86).

Genom beslut av 1959 års riksdag har 200 flygteknikerbeställningar i Ao 10 utbytts mot beställningar för förste flygtekniker i Ao 12. Flygvapenchefen, som tidigare anmält behov av sammanlagt 823 beställningar i Ao 12, anser, att det sålunda påbörjade utbytet bör fortsätta och föreslår för nästa budgetår att ytterligare 100 beställningar för förste flygtekniker inrättas i utbyte mot samma antal flygteknikerbeställningar. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

13. *Förändringar beträffande trafikledarpersonal.* Chefen för flygvapnet upprepar tidigare framförda förslag rörande överföring av trafikledarna till civilmilitär anställningsform samt ordinariesättning av befintliga tjänster för stabstrafikledare i Ae 23 och förste trafikledare i Ae 21. Civilförvaltningen anser alltjämt, att frågan om trafikledarnas hänförande till kategorien civilmilitär personal bör prövas av den av försvarets civila tjänstemannaförbund begärda, av civilförvaltningen tillstyrkta utredningen om trafikledarnas arbetsförhållanden samt att i avvaktan härpå ställning icke nu bör tagas till förslagen om ordinariesättning (jfr senast prop. 1959: 110, s. 135).

Med hänsyn till att arbetsbelastningen under de senaste åren ökat starkt vid flygstabens flygsäkerhetsavdelning föreslår flygvapenchefen, att en tjänst för trafikledare i Ae 19 tillkommer för nämnda avdelning. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

På grund av att flygverksamheten vid F 2 upphört har Kungl. Maj:t för innevarande budgetår föreskrivit, att de för flygkåren avsedda trafikledartjänsterna, en för förste trafikledare i Ae 21 och en för trafikledare i reglerad befordringsgång, skall placeras vid flygstaben respektive F 4 (Jämtlands flygflottilj). Beträffande tjänsten vid flygstaben har angivits, att den endast må uppehållas med vikarie. Flygvapenchefen föreslår nu, att förenämnda tjänst för förste trafikledare i Ae 21 definitivt överföres till

flygstaben. Då det anses angeläget, att trafikledarutbildningen ges en fastare form, bör enligt flygvapenchefen ifrågavarande trafikledare avses för utbildningsfrågor. Civilförvaltningen biträder förslaget.

Flygvapenchefen föreslår ånyo (jfr senast prop. 1959: 110, s. 135), att en fjärde trafikledare tillkommer vid F 10 (Skånska flygflottiljen) och F 21. Tidigare angavs behov av en fjärde trafikledare jämväl vid F 4 och F 14. Såsom nyss anförts har en trafikledare överförs till förstnämnda förband. Vid F 14 erfordras — sedan beslut om de flygande divisionernas förflyttning fattats — endast två trafikledare. Med hänsyn till att trafikledare, som eventuellt blir övertaliga i samband med flottiljindragningar, utan omskolning kan överföras till den under utbyggnad varande regionala och lokala radarövervakningsorganisationen tillstyrker civilförvaltningen, att två tjänster för trafikledare i Ae 17 tillkommer för angivna förband.

Chefen för flygvapnet föreslår ånyo, att en trafikledartjänst i Ae 17 inrättas vid centrala flygverkstaden i Arboga (jfr prop. 1959: 110, s. 135). Civilförvaltningen biträder alltjämt förslaget. Ämbetsverket förutsätter därvid, att en å sakanslag inrättad tjänst för ingenjör i Ae 15, vilken för närvarande avses för trafikledargörömmål, samtidigt indrages.

Enligt flygvapenchefen bör utbyggnaden av trafikledarorganisationen för flygsäkerhetsändamål fortsätta. En redogörelse för den tänkta radarövervakningsorganisationen lämnades i propositionen 1959: 110 (s. 135—137). För nästa budgetår föreslås, att tjänster inrättas för en förste trafikledare i Ae 21, avsedd för den lokala övervakningen i Göteborgsområdet, och fyra trafikledare (3 i Ae 19 och 1 i Ae 17), avsedda en för den regionala övervakningen i vardera Stockholms- och Malmöområdet samt två för den lokala övervakningen, varav en för Göteborgsområdet och en — beroende på materielläget vid aktuell tidpunkt — vid F 1, F 11 eller F 16.

Som hjälpmedel vid landning under svåra väderleksförhållanden kommer ett antal landningsradarstationer att tillföras flygvapnet. Dylika stationer användes allmänt utomlands och har även anskaffats för den civila flygverksamheten i Sverige. Flygvapenchefen framhåller, att det för betjäning ur trafikledningssynpunkt enligt utländska erfarenheter erfordras tre trafikledare vid varje station. Flygvapenchefen, som emellertid räknar med att en placering av stationernas betjäningssorgan i trafikledartornen skall kunna leda till begränsning av detta personalbehov, föreslår för budgetåret 1960/61 — i avvaktan på att erfarenheter vinnes av här berörda verksamhet — att två tjänster för trafikledare i Ae 17 inrättas för ändamålet. Civilförvaltningen biträder förslaget.

14. *Förändringar i övrigt beträffande viss personal vid förbanden.* Såvitt avser förråds- och vaktpersonal återkommer chefen för flygvapnet ånyo till förslagen att uppflytta förrådsmästartjänsterna från Ae 12 till Ae 13 och tjänsterna för förrådsförmän för flygsäkerhetsmateriel från Ae 9 till Ae 11 (jfr prop. 1959: 110, s. 137). Civilförvaltningen utgår alltjämt från att dessa löneställningsfrågor behandlas i annan ordning.

Flygvapenchefen föreslår ånyo, att en tjänst för förrådsman i Ae 7 tillkommer vid F 7 och avses för byggnadsavdelningens materielförråd. I avvaktan på resultatet av pågående organisationsundersökningar vid flygflottiljerna föreslår civilförvaltningen i likhet med föregående år att en extra förrådsmannatjänst tillkommer för ifrågavarande ändamål (jfr prop. 1959: 110, s. 137).

Föregående år föreslog flygvapenchefen, att nio tjänster för vaktmän i Ag 8 skulle extraordinariesättas (jfr prop. 1959: 110, s. 137). Fem av tjänsterna har omvandlats till extra ordinarie från och med innevarande budgetår. För nästa budgetår föreslås, att övriga fyra tjänster extraordinariesättes. Civilförvaltningen erinrar om att innehavarna av de fem tjänster som blivit extraordinarie är f. d. remontryttare. Med hänsyn härtill finner ämbetsverket, som inhämtat att tre av de nu till extraordinariesättning föreslagna vaktmannatjänsterna innehas av f. d. remontryttare, sig böra tillstyrka föreslagen förändring i nämnda tre vaktmäns anställningsform.

Beträffande maskinpersonal har fortifikationsförvaltningen föreslagit, att tjänster tillkommer för en maskinmästare i Ae 12 och två reparatörer i Ae 9, avsedda för vissa anläggningar. I avbidan på resultatet av pågående klassificering av bland andra försvarets fasta maskinanläggningar föreslår civilförvaltningen, att nämnda tjänster tills vidare inrättas såsom extra.

Såvitt avser kontorspersonal har civilförvaltningen (skr. ^{16/10} 1959) upptagit frågan om behovet vid flygvapnet av kontorsbiträdestjänster i Ao 5 i enlighet med principerna om reglerad befordringsgång för biträdespersonal (jfr i det föregående under arméns motsvarande anslag) och därvid föreslagit, att *dels* åtta tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 inrättas i utbyte mot samma antal tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång, *dels* nio kontorsbiträdestjänster i Ao 5 utbytes mot tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål, *dels* ock två kontorsbiträdestjänster i Ao 5 tillkommer för att bereda ordinarie anställningsform åt sådana extra ordinarie biträden som anställts som ersättare för å högre tjänster förordnade kontorsbiträden. För upplysning om hur ifrågavarande tjänster för biträdespersonal fördelas på olika förband m. m. torde få hänvisas till civilförvaltningens skrivelse.

Beträffande övrig personal vid flygvapnets förband biträder civilförvaltningen alltjämt flygvapenchefens ånyo framförda förslag att uppflytta tjänsten för gymnastiklärare vid F 20 från Ae 18 till Ae 19 (jfr prop. 1959: 110, s. 139). Däremot anser ämbetsverket alltjämt, att flygvapenchefens likaledes upprepade förslag att uppflytta 19 tjänster för sjukvårdsförman i Ae 9 och 19 tjänster för hundgårdsförman i Ae 8 till Ae 11 respektive Ae 9 bör upptagas till prövning i annat sammanhang (jfr prop. 1959: 110, s. 139).

15. *Förändringar i övrigt.* För timarvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid de fasta utbildningsanstalterna och skolorna beräknar civilförvaltningen i enlighet med förslag av flygvapenchefen 510 000 kronor vilket innebär en kostnadsökning med 130 000 kronor. Ökningen beror dels på tillkomst av nya kurser (bland annat robotkurser), dels på ökad omfattning av nuvarande kurser.

Medelsbehovet för timarvoden till civila timlärare för underbefälsutbildning beräknas enligt civilförvaltningen öka med 30 000 kronor. Ökningen betingas bland annat av att timlärare efter uppnådd kompetens inplaceras i reglerad beföringång samt att antalet undervisningstimmar ökar i viss utsträckning.

Med hänsyn till ökat antal flygande personal räknar civilförvaltningen med att kostnaderna för flygtillägg ökar med 300 000 kronor.

Departementschefen

Jag vill erinra om att jag i annat sammanhang anmält min avsikt att föranstalta om en översyn av befälsordningen vid bland annat flygvapnet i syfte att i möjligaste mån åstadkomma principiell överensstämmelse med den föreslagna nya befälsordningen vid armén. Mot denna bakgrund bör försiktighet iakttagas då det gäller inrättande av nya beställningar och tjänster. Den tekniska utvecklingen medför emellertid ofrånkomligen behov av personal för nytillkommande områden. Jag vill här endast peka på utvecklingen ifråga om luftbevakning, stridsledning och robotvapen. Jag anser det nödvändigt att sådana personella resurser ställes till förfogande att de betydande investeringarna för materielanskaffningar kan nyttiggöras. De beslutade rationaliseringarna inom fredsorganisationen medför att sådana nya behov i betydande utsträckning kan tillgodoses inom ramen för befintliga personalstater. Vissa av de anmälda behoven har jag emellertid icke ansett möjligt att tillgodose i denna ordning. Detta gäller särskilt i fråga om jaktstridsledningen och luftbevakningen.

Till en början upptar jag till behandling frågan om vissa organisationsändringar vid flygvapnet.

I anslutning till riksdagens beslut 1958 och 1959 rörande förändringar i flygvapnets organisation har chefen för flygvapnet framlagt förslag till dels tidsplan för genomförandet av de beslutade organisationsförändringarna, dels organisation av de förband (motsvarande) som beröres av förändringarna.

Beträffande F 8 föreslår flygvapenchefen, att förbandet ombildas till flygkår, i vilken skall ingå kårstab, flygledningens flygavdelning, transportdivision, specialdivision och musikkår. Personaluppsättningen vid flertalet av nämnda enheter skall enligt förslaget avsevärt förstärkas. Jag vill i detta sammanhang erinra om att 1959 års riksdagsbeslut icke innebär något definitivt ställningstagande till vilken verksamhet som i framtiden skall

vara lokaliserad till F 8 etablissement. I propositionen 1959:117 (s. 24) uttalade jag bland annat, att det syntes böra övervägas, huruvida flygledningens flygavdelning, de i den nu föreslagna transportdivisionen ingående enheterna samt flygvapnets musikkår i Stockholm kunde behöva flyttas från F 8. Beträffande användningen av lokalerna vid F 8 ansåg jag, att möjligheterna att till F 8 lokalisera luftförsvarsrobotförband, centrala staber, förvaltningsmyndigheter m. m. borde hållas öppna. Det nu föreliggande förslaget rörande organisationen av F 8 har framlagts utan att några ingående undersökningar gjorts om förutsättningarna för en förläggning av flygledningens flygavdelning och transportdivisionen till annan plats. Enligt min mening är det ur skilda synpunkter fördelaktigt att till F 8 förlägga annan verksamhet än sådan som flygvapenchefen föreslagit. I enlighet med denna uppfattning har jag i det föregående (jfr punkt 1) föreslagit, att tredje eskaderstaben flyttas till F 8 etablissement. Med hänsyn till de fördelar som står att vinna om flygavdelningarna vid F 8 flyttas bör ställning icke nu tagas till den föreslagna organisationen vid F 8. Jag avser i stället att uppdraga åt flygvapenchefen att noggrant överväga möjligheterna att annorstädes bedriva den flygverksamhet som enligt föreliggande förslag skall äga rum vid F 8. Såsom framgått av det föregående (punkt 2) har jag föreslagit, att flygvapnets musikkår i Stockholm skall indragas.

Såvitt avser organisationen i stort beträffande övriga här berörda förband kan jag biträda flygvapenchefens förslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den närmare utformningen av förbandens organisation. Beträffande föreslagna personalförändringar återkommer jag i det följande.

Mot vad flygvapenchefen anfört rörande det tidsmässiga genomförandet av de beslutade organisationsförändringarna har jag icke funnit anledning till erinran. Jag räknar således med att förändringarna sker i huvudsaklig överensstämmelse med den föreslagna tidsplanen.

I samband med 1958 års försvarsbeslut uttalades bland annat, att den alltmer komplicerade tekniska materielen och det ökade tempot i utbildningsarbetet medförde, att det på vissa områden inom krigsmakten torde komma att krävas mer personal samt att dessa behov i första hand borde tillgodoses genom omflyttning av personal från verksamhetsområden där personalbehovet kunde nedbringas genom rationaliseringar eller reduktioner. Det är mot denna bakgrund man får se de relativt stora personalförstärkningar som föreslås beträffande vissa utbildningsanstalter vid flygvapnet. Såvitt avser personal för det egentliga utbildningsarbetet har jag funnit det nödvändigt med en förstärkning av personalen av i stort sett den omfattning flygvapenchefen föreslagit. Beträffande administrationspersonalen bör däremot, bland annat med hänsyn till kommande organisationsundersökningar, personalförstärkningar i görligaste mån undvikas.

Jag övergår nu till att närmare behandla de föreslagna personalför-

ändringarna. I förevarande sammanhang anser jag mig icke i allmänhet böra redovisa något ställningstagande till hur de föreslagna beställningarna och tjänsterna skall inplaceras i organisationen utan föreslår endast en personalram för de berörda förbanden.

2 a. Jag tillstyrker förslaget att inrätta en överstebeställning i Bo 1 för chefen för F 2, vilken nu är överstelöjtnant i Ao 26 med vikariatslöneförordnande i B 1. Vid F 2 bör, såsom flygvapenchefen föreslagit, finnas en regementsofficer (överstelöjtnant eller major i Ao 26/24) till förfogande. Förslaget att utbyta den för chef för FRAS avsedda beställningen för major eller kapten i Ao 24/21 mot beställning för överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 kan jag ävenledes biträda.

Såvitt avser militär och civilmilitär personal kan jag i övrigt tillstyrka, att för F 2 avses beställningar för 1 major i Ao 24 (chef för operativa sektionen vid FRAS), 8 kaptener i Ao 21, 7 löjtnanter i Ao 17/13, 11 fanjunkare i Ao 13, 7 sergearter i Ao 11, 8 överfurirer i Ao 9, 2 verkmästare i Ao 16, 15 förste mästare eller mästare i Ao 14 eller Ao 12 samt 8 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12 eller Ao 10. Beträffande militär personal i arvodesbefattning och civil personal kan jag tillstyrka dels tillkomst av 1 befattning för pensionerad underofficer i A: 16, dels inrättande av tjänster för 2 driftingenjörer i Ae 19, 1 fotograf i Ae 9, 4 förrådsmän i Ae 7, 2 kanslibiträden i Ae 7, 1 vaktmästare i Ae 7 och 2 biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Jag anser mig i förevarande sammanhang böra föreslå, att flottiljpolispersonalen minskas med 4 flottiljpoliser i Ao 9. Vidare bör i enlighet med flygvapenchefens förslag tjänster för 1 förrådsmästare i Ae 12 och 1 förrådsförman i Ae 9 utgå.

2 b. I anledning av förslagen beträffande F 5 och FÖFS föreslår jag, att en överfurirsbeställning i Ao 9 samt tjänster för 1 kansliskrivare i Ag 10, 1 reparatör i Ag 8, 1 vaktmästare i Ag 7, 1 förrådsman i Ag 7, 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål och 7 ekonomibiträden (1 i Ae 5 och 6 i Ae 2/3) tillkommer.

2 c. Beträffande F 8 räknar jag i förevarande sammanhang med att personalen vid tre flygdivisioner — 6 kaptener, 10 löjtnanter, 3 sergearter, 22 fältflygare, 3 förste verkmästare, 15 förste mästare eller mästare, 90 förste flygtekniker eller flygtekniker och 3 förrådsmän — samt av flygvapenchefen angiven personal — en major samt viss personal vid kårstaben — utgår.

2 d. Föreslagna personalförändringar avseende F 12 och F 21 kan jag tillstyrka.

2 e. Såvitt avser flygflottiljen F 14 räknar jag med att samtlig personal utgår. Härigenom friställes 238 beställningar för militär och civilmilitär personal. Vidare kan 3 arvodesbefattningar för pensionerad personal och 64 tjänster för civil personal indragas.

Mitt ställningstagande i det föregående innebär, att jag tillstyrker att F 14 omvandlas till flygkår med organisation i stort enligt flygvapenchefens förslag. Till flygkåren F 14 bör överföras de beställningar och tjänster som nu avses för FCS med undantag av tjänster för 1 maskinmästare i Ao 12, 1 förrådsförman i Ae 9, 1 reparatör i Ao 9, 3 vaktmän i Ae 8 och 1 eldare i Ag 7, vilka bör indragas. Förslaget att överföra en tjänst för sjukvårdsbiträde från FCS till F 1 kan jag biträda.

Härutöver kan jag tillstyrka viss personalförstärkning vid F 14. Sålunda bör beställningar tillkomma för 4 kaptener i Ao 21, 2 förvaltare (1 i Ao 17 och 1 i Ao 15), 3 fanjunkare i Ao 13, 1 rustmästare i Ao 11, 6 överfurirer i Ao 9, 1 förste flottiljpolis i Ao 13, 10 flottiljpoliser (2 i Ao 11 och 8 i Ao 9), 1 meteorolog i Ae 19, 1 förste verkmästare i Ao 17, 4 förste mästare eller mästare i Ao 14 eller Ao 12 och 18 förste flygtekniker eller flygtekniker i Ao 12 eller Ao 10. Vidare föreslår jag att tjänster inrättas för 1 trafikledare i Ae 17, 1 maskinchef i Ao 15, 1 radioassistent i Ae 13, 1 förste maskinist i Ae 12, 2 radiotelegrafister i Ae 11, 1 elektriker i Ae 9, 1 fotograf i Ae 9, 1 förrådsförman i Ao 9, 1 hundgårdsförman i Ae 8, 1 reparatör i Ao 8, 1 förrådsman i Ae 7, 1 kanslibiträde i Ao 7, 1 tekniskt biträde i Ae 7 och 2 ekonomibiträden i Ae 2/3.

Beträffande befattningen som chef för FTS vill jag hänvisa till mitt ställningstagande i årets statsverksproposition (bil. 6, p. 5).

2 f. Föreslagna personalförändringar beträffande F 15 kan jag biträda.

De här föreslagna personalförändringarna bör verkställas i takt med genomförandet av organisationsändringarna. Tjänster för civil personal och arvodesbefattningar för pensionerad personal som icke erfordras vid det förband för vilket de inrättats bör indragas så snart det är möjligt. Förenämnda tjänster och befattningar som enligt det föregående föreslagits tillkomma bör inrättas vid avsett förband men tillsättas först då så är erforderligt. Föreslagna öknings av militär och civilmilitär personal kan i huvudsak ske inom ramen för nuvarande personalstater. Följande förändringar blir emellertid erforderliga, nämligen utbyte av beställningar för 2 överstelöjtnanter i Ao 26 och 1 major eller kapten i Ao 24/21 mot beställningar för 1 överste i Bo 1 och 2 överstelöjtnanter eller majorer i Ao 26/24 samt inrättande av beställningar för 11 fanjunkare i Ao 13 och 9 överfurirer i Ao 9.

Såvitt avser genom organisationsförändringarna friställda beställningar för militär och civilmilitär personal vill jag anföra följande. Vissa av beställningarna bör enligt min mening indragas, bland annat med hänsyn till de personalförstärkningar jag föreslår i det följande vid behandlingen av anslagsäskandena för budgetåret 1960/61. I detta sammanhang räknar jag sålunda med att beställningar för 1 överste i Bo 3, 1 major i Ao 24, 4 kaptener (varav 1 i intendenturbefattning) i Ao 21, 4 löjtnanter i Ao 17/13,

1 förvaltare i Ao 17, 4 sergenter i Ao 11, 7 flottiljpoliser (3 i Ao 11 och 4 i Ao 9), 1 flygläkare av 1. graden i Ao 21, 2 meteorologer (1 i Ae 19 och 1 i reglerad befordringsgång) och 4 furirer i Ae 8/7 indrages. Härefter återstår ett antal löjtnanter, fältflygare och tekniker. Jag anser mig kunna tillstyrka, att denna personal bibehålles i flygvapnets organisation. Sålunda anser jag det nödvändigt, att en förstärkning av flygstyrkornas personal kommer till stånd för att i krig möjliggöra ett bättre utnyttjande av flygmaterielen. Härför bör löjtnanterna och fältflygarna avses. Såvitt avser teknikerpersonalen vill jag erinra om att jag i årets statsverksproposition vid anmälan av vissa frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet uttalat (bil. 6, s. 92—93), att frågan om behovet av här avsedd personal i stor utsträckning var beroende av det framtida personalbehovet inom stridsledningsorganisationen och för robotförband. I avvaktan på att detta personalbehov närmare klarlades föreslog jag, att Kungl. Maj:t bemyndigades vidtaga anordningar rörande vakanthållande av de beställningar för teknikerpersonal som beräknades bli övertaliga vid genomförande av 1958 års försvarsbeslut. Med hänsyn till vad jag sålunda förordat räknar jag i förevarande sammanhang icke med någon indragning av beställningar för här avsedd personal.

Jag övergår härefter till de i civilförvaltningens anslagsäskanden redovisade förslagen.

1. Jag anser mig kunna tillstyrka, att tele- och organisationsavdelningarna tillföres vardera en kapten i Ao 21. Förslaget att utbyta en kaptenbeställning vid sistnämnda avdelning mot beställning för major eller kapten i Ao 24/21 kan jag ävenledes biträda. Jag föreslår vidare, att en kontoristtjänst i Ao 9, avsedd för sekreterare åt flygvapenchefen, utbytes mot tjänst för kansliskrivare i Ao 10 samt att en tjänst för garageförman i Ae 9 tillkommer i utbyte mot en bilförartjänst i Ae 7.

Vid flygsäkerhetsavdelningen bör, såsom förutsatts i årets statsverksproposition, tillkomma en tjänst för amanuens i reglerad befordringsgång.

Några förändringar i övrigt beträffande flygstaben är jag icke beredd tillstyrka.

2 och 3. I anslutning till vad jag anfört i innevarande års statsverksproposition vid behandlingen av frågor beträffande den tekniska tjänsten m. m. vid flygvapnet (bil. 6, punkt 5) föreslår jag inrättande av beställningar för en major i Ao 24, 5 flygingenjörer i Ae 21 och 20 flygingenjörer i reglerad befordringsgång samt tjänster för 3 överingenjörer i Ae 26, en chef för materiallaboratoriet vid CVM i Ae 26 och 13 drifingenjörer i Ae 19. Vidare föreslår jag att beställningar indrages för en kapten i Ao 21, 9 flygdirektörer av 1. graden i Ao 26, 7 flygdirektörer av 2. graden i Ao 24, 4 flygingenjörer av 1. graden i Ao 23, 16 flygingenjörer av 2. graden i Ao 21, en verkmästare i Ao 16 samt en förste mästare i Ao 14.

4. Förslagen under denna punkt kan jag icke biträda.

5. Jag tillstyrker förslaget att inrätta beställningar för en kapten i Ao 21, 2 fanjunkare i Ao 13 och 2 överfurirer i Ao 9 för sektorflottiljstab.

Mot det redovisade personalbehovet för fjärrskriftnätet har jag icke funnit anledning till erinran. Det torde emellertid vara tillfyllest, om nya beställningar och tjänster tillkommer för 3 fanjunkare i Ao 13, 2 tekniska biträden i Ae 7 och 7 tekniska biträden i Ae 5.

6. I anslutning till föreslagna personalförändringar beträffande stridslednings- och luftbevakningsorganisationen tillstyrker jag, att 3 pensionerade officerare i A: 24 (för den optiska luftbevakningen), 5 överfurirer i Ao 9 (chefsobservatörer) samt — i utbyte mot flygtekniker i Ao 10 — 3 förste mästare i Ao 14 och 2 mästare i Ao 12 (materielmästare) tillkommer. Vidare kan jag tillstyrka, att 15 tjänster för tekniska biträden, varav 5 i Ae 7 och 10 i Ae 5, inrättas samt att tjänster för 23 dylika biträden (3 i Ag 7 och 20 i Ag 5) extraordinariesättes. Slutligen tillstyrker jag, att beställningar tillkommer för dels 9 fanjunkare i Ao 13 och 6 sergenter i Ao 11 (radarjaktledare), dels ock 3 kaptener i Ao 21, 3 fanjunkare i Ao 13 och — i utbyte mot flygteknikerbeställning i Ao 10 — en verkmästare i Ao 16 (för vissa radarstationer).

8. Jag anser mig böra tillstyrka, att 3 överfurirer i Ao 9, varav 2 truppbyggare och en sjukvårdare, tillkommer för baskompanierna vid F 21.

Förslagen om personalförstärkning för stridslednings- och luftbevakningsverksamheten samt för markstridsutbildningen kan jag tillstyrka. Jag räknar således med att för F 21 tillkommer beställningar för en kapten i Ao 21, 2 fanjunkare i Ao 13 och en överfurir i Ao 9.

I övrigt anser jag mig under förevarande punkt endast kunna föreslå, att en tjänst inrättas för förrådsman i Ag 7, avsedd för intendenturtjänsten.

9. Jag anser mig kunna förorda, att en major i Ao 24 tillkommer vid F 11. I övrigt kan jag under förevarande punkt tillstyrka, att 16 överfurirersbeställningar i Ao 9 utbytes mot beställningar för rustmästare i Ao 11 samt att beställningar för 10 överfurirer i Ao 9 inrättas.

10. Jag tillstyrker, att beställningar för en stabsmeteorolog i Ao 23 och en meteorolog i Ao 21 tillkommer för flygstabens väderleksavdelning.

De personalförändringar som sammanhänger med förestående rationalisering av väderlektjänsten kan jag biträda. Jag räknar således med att tjänster tillkommer för 3 meteorologassistenter i Ae 11 och 4 tekniska biträden i Ae 7 ävensom med indragning av tjänster för en väderlektkniker i Ae 10, ett kontorsbiträde i Ao 5 och 18 tekniska biträden i Ae 5.

Jag biträder flygvapenchefens förslag rörande indragning av två observationscentralstationer vid flygvapnet och räknar följaktligen med att tjänster för 2 väderlektkniker i Ae 10 och 6 kontorsbiträden i Ao 5 utgår.

Övriga förslag under denna punkt är jag icke beredd biträda.

11. I det föregående har jag föreslagit en reducering av antalet flottilj-

poliser vid utbildningsförbanden F 2 och F 14. Jag anser mig kunna tillstyrka en däremot svarande förstärkning av flottiljpolisorganisationen vid förband där flygverksamhet bedrivs. För sådana förband bör därför avses sammanlagt ytterligare 7 flottiljpoliser, av vilka 3 i Ao 11 och 4 i Ao 9.

12. Med anledning av flygvapenchefens förslag föreslår jag, att beställningar för 4 verkmästare i Ao 16, varav 1 tillhörande kategorien elektrotekniker, och 2 förste mästare i Ao 14 tillkommer i utbyte mot beställningar för respektive 4 mästare i Ao 12 och 2 flygtekniker i Ao 10.

Såvitt rör övriga förslag under denna punkt kan jag tillstyrka att 50 flygteknikerbeställningar i Ao 10 utbytes mot beställningar för förste flygtekniker i Ao 12.

13. Flygvapenchefen har under en följd av år föreslagit, att trafikledarna överföres till civilmilitär anställningsform. Vidare har försvarets civila tjänstemannaförbund hemställt om en utredning rörande trafikledarnas arbetsförhållanden. Ifrågavarande spørsmål har nu närmare övervägts inom försvarsdepartementet. Vid denna utredning har det framkommit, att trafikledarna för att på bästa sätt kunna fullgöra sina arbetsuppgifter bör bibringas viss militär utbildning. Med hänsyn bland annat härtill förefaller det lämpligt, att denna personal blir civilmilitär. Jag finner mig därför böra tillstyrka flygvapenchefens förslag att samtliga trafikledare överföres till civilmilitär anställningsform. I samband härmed kan jag även tillstyrka, att ordinarie beställningar avses för stabstrafikledare i A 23, förste trafikledare i A 21 och trafikledare i A 19. Jag föreslår slutligen, att pensionsåldern för trafikledare fastställs till 60 år för stabstrafikledare i Ao 23 och till 55 år för övriga trafikledare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande förutsatt militär utbildning för trafikledare. Det bör likaledes få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera hur överförandet skall verkställas.

Flygvapenchefens förslag att vid flygstaben utnyttja en tidigare för F 2 avsedd tjänst för förste trafikledare kan jag biträda. Jag kan vidare tillstyrka, att F 10 och F21 vardera tillföres en beställning för trafikledare i Ae 17.

Såvitt avser personalförstärkning för den gemensamma militära och civila radarövervakningen föreslår jag, att en trafikledare i Ao 21 och 4 trafikledare i Ae 17 tillkommer från och med nästa budgetår.

Övriga förslag under denna punkt är jag icke beredd biträda. I anslutning till vad jag i det föregående anfört vid anmälan av arméns och marinens avlöningsanslag föreslår jag emellertid, att två trafikledarbeställningar i Ae 17, avsedda för helikopterbaserna vid armén respektive marinen, tillkommer på flygvapnets personalförteckning.

14. Jag kan biträda civilförvaltningens förslag att inrätta en tjänst för förrådsman i Ag 7 vid F 7 samt extraordinariesätta tre tjänster för vaktman i Ag 8.

Jag beräknar i förevarande sammanhang medel för anställande av föreslagen maskinpersonal. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta om tjänsternas inrättande.

Beträffande förändringar i fråga om tjänster för kontorsbiträde i Ao 5 och för biträdespersonal i reglerad befordringsgång har jag icke funnit anledning till annan erinran mot civilförvaltningens förslag än att jag icke kan tillstyrka, att en kontorsbiträdestjänst i Ao 5 tillkommer vid F 14.

I övrigt kan jag icke tillstyrka några personalförändringar under denna punkt.

15. För arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter och skolor samt till civila lärare för underbefälsutbildning räknar jag vid beräkningen av anslaget med en höjning av i runt tal 150 000 kronor.

Vid anmälan av frågan om försvarets musikorganisation i det föregående har jag räknat med en minskning av 1 400 000 kronor under förevarande anslag i anslutning till att avlöningskostnaderna för militärmusiken överföres till särskilt anslag.

Med hänvisning till vad jag föreslagit i det föregående vid anmälan av fråga angående tjänstgöring i vakanta beställningar m. m. (punkten 6) räknar jag vidare med att kostnaderna för frivilligt tjänstgörande personal vid flygvapnet under nästa budgetår bestrides under förevarande anslag från en särskild under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppförd delpost.

Med beaktande av vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personalförändringar m. m. vid flygvapnet samt med ledning av belastningen på flygvapnets avlöningsanslag under förfluten del av innevarande budgetår och med hänsyn till merkostnaderna för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar, tjänstetidsbefordran m. m. beräknar jag nämnda anslag för budgetåret 1960/61 sålunda:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän 67 200 000 (+ 1 100 000) kronor;

Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar 1 350 000 (+ 50 000) kronor;

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 950 000 (+ 150 000) kronor;

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 33 600 000 (+ 1 370 000) kronor;

Rörligt tillägg 18 400 000 (+ 4 800 000) kronor;

Kompensation för höjda folkpensionsavgifter 2 000 000 (+ 1 330 000) kronor;

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift 1 700 000 (\pm 0) kronor.

Anslaget bör alltså upptagas till 121 800 000 (+ 8 800 000) kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i vederbörliga personalförteckningar för flygvapnet som föranledes av vad jag i det föregående föreslagit;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att med avseende på personalförteckningarna meddela särskilda föreskrifter av i tillämpliga delar samma innehåll som innefattas i de särskilda bestämmelser som genom Kungl. Maj:ts brev den 5 juni 1959 fastställts att lända till efterrättelse för tillämpningen av flygvapnets personalförteckningar för budgetåret 1959/60;

c) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas under budgetåret 1960/61:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	67 200 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i>	1 350 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	950 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	33 600 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	18 400 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 000 000
Summa kronor	123 500 000

Särskilda uppbördsmedel

Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	1 700 000
Nettoutgift kronor	121 800 000

d) till *Flygvapnet*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1960/61 anvisa ett förslagsanslag av 121 800 000 kronor.

[11] Flygvapnet: Luftförsvarsrobot

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1958/59	24 200 000	21 861 018	2 369 766
1959/60 (statsliggaren s. 265)	61 000 000		
1960/61 (förslag)	64 000 000		

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 113) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Luftförsvarsrobot för budgetåret 1960/61 beräkna ett reservationsanslag av 66 000 000 kronor.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i 1955—1957 års statsverkspropositioner, statsverkspropositionen B 1958 samt propositionen 1959:110 har riksdagen dels bemyndigat Kungl. Maj:t att medgiva utläggandet av beställningar för utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar m. m. inom en kostnadsram av sammanlagt 159 miljoner kronor, dels ock anvisat 98,2 miljoner kronor i betalningsmedel. Enligt sålunda meddelade beslut kommer alltså den 30 juni 1960 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (159 — 98,2 =) 60,8 miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

Den 1 februari 1960 var beställningsbemyndiganden till ett belopp av i runt tal 92 miljoner kronor icke utnyttjade. Av dessa må 66 miljoner kronor tagas i anspråk endast efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

För nästa budgetår hemställer *flygförvaltningen* (skr. ¹⁴/₈ 1959) för fortsatt utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar om ett beställningsbemyndigande av 70 miljoner kronor och ett betalningsanslag till samma belopp, allt räknat i prisläget maj 1959. Av beställningsbemyndigandet avses i enlighet med direktiv av överbefälhavaren 64 miljoner kronor för anskaffning m. m. av luftförsvarsrobotar och 6 miljoner kronor för allmän robotutveckling. För ytterligare upplysningar torde få hänvisas till de handlingar som i vanlig ordning kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Flygförvaltningen anmäler, att den omständigheten att anslaget för innevarande budgetår upptagits till lägre belopp än ämbetsverket äskat medför en omläggning av anskaffningsprogrammet, varför ett slutgiltigt långsiktigt dylikt icke för närvarande kan preciseras. Vidare har en stor del av kostnaderna för allmän robotutveckling fått belasta anslaget till anskaffning av flygmateriel.

Flygförvaltningen föreslår följande kostnadsram för anslaget till luftförsvarsrobot budgetåren 1960/61—1966/67 (beloppen i miljoner kronor).

Budgetår	60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	Summa
Belopp	70	60	60	60	60	60	60	430

I yttrande den 29 september 1959 över försvarsmyndigheternas förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 avstyrker *överbefälhavaren* att en sjuårsplan fastställs under förevarande anslag för att icke handlingsfriheten skall inskränkas under längre tid. Överbefälhavaren erinrar därvid om att medel för vapen, vilkas tillkomst och försvarsgrenstillhörig-

het icke kan förutses, hittills disponerats under anslaget ifråga medan grundtanken varit att ifrågavarande kostnader under en övergångsperiod skulle bekostas av medel, som avsatts för »särskilda vapen».

Departementschefen

Som jag anförde vid anmälan av förevarande anslag för innevarande budgetår (jfr prop. 1959: 110, s. 150) anser jag det angeläget, att flygförvaltningen ges ökade resurser för utveckling och anskaffning av luftförsvarsrobotar. Undersökningar pågår angående vilka robotsystem, som bäst lämpar sig för svenska förhållanden och med hänsyn härtill har beställningsbemyndiganden till ett relativt stort belopp ännu icke utnyttjats. Det är emellertid nödvändigt att så snart klarhet vunnits angående lämpliga robotsystem snabbt kunna utlägga erforderliga beställningar. Betalningsanslag och beställningsbemyndiganden bör därför vara av sådan storlek att Kungl. Maj:t har nödvändig handlingsfrihet. Anslaget för budgetåret 1960/61 har i årets statsverksproposition beräknats till 66 miljoner kronor. Med hänsyn till utrymmet inom den för fjärde huvudtiteln bestämda ramen föreslår jag, att anslaget slutligt upptages med 64 miljoner kronor. Nya beställningar bör få utläggas inom ramen för samma belopp. Det torde liksom under innevarande budgetår få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga närmare föreskrifter rörande utnyttjandet av ifrågavarande beställningsbemyndiganden.

Vid bifall till mina förslag kommer den 30 juni 1961 beställningsbemyndiganden till ett belopp av $(60,8 + 64 - 64 =) 60,8$ miljoner kronor att sakna täckning av betalningsmedel.

På de av överbefälhavaren anförda skälen kan jag icke tillstyrka, att en sjuårsplan fastställes för verksamheten under förevarande anslag. Verksamheten bör emellertid tills vidare bedrivas med inriktning på att anslaget för kommande budgetår icke kommer att överstiga för det löpande budgetåret medgivet belopp och planeras så att betalningsutfallet å tidigare lämnade beställningsbemyndiganden under budgetåret 1961/62 icke kommer att överstiga sålunda angivet belopp.

Vid anmälan av förevarande anslag för innevarande budgetår förutsatte jag (prop. 1959: 110, s. 151) att Kungl. Maj:t skulle äga möjlighet att utnyttja beställningsbemyndiganden under anslaget, därest framdeles behov av byggnadstekniska åtgärder m. m. uppkomme i samband med försöksverksamheten med luftförsvarsrobotar. Jag vill i anslutning härtill anmäla, att — i anslutning till tidigare beslut den 6 februari 1959 — medgivande lämnats flygförvaltningen genom beslut den 15 januari 1960 att utnyttja viss ytterligare del av beställningsbemyndigandet under förevarande anslag för erforderliga byggnadsåtgärder i samband med uppsättning och organiserande av försöksförband för luftförsvarsrobot.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att an-

slaget höjes med 3 miljoner kronor — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar för anskaffning av luftförsvarsrobotar m. m. inom en kostnadsram av 64 000 000 kronor;

b) till *Flygvapnet: Luftförsvarsrobot* för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av likaledes 64 000 000 kronor.

[12] Reglering av prisstegringar

Anslag

1959/60 (statsliggaren s. 309)	40 000 000
1960/61 (förslag)	60 000 000

I årets statsverksproposition (bil. 6, punkt 194) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Reglering av prisstegringar för budgetåret 1960/61 beräkna ett anslag av 60 000 000 kronor.

Utvecklingen under budgetåret 1959/60 m. m.

Från förevarande anslag skall i enlighet med vad därom anförts i propositionen 1959: 119 bestridas kostnaderna för reglering av prisförändringar i fråga om reservationsanslag och obetecknade anslag under fjärde huvudtiteln. I nämnda proposition angavs, efter redogörelse för de allmänna principerna för en prisreglering av försvarshuvudtiteln, huvudpunkterna i den föreslagna prisregleringen avseende andra anslag under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1959/60 än avlöningar till tjänstemän sålunda.

1. Prisförändringarna under budgetåren 1958/60 mätes och sammanställs till indextal kvartalsvis med begagnande av de metoder och det pris-material som försvarsindexgruppen angivit; härvid utnyttjas kommerskollegii partiprisindexserie för maskiner och transportmedel — alternativ I i bilaga B — för prisomräkning av samtliga anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande).

2. Nettoresultatet av prisregleringen skall i princip motsvara en hundra-del av summan av ifrågavarande anslag i riksstaten för budgetåret 1959/60 multiplicerad med skillnaden mellan genomsnittsindextalet för budgetåret 1958/59 och motsvarande tal för budgetåret 1959/60. Förstnämnda indextal förutsättes härvid vara lika med 100.

3. Prisregleringen skall avse prisförändringar, oavsett i vilken riktning de går.

4. I fråga om icke maximerade anslag och anslagsposter kommer prisförändringar liksom för närvarande automatiskt till uttryck i belastningen. När det gäller av Kungl. Maj:t maximerade förslagsanslag och maximerade anslagsposter under dylika anslag förutsättes prisreglering ske enligt sär-

skilda beslut av Kungl. Maj:t, som medger överskridande eller förordnar om reduktion. Åtgärder bör vidtagas i syfte att åstadkomma större kontroll över att fastställd utgiftsram för försvaret icke överskrides. Det synes härvid lämpligt att överväga huruvida icke vissa större förslagsanslag bör maximeras genom beslut av Kungl. Maj:t; åtgärder som kan antas leda till väsentligt ökat administrativt arbete bör dock självfallet undvikas. Ifrågakommer överskridande av annan anledning än prisstegringar, som registreras i använda prisindexserier, bör motsvarande belopp innehållas vid prisregleringen å obetecknade anslag och reservationsanslag.

5. När det gäller obetecknade anslag och reservationsanslag anknytes prisregleringen till anslaget Reglering av prisstegringar. Prisregleringen sker därvid genom beslut av Kungl. Maj:t. Beslut kan avse *antingen*, då prisstegring inträffat, kompensation genom överföring av visst belopp från anslaget Reglering av prisstegringar *eller*, i fall av prissänkning, reduktion med visst belopp. Som förut antytts kan dock ifrågakomma att anslaget Reglering av prisstegringar visar sig otillräckligt. Frågan om kompensation för överskjutande prisstegringar torde i sådant fall få underställas riksdagens prövning.

6. Fördelning av kompensation och reduktion på reservationsanslag och obetecknade anslag bör verkställas i enlighet med de riktlinjer som angivits av försvarsindexgruppen. Det synes emellertid nödvändigt att Kungl. Maj:t får befogenhet att verkställa provisorisk reglering även om prissförändringarna blir mindre än 3 %. Till ledning för fördelningen inbördes mellan anslagen till anskaffning av tygmateriel (motsvarande) uträknas prisindexserier enligt det av försvarsindexgruppen angivna alternativet II.

7. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra hur mycket av prisregleringsanslaget som får tagas i anspråk med tillämpande av här angivna principer.

8. Det förutsättes, att Kungl. Maj:t i lämpligt sammanhang lämnar riksdagen en redogörelse för hur anslaget Reglering av prisstegringar utnyttjas.

9. En särskild delegation med i huvudsak av försvarsindexgruppen angivna arbetsuppgifter och sammansättning tillsättes av Kungl. Maj:t.

I enlighet med vad som förutsatts vid anmälan av nämnda proposition har åt kommerskollegium anförtrots att beräkna prissförändringarna under fjärde huvudtiteln under budgetåren 1958/60 och sammanställa dessa till indextal kvartalsvis. Kollegium har därvid att i fall av tveksamhet rörande viktsystem och prismaterial hänskjuta ärendet till den särskilda delegation, försvarets prisregleringsdelegation, som tillsatts av Kungl. Maj:t.

Hittills framräknade indextal för prissförändringarna under försvars-huvudtiteln framgår av följande sammanställning.

Indexserie, avseende	Indextal, budgetåret 1958/59 = 100					
	Augusti 1958	November 1958	Februari 1959	Maj 1959	Augusti 1959	November 1959
Fjärde huvudtiteln	100,0	99,9	100,1	100,0	100,7	100,8
Samtliga reservationsanslag.	100,4	100,1	99,8	99,7	100,4	100,5

Det för närvarande föreliggande materialet tyder närmast på att det för innevarande budgetår anvisade anslaget till reglering av prisstegringar om 40 miljoner kronor icke kommer att tagas i anspråk i sin helhet. Det bör emellertid påpekas, att indextal skall beräknas vid ytterligare två tillfällen under budgetåret — för februari och maj 1960. Till belysande av tendensen kring årsskiftet 1959—1960 må nämnas, att kommerskollegii indexserie för maskiner och transportmedel, vilken har betydande inverkan på indextalen för försvarskostnaderna, från och med ingången av innevarande budgetår utvecklats enligt följande: juli 139, augusti och september 140, oktober 139, november 140, december 140 och januari 141. Avtalsförhandlingarna för år 1960 är ej avslutade. Härtill kommer den allmänna varuskattens inverkan på indextalen — en fråga som närmare behandlas i det följande.

Utredning rörande den allmänna varuskattens inverkan på beräkningsgrunderna

Sedan Kungl. Maj:t beslutit proposition till riksdagen med förslag om allmän varuskatt m. m. (prop. 1959:162), uppdrog Kungl. Maj:t den 6 november 1959 åt försvarets prisregleringsdelegation att utreda vilka förändringar som — därest riksdagen skulle bifalla Kungl. Maj:ts förslag — vore påkallade i grunderna för beräkningarna av prisförändringar på försvarshuvudtiteln. Som bekant har riksdagen sedermera bifallit förslaget och varuskatten har trätt i kraft den 1 januari 1960.

I en den 27 februari 1960 inkommen skrivelse har prisregleringsdelegationen redovisat resultatet av verkställda utredningar. Delegationen har därvid refererat till utredningar i ämnet som på delegationens hemställen verkställts av försvarets förvaltningsdirektion och kommerskollegium. Förvaltningsdirektionen har utrett i vilken utsträckning utbetalningar från anslagen under fjärde huvudtiteln avser varor underkastade allmän varuskatt och hur snabbt utgifterna påverkas av varuskattens införande. Kommerskollegii utredning har avsett i vilken utsträckning prisuppgifterna i beräkningsunderlaget för prisregleringen på försvarshuvudtiteln avser skattepliktiga varor och tjänster och inhämtas i det produktionsled, där varuskatt uttages.

Delegationen anför, att hittills framkomna utredningsresultat är preliminära men att de synes möjliggöra ett principiellt ställningstagande till frågan hur beräkningsgrunderna för prisförändringarna på försvarshuvudtiteln bör modifieras med hänsyn till införandet av allmän varuskatt.

Merkostnaderna under fjärde huvudtiteln kan enligt förvaltningsdirektionens utredning beräknas till cirka 15 miljoner kronor för år sedan skatten nått full effekt. Vid beräkningarna har hänsyn icke tagits till varuskattens indirekta verkningar. Att beräkna hur snabbt utbetalningarna påverkas av skattens införande är synnerligen vanskligt. Det anses emellertid icke osannolikt att full effekt på kostnadsnivån i stora delar är uppnådd den 1 juli 1960.

Kommerskollegii utredningar synes visa att prismaterialet för indexberäkningarna för försvarskostnaderna till cirka 7 % hänför sig till transaktioner där varuskatt ingår. Förutsatt att priserna i sådant fall är 4,17 % högre än om varuskatt ej utgår, kommer varuskatten att motsvara cirka 0,3 indexenheter. Det kan därför förväntas att den registrerade kostnadsändringen mellan beräkningstillfällena i november 1959 och februari 1960, räknat på den fastställda budgetramen, blir cirka åtta miljoner kronor större än om beräkningarna uteslutande byggt på prisuppgifter i vilka varuskatt ej ingår.

Delegationen föreslår, att någon särskild kompensation — utöver vad som följer av hittillsvarande regler — för den merkostnad som uppkommer genom varuskatten icke skall utgå under innevarande budgetår. Delegationen förordar att full kompensation för den kostnadsstegring som inträffat genom varuskattens införande skall beräknas för helt budgetår från och med den 1 juli 1960. Indexberäkningarna bör härvid underkastas vissa modifieringar av engångsnatur, innebärande följande. I vägningsschemat för budgetårslänken 1960/61, i vilken maj 1959 skall utgöra viktbas, fogas en särskild post. Dennes vikt bestämmes till skillnaden mellan den merkostnad varuskatten faktiskt orsakar och den kostnadsökning de nuvarande beräkningarna får anses inregistrera. Posten erhåller för maj 1959 prisindextalet 0 och för maj 1960 talet 100. Förutsatt att varuskatten inte ändras, bibehålles indextalet 100 till och med maj 1961. Hur stor vikt posten skall tilldelas, avgöres när mer definitiva beräkningar rörande den faktiska merkostnaden och den inregistrerade kostnadsökningen framlagts.

Av prisregleringsdelegationens motiveringar för sitt förslag må följande återges.

Sammanfattningsvis kan sålunda sägas, att merkostnaderna under fjärde huvudtiteln preliminärt beräknats till cirka 15 miljoner kronor för helt budgetår sedan skatten nått full effekt. För halvt budgetår bör de då bli cirka 7,5 miljoner kronor. Då varuskatten infördes den 1 januari 1960 kommer av olika skäl, t. ex. tidsintervallen mellan beställnings- och leveranstillfällena, belastningen under andra hälften av budgetåret 1959/60 att betydligt understiga 7,5 miljoner kronor. Genom att beräkningen av prisförändringarna under fjärde huvudtiteln till viss del, motsvarande ungefär sju procent av det fastställda vägningsschemat, baseras på prisuppgifter avseende transaktioner, där varuskatt utgår, kommer det nuvarande kompensationsförfarandet att — under alla förhållanden delvis — täcka uppkomna merkostnader. Hur stor skillnaden mellan den uppkomna merkostnaden och den på grundval av försvarsindex utgående kompensationen kan komma att bli och i vilken riktning den går är svårt att ange med hänsyn till att uppgifter saknas ägnade att belysa hur fort den allmänna varuskatten slår igenom på de av försvarets transaktioner som i princip är belagda med sådan skatt.

Departementschefen

När jag vid anmälan av propositionen 1959: 119 föreslog det system för prisreglering av försvarshuvudtiteln som för närvarande tillämpas, betonade jag vikten av att åstadkomma entydiga, av riksdagen kontrollerade metoder för reglering av prisförändringar. Betydelsen härav var uppenbar, framhöll jag, med hänsyn till nödvändigheten av en fast grundval för den för försvaret karakteristiska långsiktiga materielanskaffningen.

Vid anmälan av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1960/61 i årets statsverksproposition har jag förutsatt, att i princip samma system för prisreglering som gäller för innevarande budgetår skall tillämpas under budgetåret 1960/61. Att anslaget till reglering av prisstegringar i förslaget till riksstat upptogs med allenast beräknat belopp var föranlett av en önskan att erhålla ytterligare underlag för beräkning av medelsbehovet.

I det föregående har redovisats resultaten av hittills verkställda utredningar rörande den allmänna varuskattens inverkan på utgifterna under fjärde huvudtiteln. Det förslag som framlagts av försvarets prisregleringsdelegation innebär, att vid beräkningen av prisförändringarna för budgetåret 1960/61 skall i vägningsschemat för indexserien för detta budgetår införas en särskild post, bestämd med hänsyn till skillnaden mellan den merkostnad som skatten faktiskt beräknas orsaka och den kostnadsökning som hittillsvarande beräkningar anses inregistrera, medan för innevarande budgetår särskilt hänsynstagande till varuskatten icke förutsattes. För egen del anser jag det framlagda förslaget godtagbart och förutsätter, att vid beräkning av prisförändringarna för budgetåret 1960/61 korrigerings med hänsyn till varuskatten sker på föreslaget sätt.

I övrigt är några förändringar i hittillsvarande system för reglering av prisförändringar icke aktuella. Såsom förutsatts i årets statsverksproposition bör emellertid basen för indexberäkningarna vara prisläget i maj 1959. Nettoresultatet av prisregleringen skall i enlighet härmed i princip motsvara en hundradel av summan av berörda anslag i riksstaten för budgetåret 1960/61 multiplicerad med skillnaden mellan indextalet för maj 1959 (= 100) och genomsnittsindextalet för budgetåret 1960/61. I övrigt bör vid fastställandet av resultatet av prisregleringen beaktas att vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår i några fall hänsyn tagits till prishöjningar efter maj 1959.

I detta sammanhang må nämnas att det beslutade upphävandet av militärtaxan från och med den 1 juli 1960 och resultatet av pågående överväganden rörande kommersiella rabatter för försvarets järnvägstransporter — till vilka omständigheter hänsyn icke ansetts böra tagas vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår — i vissa fall kan förändra medelsbehovet under anslagen för budgetåret 1960/61. Jag vill erinra om att vid anmälan av anslaget Armén: Reseersättningar m. m. i årets statsverks-

proposition förutsatts, att Kungl. Maj:t i samband med prisregleringen skall ha möjlighet att — inom ramen för det enligt fastställda regler framräknade prisregleringsresultatet — beakta dylika förändringar.

Anslaget till reglering av prisstegringar för nästa budgetår bör enligt min mening slutligt bestämmas till det i riksstatsförslaget preliminärt uppförda beloppet, 60 miljoner kronor. Som framgått av det föregående synes det visserligen sannolikt att det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 40 miljoner kronor, kommer att vara tillfyllest. Vissa omständigheter talar emellertid för att medelsbehovet för nästa budgetår kan bli större. Jag vill här peka på att prisregleringsperioden i förevarande fall är längre (maj 1959 — medelpriser för 1960/61 mot medelpriser för 1958/59 — medelpriser 1959/60). Härtill inverkar den allmänna varuskatten och vidare kan resultaten av 1960 års lönerörelse ännu icke överblickas.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna att i det föregående angivna riktlinjer må ligga till grund för prisreglering av anslagen under fjärde huvudtiteln under budgetåret 1960/61;

b) till *Reglering av prisstegringar* för budgetåret 1960/61 anvisa ett anslag av 60 000 000 kronor.

Efter överläggningar mellan företrädare för civil- och försvarsdepartementen, å ena sidan, samt vederbörande personalorganisationer, å andra sidan, har företrädarna för personalorganisationerna förklarat sig godtaga de i det föregående framlagda förslagen rörande förändringar i personalstaterna i anslutning till föreslagen ny befälsordning m. m. vid armén och i antalet beställningar för underbefäl och civilmilitär teknisk personal i lönegraderna Ao 11 och Ao 12, tjänstgöring i vakanta beställningar m. m., ändrade pensionsåldrar för musikunderofficerare och trafikledare samt övergångsåtgärder i samband med indragningen av en musikkår och överförandet av trafikledarpersonalen till civilmilitär anställning.

Sammanställning

över å ena sidan de i det föregående slutligt äskade anslagen samt å andra sidan de i årets statsverksproposition (bil. 6) under riksstatens fjärde huvudtitel för motsvarande anslag beräknade beloppen.

	I statsverks- propositionen upptaget belopp	Slutligt äskat belopp
Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	253 000 000	246 000 000
Armén: Avlöningar till personal å reservstat	1 700 000	1 600 000
Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	93 500 000	93 000 000
Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	122 000 000	121 800 000
Flygvapnet: Luftförsvarsrobot	66 000 000	64 000 000
Militärmusiken: Avlöningar	—	9 800 000
Reglering av prisstegringar	60 000 000	60 000 000
	Summa kronor 596 200 000	596 200 000

Fjärde huvudtitelns slutsumma kommer med hänsyn till de här avgivna förslagen att uppgå till samma belopp som upptagits i det preliminära rikstatsförslaget eller 2 917 800 400 kronor.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ake Lindwall

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
1. Ändrad lokalisering av vissa militära institutioner m. m.	3
2. Förändringar beträffande försvarets musikorganisation	7
3. Rationaliseringsverksamhet och andra organisationsförändringar inom försvaret	18
4. Dispositionen av armétygförvaltningens och arméintendenturför- valtningens rörelsekapital	21
5. Organisationsförändring inom försvarets fabriksstyrelse	29
6. Tjänstgöring i vakanta beställningar m. m.	31
7. Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	42
8. Armén: Avlöningar till personal å reservstat	71
9. Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	72
10. Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	102
11. Flygvapnet: Luftförsvarsrobot	137
12. Reglering av prisstegringar	140